

**RESMİ BAYRAM VE TÖRENLERİN KUTLANMA
ŞEKİLLERİ İLE İLGİLİ ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ
GÖRÜŞLERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME
(AFYONKARAHİSAR İLİ ÖRNEĞİ)**

**Necmettin AVCI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Şaban ORTAK

Afyonkarahisar

2007

**RESMÎ BAYRAM VE TÖRENLERİN KUTLANMA ŞEKİLLERİ İLE İLGİLİ
ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME
(AFYONKARAHİSAR İLİ ÖRNEĞİ)**

Necmettin AVCI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İlköğretim Anabilim Dalı

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Şaban ORTAK

Afyonkarahisar

Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Ağustos 2007

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZETİ
RESMİ BAYRAM VE TÖRENLERİN KUTLANMA ŞEKİLLERİ İLE İLGİLİ
ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME
(AFYONKARAHİSAR İLİ ÖRNEĞİ)

Necmettin AVCI

İlköğretim Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı
Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Ağustos 2007

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Şaban ORTAK

Okul yaşamında törenlerin bazı değerler ve davranışların kazandırılmasında çok büyük önemi ve katkısı olduğu muhakkaktır. Bu değerler milletleri millet yapan en küçük yapı taşlarının özünde olması gereken değerlerdir. Bu kazanıma giden en büyük köprü de ulusal bayram kutlamaları ve törenleridir. Bu önem araştırmacıyı, resmi bayram ve törenlerin kutlanma şekilleri ile ilgili öğretmenlerin ve öğrencilerin görüşlerinin ve tutumlarının değerlendirilmesi yönünden araştırılmasına yöneltmiştir.

Araştırma da öncelikle törene ilişkin genel bilgiler verilmiş, ardından okulda düzenlenen törensel etkinliklerin değerlendirilmesine yardımcı olacak kavramlar, oluşumlar ve ölçütler ortaya konmuştur.

Araştırma verileri, Afyonkarahisar ilinin merkeze bağlı okulları ile kırsal kesimdeki okullardan rastgele seçilerek, toplam 11 ilköğretim okulundaki 8. sınıf öğrencilerine ve öğretmenlere uygulanan 34 maddelik anket formu ile toplanmıştır. Ayrıca, ankette, öğretmen ve öğrencilerin ulusal bayram günlerinde düzenlenen tören ve diğer kutlama etkinlikleri ile ilgili önerilerini yazabilecekleri bölüm ayrılmıştır. Araştırmada ulaşılan bulgular, ulusal bayram günlerinin kutlanmasında birlikteliğin sağlanamadığını, belli başlı öğrenciler dışında etkin bir görev dağılımının yapılamadığını, genellikle resmi törenlerle yetinildiğini ve bu nedenle oyun çağında olan çocuklara bu törenlerin sıkıcı geldiğini, bugünkü çerçevelerinde düzenlenen törenselliklerin amaçlarına tam olarak ulaşamadıklarını ortaya koymuştur. Bu nedenle, ulusal bayram günlerinin resmi törenler dışında öğrenci, öğretmen ve halkın etkin katılımının sağlanabileceği, ilgi ve beklentilerine cevap verebilecek şekilde değişik törensel etkinliklerin düzenlenerek, şenlik havasında kutlanması önerilmektedir.

ABSTRACT**AN EVALUATION ON THE CELEBRATION STYLE OF OFFICIAL
FESTIVALS AND CEREMONIES BY TEACHER'S AND STUDENT'S POINT
OF VIEW (CASE OF AFYONKARAHİSAR)****Necmettin AVCI****Elementary Education****Afyon Kocatepe University Graduate School of Social Science****August 2007****Adviser: Assistant Associate Professor Şaban ORTAK**

It is certain that the ceremonies in school life has a great effect and importance on gaining cultural values and behaviours. These cultural values are the fundamental values in the base structural properties of nations to become real nations. Thus the greatest bridge towards the success is the celebration of national festivals and ceremonies. This importance directs researcher to research and evaluate the effect of celebration style of official festivals and ceremonies by teacher's and student's point of view.

In the research, firstly general information about ceremonies has been given, then, criterion helping the evaluation of ceremonial activities in school has been placed. Afterwards, national festival ceremonials, festivalisation of national days and recent activities and ceremonies have been analysed as a summary.

Research data have been collected by forms specially designed for teachers and students randomly selected from 8th degree classes of 11 primary schools located at Afyonkarahisar's city center and pastoral zone. Furthermore, in form, a space for the suggestion of teachers and students about celebration activities held on national festival days have been placed. Researches has shown that a unity can't be established during the days of national festivals, except for some selected students, there is no active special dispersion of duty made, generally contentation by official celebrations and thus for the children at the age of play have been bored of these celebrations, and finally researches put forward that purpose of the arranged ceremonies hasn't been exactly succeeded. Because of this reason, there is a suggestion of celebration of national festival days especially for students, teachers and people by arranging interesting activities to attract people to this celebrations as real festivals.

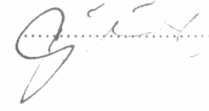
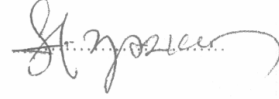
TEZ JÜRİSİ VE ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAYI

İmza

Danışman Üye : Yrd.Doç.Dr.Şaban ORTAK

Jüri Üyeleri : Prof.Dr.Hakkı YAZICI

: Yrd.Doç.Dr.Gürbüz OCAK

İlköğretim Anabilim dalı yüksek lisans öğrencisi Necmettin AVCI " **Resmi Bayram ve Törenlerin Kutlama Şekilleri İle İlgili Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri Üzerine Bir Değerlendirme(Afyonkarahisar İli Örneği)**" başlıklı tezini değerlendirmek üzere 14.08.2007 günü saat 14:00'de Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Doç.Dr.Mehmet KARAKAS
MÜDÜR

ÖNSÖZ

Ulus olarak, bayram ve tören kutlamalarını seven bir milletiz. Ancak özü boşaltılan her güzelliğin zamanla değerini yitirdiği ve heyecanını kaybettiği gibi, zaman içinde törenlerde anlam ve önemini yitirir duruma gelmiştir. Oysa Atatürk'ün Türk milletine armağan ettiği bayramların, çocuk ve gençlerimize neleri kazandırması gerektiği hem Türk milli eğitiminin amaç ve ilkelerinde, hem de anayasamızın değişmez maddelerinde açıkça ortaya konmuştur.

Toplumların kültürlerini yeni kuşaklara aktararak, onların sosyalleşmesinde ve ulusun değerleri doğrultusunda, önemli unsurlardan biride ulusal bayram törenleridir.

Ulusal bayram kutlamalarının, katılımcıları belirlenmiş davranışlara yöneltmesi, ortak heyecanlar oluşturması ve değerli olanı kendiliğinden göstermesi, bu törenleri okul yaşamındaki diğer örgütsel sembollerden daha farklı kılmaktadır. Çünkü bu kutlama ve etkinlikler, çocukluk ve delikanlılık dönemini kapsayan bir evre olan okul yaşamında, bu yaş guruplarına uygun olarak belirli değer ve normların oyun formunda aktarılmasını sağlamaktadır.

Bu araştırmada, Afyonkarahisar ilindeki ilköğretim okullarında düzenlenen resmi bayram ve tören etkinliklerine ilişkin tutum ve görüşler, geliştirilen anket yardımıyla araştırılmaya ve değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Araştırma boyunca benden yardım ve desteklerini esirgemeyen sayın dekanımız Prof.Dr. Mustafa ERGÜN'e, danışman hocam Yrd.Doç.Dr.Şaban ORTAK'a, değerli yorum ve önerileri ile katkıda bulunan tez jüri üyeleri Prof.Dr.Hakkı YAZICI ve Yrd.Doç.Dr.Gürbüz OCAK'a, hocalarım Yrd.Doç.Dr.Şenay YAPICI ve Yrd.Doç.Dr.İlhan VARANK'a, ve arkadaşım Arş.Gör. Mevlüt GÜNDÜZ'e teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Çalışmamın her aşamasında yardımcı geçen, varlığıyla destek olan eşim Aygün AVCI'ya sevgi ve teşekkürler...

Necmettin AVCI

ÖZGEÇMİŞ

Necmettin AVCI

İlköğretim Anabilim Dalı

Yüksek Lisans

Eğitim

Lisans: 1999 Süleyman Demirel Üniversitesi, Burdur Eğitim Fakültesi,

Sınıf Öğretmenliği Bölümü

Lise : 1994 Isparta Gönen Anadolu Öğretmen Lisesi

İş / İstihdam

1999-2002-Trabzon Sürmene Oylum Derebaşı İlköğretim Okulu

Sınıf Öğretmenliği

2002-2006-Afyonkarahisar İhsaniye Bozhüyük İlköğretim Okulu Yöneticiliği

2006-2007-Afyonkarahisar Merkez Cumhuriyet İlköğretim Okulu Yöneticiliği

Kişisel Bilgiler

Doğum Yeri ve Tarihi : Bozhüyük, 25.07.1978

Cinsiyet : Erkek

Yabancı Dil : İngilizce

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
DEĞERLENDİRME KURULU VE ENSTİTÜ ONAYI	v
ÖNSÖZ.....	vi
ÖZGEÇMİŞ.....	vii
İÇİNDEKİLER	viii
ÇİZELGELER LİSTESİ	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ	xii
TABLolar LİSTESİ	xiii
KISALTMALAR LİSTESİ	xv
EKLER LİSTESİ.....	xvi

1.BÖLÜM

GİRİŞ

GİRİŞ.....	1
1.1.TÖREN KAVRAMI.....	1
1.2.TÖREN ÖĞELERİ.....	2
1.2.1. Tören Yeri.....	3
1.2.2. Tören Giysileri.....	3
1.2.3. Tören Müziği.....	4
1.2.4. Tören Objeleri.....	4
1.3.TÖREN TÜRLERİ.....	8
1.3.1.Bireysel Törenler.....	8
1.3.2.Toplumsal Törenler.....	10
1.3.3.Örgütsel Törenler.....	11
1.4.OKUL YAŞAMINDA KUTLAMA VE TÖREN ETKİNLİKLERİ.....	15
1.4.1.Oyunsu İnsan Olarak Okul Çocuğu.....	15
1.4.2.Okul Yaşamında Tören Etkinlikleri	18
1.4.3.Okuldaki Tören Etkinliklerinin Ortak Temel Başarı Belirleyenleri.....	22
1.4.3.1.Birliktelik Bilincinin Yaratılabilmesi.....	22

1.4.3.2.Zamansal ve Mekansal Dönüşümün Başarılabilmesi.....	24
1.4.3.3.Gönüllü ve Etkin Bir Görevlendirmenin Yapılabilmesi.....	25
1.4.3.4.Yerel Katkılarla Zenginleştirilebilmesi.....	28
1.4.3.5.Oyunsu ve Şenliksi Bir Atmosferde Düzenlenebilmesi.....	28
1.5.TÜRKİYE’DE İLKÖĞRETİM OKULLARINDA DÜZENLENEN	
TÖREN ETKİNLİKLERİ.....	29
1.5.1.Okullarda Düzenlenen Tören Etkinlikleri İle İlgili Kanun, Yönetmelik, Yönerge, Genelge ve Emirler.....	29
1.5.2.İlköğretim Okullarında Kutlanan Belirli Gün ve Haftalar.....	31
1.5.3.Okulda Ulusal Bayram ve Tören Etkinlikleri	33
1.5.3.1. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı Tören Etkinlikleri.....	38
1.5.3.2. 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı Tören Etkinlikleri.....	46
1.5.3.3. 19 Mayıs Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı Tören Etkinlikleri.....	48
1.6.İLKÖĞRETİM OKULLARINDA RESMİ BAYRAM VE TÖRENLERİN	
KUTLANMA ŞEKİLLERİ İLE İLGİLİ ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ	
GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA.....	52
1.6.1 Araştırmanın Amacı.....	52
1.6.2.Problem Durumu.....	52
1.6.3.Araştırma Problemi.....	53
1.6.4.Alt Problemler.....	53
1.6.5. Araştırmanın Hipotezi.....	54
1.6.6.Araştırmanın Önemi.....	54
1.6.7.Sayıtlar.....	55
1.6.8.Sınırlılıklar.....	55
1.6.9.Tanımlar.....	56

2.BÖLÜM

YÖNTEM

2.1.ARAŞTIRMA MODELİ.....	56
2.2.EVREN VE ÖRNEKLEM.....	56

2.3.VERİ TOPLAMA ARACI.....	58
2.4.VERİLERİN TOPLANMASI.....	59
2.5.VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ VE YORUMLANMASI.....	59

3.BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

3.1. Araştırmanın 1. alt Problemi Olan; Resmi Bayram Ve Törenlerin Kutlanma Şekilleri Ve İdeal Bayram Kutlama Etkinlikleri İle İlgili, Öğretmen Ve Öğrencilerin Tutum Ve Görüşleri Arasında Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Bulgu Ve Yorumlar.....	61
3.2.Araştırmanın 2. Alt Problemi Olan; Resmi Bayram Ve Törenlerin Kutlanma Şekilleri İle İlgili, Kent Merkezi Ve Kırsal Kesim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Tutumları Arasında, Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Bulgu Ve Yorumlar	72
3.3. Araştırmanın 3.Alt Problemi Olan; Resmi Bayram Ve Törenlerin Kutlanma Şekilleri İle İlgili, Kent Merkezi Ve Kırsal Kesim Okullarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Tutumları Arasında Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Bulgu Ve Yorumlar.....	73
3.4. Araştırmanın 4. Alt Problemi Olan; Resmi Bayram Ve Törenlerin Kutlanma Şekilleri İle İlgili, İdeal Bir Bayram Kutlamasının Nasıl Olabileceğine İlişkin Öğretmen Ve Öğrencilerin Görüşleri Arasında Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Bulgu Ve Yorumlar.	74
3.5. Araştırmanın 5. Alt Problemi Olan; Resmi Bayram Ve Törenlerin Kutlanma Şekilleri İle İlgili, İdeal Bir Bayram Kutlamasının Nasıl Olabileceğine İlişkin, Kent Merkezi Ve Kırsal Kesim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin utumları Arasında, Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Bulgu Ve Yorumlar.....	74
3.6. Araştırmanın 6. Alt Problemi Olan; Resmi Bayram Ve Törenlerin Kutlanma Şekilleri İle İlgili, İdeal Bir Bayram Kutlamasının Nasıl Olabileceğine İlişkin, Kent Merkezi Ve Kırsal Kesim Okullarında Okuyan Öğrencilerin Tutumları Arasında, Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Bulgu Ve Yorumlar.....	75

3.7. Araştırmanın 7. Alt Problemi Olan; Günümüzde Düzenlenen Resmi Bayram	
Tören Etkinliklerine İlişkin, Öğretmen Ve Öğrenci Görüşleri Arasında Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Bulgu Ve Yorumlar.....	76
3.8. Araştırmanın 8. Alt Problemi Olan; Günümüzde Düzenlenmekte Olan Resmi	
Bayram Tören Etkinliklerine İlişkin, Kent Merkezi Ve Kırsal Kesim İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Tutumları Arasında Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Bulgu Ve Yorumlar.....	77
3.9. Araştırmanın 9. Alt Problemi Olan; Günümüzde Düzenlenen Resmi Bayram	
Tören Etkinliklerine İlişkin, Kent Merkezi Ve Kırsal Kesim İlköğretim Okullarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Tutumları Arasında Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Bulgu Ve Yorumlar.....	77
3.10. Araştırmanın 10. Alt Problemi Olan, Öğretmen Ve Öğrencilerin Resmi Bayram	
Ve Törenlerin Kutlanma Şekilleri İle İlgili Olarak, Okullarda Düzenlenen Etkinliklere Dönük, Beklenti Ve Önerilerinin Neler Olduğuna İlişkin Bulgu Ve Yorumlar.....	78

4.BÖLÜM

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

4.1. SONUÇLAR.....	83
4.2. ÖNERİLER.....	85
KAYNAKÇA	88
EKLER.....	95
Ek 1-Resmi Bayram Ve Törenlerin Kutlanma Şekilleri Üzerine Öğretmen Ve Öğrenci Görüşleri Anketi.....	95
Ek 2-Anket Uygulaması İzin Yazısı.....	99

ÇİZELGELER LİSTESİ

	Sayfa
Çizelge 1: Örgütsel Semboller ve Uygulamalar İle İlgili Göstergeler.....	13
Çizelge 2: Törenler ve Sonuçları.....	14
Çizelge 3: İlköğretim Okullarında Anılan veya Kutlanan Belirli Gün ve Haftalar	31
Çizelge 4: Okullara Giden, Geri Dönen ve Geçerli Kabul Edilen Anket Sayıları.....	57

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa
Şekil 1: Örgüt Kültürünün Temel Öğeleri	12

TABLOLAR LİSTESİ

	Sayfa
Tablo 1: İlköğretim Okullarında Resmi Bayram Ve Törenlerle İlgili Düzenlenen Törenselle Etkinliklere İlişkin Öğretmen Ve Öğrenci Cevaplarından Elde Edilen Verilerin, Frekans, Yüzdellek Ve Ortalama Değerleri Tablosu.....	61
Tablo 2: Resmi Bayram ve Törenlerin Kutlanma Şekilleri İle İlgili Öğretmen ve Öğrencilerin Anketin Tümüne Verdikleri Cevaplara Göre Ortalamalar Arası Fark Tablosu	72
Tablo 3: Resmi Bayram Ve Törenlerin Kutlanma Şekilleri İle İlgili Kırsal Kesimde Ve Kent Merkezinde Görev Yapan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplara Göre Ortalamalar Arası Fark Tablosu.....	72
Tablo 4: Resmi Bayram Ve Törenlerin Kutlanma Şekilleri İle İlgili Kırsal Kesimde Ve Kent Merkezinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Verdikleri Cevaplara Göre Ortalamalar Arası Fark Tablosu	73
Tablo 5: Öğretmen Ve Öğrencilerin İdeal Bir Bayram Kutlamasının Nasıl olabileceğine İlişkin Verdikleri Cevaplara Göre Ortalamalar Arası Fark Tablosu	74
Tablo 6: Kent Merkezinde Ve Kırsal Kesimde Görev Yapan Öğretmenlerin İdeal Bir Bayram Kutlamasının Nasıl Olabileceğine İlişkin Verdikleri Cevaplara Göre Ortalamalar Arası Fark Tablosu	75
Tablo 7: Kent Merkezinde Ve Kırsal Kesimde Öğrenim Gören Öğrencilerin İdeal Bir Bayram Kutlamasının Nasıl Olabileceğine Dair Verdikleri Cevaplara Göre Ortalamalar Arası Fark Tablosu	75

Tablo 8: Ulusal Bayramlarla İlgili Düzenlenen Tören Etkinliklerine İlişkin Olarak Öğretmen Ve Öğrenci Tutumları Anketine Verilen Cevaplara İlişkin Ortalamalar Arası Fark Tablosu.....	76
Tablo 9: Ulusal Bayramlarla İlgili Düzenlenen Tören Etkinliklerine İlişkin Olarak Öğretmen Tutumlarının, Kent Merkezi Ve Kırsal Kesim Okulları Açısından Verdikleri Cevaplara İlişkin Ortalamalar Arası Fark Tablosu.....	77
Tablo 10: Ulusal Bayramlarla İlgili Düzenlenen Tören Etkinliklerine İlişkin Olarak Öğrenci Tutumlarının, Kent Merkezi Ve Kırsal Kesim Okulları Açısından Verdikleri Cevaplara İlişkin Ortalamalar Arası Fark Tablosu.....	78
Tablo 11: Tören Etkinliklerine İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Önerilerinin Tekrarlanma Sayıları.....	79

KISALTMALAR LİSTESİ

Hk	: Hakkında
Müd	: Müdürlük
RG	: Resmi Gazete
S	: Sayı
TD	: Tebliğler Dergisi
TTK	: Talim Terbiye Kurulu
TTKB	: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı
TTKD	: Talim Terbiye Kurulu Dairesi
Gen Kur Bşk	: Genel Kurmay Başkanlığı
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
ÖĞRT	: Öğretmen
ÖĞRC	: Öğrenci
Ya	: Yayınları
Ünv	: Üniversite

EKLER LİSTESİ

	Sayfa
Ek-1 : Resmi Bayram ve Törenlerin Kutlanma Şekilleri İle İlgili	
Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri Anketi.....	94
Ek-2 : Anket Uygulaması İzin Yazısı.....	98

1.BÖLÜM

GİRİŞ

Ülkemiz dünya üzerinde en çok kutlama ve tören yapan ülkelerden biridir. Türk Ulusu'nun bu kadar çok kutlama ve tören yapmasının sebepleri olarak, geçmişindeki önemli olaylar, yaşama biçimi ve kültürel yapısı gibi bir çok nedeni vardır. Bunlar arasında Kurtuluş Savaşı ve sonrasında Atatürk devrimleri önemli bir kaynak oluşturmaktadır. Bu günler Atatürk'ün Türk Milleti'ne armağan ettiği "Ulusal Bayramlardır". Bu bayram kutlamalarının en etkin biçimde yapıldığı alan ise kuşkusuz okullarımızdır.

Okullarımızda yapılan ören etkinlikleri, kutlamaların amacına ulaşması bakımından önemli bir yer arzetmektedir. Bu bölümde, araştırma probleminin düzlemini oluşturan tören, tören öğeleri, tören türleri ve ulusal bayramlarımız olan 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı ve 19 Mayıs Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı ile bu günlerde düzenlenen tören etkinlikleri ana çizgileriyle özetlenmiştir. Daha sonra, okul yaşamında düzenlenen bir tören etkinliğinin başarılı addedilebilmesi için hangi ölçütlerin dikkate alınabileceğine ilişkin bir model geliştirilmeye çalışılmıştır. Araştırma konusu ile ilgili çalışmalar "Resmi Bayram ve Törenlerin Kutlanma Şekilleri İle İlgili Daha Önce Yapılmış Araştırmalar" başlığı altında değil, yeri geldikçe aktarılmıştır. Ayrıca bu bölümde, problem durumu, problem cümlesi, alt problemler, araştırmanın hipotezi, araştırmanın önemi, sınırlılıklar, sayıtlar ve tanımlar yer almıştır.

1.1. TÖREN KAVRAMI

Tören, herkes tarafından tek bir tanım altında görüş birliğine varılabilen bir kavram değildir. Tören kavramı, değişik görüşler ışığında birçok farklı anlamda ifade edilmiştir. Tören kavramının çoğu zaman ayin kavramıyla birlikte ve hatta birbirlerinin yerine kullanılması tören kavramının tanımını güçleştirmektedir.

Tören kavramı, toplum hayatında önemi olan olay ve günleri anma, kutlama v.b. için yapılan toplantı ve bu toplantılarda uyulan kuralların tümü olarak tanımlanmaktadır (Meydan Larousse, 1987: 245). Başka bir tanımla da tören kavramı; Toplum hayatında önemli olay ve günleri anma ve kutlama ya da evlenme, karşılama, uğurlama, değerlendirme için yapılan toplantılara ve bu toplantılarda uyulan kurallar bütünü

olarak ta tanımlanabilmektedir (A'dan Z'ye Tarih Ansiklopedisi, 1979: 1001).

Leslie A. White'in yorumunda tören, diğer varlıklarla yarış halinde iken türlü manevi gereksinimleri olan insanoğluna kültürün bir desteğidir (White, 1979: 61).

Araştırmacının yorumuyla da tören: Ulusal bayram günlerinde, günün anlam ve önemini, saygı ve şükranla yansıtmak için yapılan, sembolik anlamlar yüklü etkinlikler bütünüdür.

1.2. TÖREN ÖGELERİ

Törenin en belirgin özelliği, gündelik yaşamın rutin akışının dışında sergilenen bütünsel eylemler dizisi olmasıdır. Katılımcıların dikkatini, özel bir önem taşıdığını düşündükleri duygu ve düşüncelere çeken, simgesel kurallar tarafından yönetilen etkinlikler olarak tanımlanmıştır. Simgesel nitelikli kurallar tarafından yönetilmesi törenlerin biçimsel yönünü vurgulamaktadır. Törenler, gösteren ve dile getiren etkinlikler olarak, estetik boyuta sahip temsil biçimleridir. Bu bakımdan törenlerin içeriği, düzenleniş nedenine göre nadir bir değişebilirliğe sahip öğelerle kodlanmıştır. İçeriğin kodlanması, törenin öğelerinin genellikle simgesel malzemelerle biçim kazandırılarak yapılandırılması anlamına gelmektedir. Tören öğeleri törenin kimliğine bağlıdır. Başka bir deyişle törenin anlamını bildiren, betimleyen öğeler, anlamı okunabilir hale getirirler. Tören öğeleri, anlamı biçimselleştiren, biçimselleştirilmiş anlamı uygulamalı duruma dönüştüren estetik kalıplardır.

Her törenin birtakım öğelerle kalıplaştırılarak değişmezlik kazanması, uygulamalı eylemler olarak uygulayanlarla ilişkisini gösteren bir doğa ile ilgilidir (Connerton, 1999: 90). Uygulayanlarla ilişkileri gösteren uygulama öğeleri, törenden törene değişebilmekle birlikte temelde aynı kavrayışla sınırlandırılmıştır. Her törenin, hazırlayanlar, sunanlar, izleyenler olarak gururlandırılacak katılımcıları vardır. Bu tören kişileri, farklılaştırılmış bir mekanda canlandırma düşüncesine bağlı halde saptanmış gündelik zamandan ayrı bir zamanda tören düzenlerler. Tören kişileri, törenin anlamına göre farklı tören giysileri giyerler. Her törende meta ferik anlamlara sahip obje sistemleri kullanılır. Ayrıca, törenler kendine özgü bir dille temsilin idrakini kurarlar. Öykünmeler, tekrarlamalar, söz kalıpları ile gündelik dilden yalıtılmış özel tören dili, ritim ve armoni ile desteklenir. Ritimsel tasarım ve sesin kullanımı, ayrı bir düzen halinde tören müziğini yaratabilir. Törenlerin uygulamalı, oyunca özelliği, katılımcıların ortak bedensel

duruşlar, taklitler, tekrarlar gibi devinimler ile emredici bedensel kurallar oluşturmaya yol açmıştır. Tören öğeleri, bu çalışmada tören yeri, tören giysileri, tören müziği, tören objeleri başlıkları ile ele alınmıştır.

1.2.1. Tören Yeri

Tören etkinliklerinin tamamı, gündelik yaşamın sürdürüldüğü mekanlardan yalıtılmış veya farklılaştırılmış mekanlarda yer alır. Yaşadığımız zaman diliminden ve mekanlarından farklı ve kendi özgün anlamlılığı olan anları ve duyguları yaşatmanın gerekliliklerinden biri de yapılan etkinlikleri, özel mekansal sınırlılık içinde kurgulamaktan geçer.

Yer ögesi, modern çağ öncesi zamanlardan beri belirgin durumunu korumaktadır. Mitolojik değer taşıyan alanların inanışlar bağlamında yeniden anlamlandırılması yanında bu alanlar, mimari anlayış v.b. açılardan da yaşamın diğer yönlerini etkilemiştir (Huizinga, 1995: 39).

Törenlerin yapılacağı yerlerin, tören etkinliklerinin amacına ulaşmasına ve uygulanabilirliğine göre o günün anlam ve önemine uygun düzenlenmesi veya anılan günün anlam önemiyle örtüşen yerlerde yapılması, kutlanan günün anlam ve öneminin anlaşılmasında daha etkili olacaktır.

1.2.2. Tören Giysileri

Törenin simgesel içeriğini oluşturan öğelerden biri de giysi tarzıdır. Tören giysileri, törenin söylemek ve/veya göstermek istediğini açığa çıkarmaktadır. Törende kullanılan giysiler, törende verilmek istenen mesajla örtüşük biçimde, tören kimliğinin daha anlaşır kılınmasına yardımcı olmaktadır (Küçük 2001: 7-8).

Giysi kavramı burada, meslek ve iş yaşamına özgü olarak ya da gündelik yaşamın pek olağan olmayan zamanlarında kullanılan kıyafet karşılığında ele alınmaktadır. Özel bir önemi bulunmayan, sıradan zamanlarda kullanılan giyim eşyasına ise elbise adı verilmiştir. Bir elbise, kendine yüklenen değerler paralelinde başkalarında farklı imajlar ve çağrışımlar yarattığında artık o, bir örtünme gereksinimini karşılamaktan öte bulunan mekanda ve kişiler arasında, giyinenine bir konum kazandırabilmektedir. Bu konumlandırmanın anlamlarını, giyenler ve izleyenler için sürekliliği olan anlamlar olarak görmektedir. Törenin simgesel dünyasının kolaylıkla gözlenebilen bir tamamlayıcısı

durumundaki tören giysileri, törenin iletisinin algılanışını kolaylaştırmada; töreni izleyenlerde bir görsel simge olarak görece belirsiz biçimde de olsa başka bir ruh hali, sıra dışılık, olağanüstülük gibi duygulanımlar, çağrışımlar yaratmada etkili olurken, sınıf ve statü sınırlarını göstergesel kodla tanımlayabilmektedir. Hititlerdeki törenlere özgü "Hurri Gömleği" örneğinde görülebileceği gibi değişik takı ve aksesuarlarla başkalaştırılmış özel tören giysileri sıradan bir katılımcıya, etkinliklerin doğasına aidiyet hissi yaşatırken, töreni sunanların daha başkaca renkli, işlemeli, kesimli, dokulu ve süslü giysileri ise bir tür rol tanımlamasında bulunarak toplumsal anlamlar iletmektedir. (Davis, 1997: 24-26).

1.2.3. Tören Müziği

Duygusal yoğunluklu bir paylaşımı fon edinen tören, kendi alışılmış giyim argümanı ile göze bildirimde bulunurken, katılımcılarında kalıcı bir etki bırakma kaygısı ile kulağa da hitap etmektedir. Tören topluluğu, görsel olduğu kadar sözel ve işitsel uyarımlar aracılığıyla da törenin soyut evreninin dahiline alınmalıdır. Bu nedenle, tüm törenlerin ritimsel bir boyutu bulunmaktadır. İlkel toplumların ayinlerinde, gösterilerinde bu ritimsel boyutun ne denli yer edindiğini, mağaralarda kemikten yapılmış düdük ve kavalların bulunmasından hareketle dile getirmektedir (Childe, 1974: 67).

Tören esas itibariyle sesin gücünü kullanmaktadır. Sesin gücü yalnızca müziksel bir oluşturma yoluyla kendini göstermeyebilir. Saygı duruşlarındaki derin sessizlik anları, "sessizliğin sesi" denilebilecek bir ortam ile katılımcıları etki altına alırken, bandoların heyecan ve coşku uyandırıcı ritimleri, cenaze törenlerindeki bando ve dua tınılarında hüznün işleniş örneklerinde görüleceği üzere müziksel güç, törenin asli özelliklerinden biridir. Müziğin düzen, ritim, almasıklık içinde yapılmasının dinleyiciler ile icracıları "gündelik" alandan çıkartarak, kasvetli müziğe bile yüce bir zevk veren hoşluk duygusunun içine sürüklediğini belirtilmektedir (Huizinga, 1995: 64).

1.2.4. Tören Objeleri

Tören objeleri, törenin bağlantısal yapısı içinde içsel bir tutarlılığa sahip simgesel unsurlar olarak tören dağarının sergilenmesine yardımcı olurlar. Törenin yapılandırılmasında ve sunulmasında aktif bir denge halinde varlığını hissettiren objeler, verili rutinin geniş dünyası içinde anlamın algılanışını tamamlama, uzlaşım

temeli güçlendirme gibi roller üstlenirler. Objelerin törendeki önemi ve rolleri, bu çalışmada açıklanamayacak kadar geniş repertuara sahiptir ve bu noktada odaklaşmak daha çok simgesel antropolojinin alanı dahilindedir.

Kültür bir algılama, yorumlama, süzgeçten geçirme ve yaşama biçimidir. İnsan; evreni, canlıyı ve maddeyi kendi hayat ilkeleriyle bağdaştırırken, ortaya çıkan bütün değerler kültür ürünü olarak adlandırılır. Uygarlık ve bilgi birikimi, kültür ile ölçülür. Kültür değerlerini ayrıştırıp bakıldığında, kişinin ve toplumun çok da farkında olmadan yaşadığı bir alanın ne kadar önemli olduğunu gözlemlenebilir.

Ulusal kültür tarihimizin temel kaynaklarından olan eğlence hayatımız, gelenek ve göreneklerimizle birlikte köklü değişimler yaşamıştır. Türk töresinin sözlü iletişim biçiminden yazılı ve kayıtlı biçime dönüşmesiyle ortak değerlerimizin, farklılıklarımızdan çok daha fazla olduğu gözlemlenir. Ulusal kültürümüzün yaratıcısı olan halkımız, içinde yaşadığı coğrafya ve etkileşimde bulunduğu diğer ulusların toplumlarına bağlı olarak, mekan ve şartlara göre eğlence hayatını değiştirmiş ve hatta yeniden yorumlamıştır. Ancak, hiçbir zaman ulusal köklerinden koparamamıştır.

Ulusların, halkların, toplumların ve kişilerin eğlence anlayışı, birbirinden çok farklı olabilir. Fakat ulusal kimliği ve kültürü olan her ulusun hayatı algılama ve yorumlama biçimi, onun kültür değeri olarak bilinir. Her ulusun kimliği, kişiliği ve vicdanı, asırlar sürecinde kazanılmıştır ve ortak bilgi ve kavrama birikimi oluşturmuştur. Tıpkı karadan göllere ve denizlere akan ırmakların oluşturduğu, birbirinden çok farklı deltalar gibidir.

Ulusların eğlence anlayışı da birbirinden farklıdır. Ancak, inanç ve vicdan, eğlencenin üzerinde çok etkili, yönlendirici ve belirleyiciliği hiç ölmeyen ve unutulmayan ilahi iki yasadır. Türk mitolojisi, Türk inancını ve hayat tarzını doğal olarak etkilediğinden, eğlence biçimlerinde mitolojik unsurlar çok belirgindir. Türk düğün ve evlenme törenlerinde de mitolojik figürler oldukça belirgindir.

Türkler şair bir ulustur. Saz çalıp söz etmesinin nedeni, Şamanlık geleneğinin doğal bir sonucudur. Türkler doğayı, renkleri ve özgürlüğü çok sever. Bunun nedeni ise, hem göçebe hem de yerleşik hayat düzeninin sunduğu son derece bereketli yazlık ve kışlık kazanımlardır. Buna paralel olarak, Türk eğlence kültürü üzerindeki diğer bir önemli etki de mevsimlerdir (İzgi, 1977: 30-36). Türkler egemenliğinden taviz vermez ki, bülbülün kafese mahkum edilerek gülden ayrılması gibi; yer yüzüne, içindekilere, gök

yüzüne ve bütün bunların yaratıcısına, Türk Ulusu aşiktir. Bu aşk, töre olmuş ve bin yıllarca devam ederek Türk milletinin genetik özelliği durumuna dönüşmüştür. Öyleyse bizim eğlence hayatımızda inanç, vicdan, kut ve töre ile doğa, hayvan, hareket ve canlılık vardır (Akçay, 1976: 53).

Türk eğlence kültürüne etki eden masal, efsane ve destan kaynaklarını başlıklar halinde dizinlersek; Oğuz Destanı, Alper Tonga Destanı, Dede Korkut Hikayeleri, Keloğlan, Deli Dumrul, Hızır ve İlyas, Geyik, Kurt, Doğan, Kartal, Don (Şekil ve Kişilik) Değiştirme, Göğün Oğulları, Güneş, Ay, Yıldız, Serap, Ebe Kuşağı, Dünya, Yer, Toprak, Su, Yıldırım ve Şimşek, Rüzgar, Dağlar, Ulu Irmaklar, Deniz, Okyanus, Göl ve Sazlıklar, Ağaçlar, Ateş, Diğer Hayvanlar, Kuşlar, Ejderhalar, Rüyalar vb... Bu kaynaklar Türk'ün eğlence hayatında çok önemli figürler olarak çeşitli gelenek, görenek oyun ve müzikli danslara yansımıştır. Türkiye'de oynanan hayvan figürlü danslar hala vardır. Örneğin, Yapma At, Turna Barı, Koç Halayı, Laçın Barı, Kartal Halayı, Kartal Oyunu, Tavuk Barı, Ceylani, Yedi Deve, Ayı Oyunu, Horon, Pisik, Köse Oyunu, Tülü Kabak Oyunu, Deve Düzme Oyunu, Deveci Oyunu, Tilki Oyunu, Bağ Bozumu Şenliği, Koç Katımı Oyunları, Fare Oyunu, Tavşan ve Avcı Oyunu, Kirpi Oyunu, Katır Oyunu ve Sinkurdu Oyunu bunlardan başlıcalarıdır (And, 1983: 32-50).

Türklerin İslamiyet ile tanışması ve XI. yüzyılda Müslümanlarla kaynaşması, sosyal ve kültürel hayatında ve Türk töresinde çeşitli değişimleri de beraberinde getirmiştir. Fakat eğlence anlayışında tahribat daha çok şehirleşme ile büyük yerleşim yerlerinde başlamıştır. Tahribata uğramadan önceki müslümanlık dönemlerindeki Türk eğlence kültüründe, Boynuz Boynuz, Salıncak, Aşık Oyunu, Köçürme oyun veya Ondört oyunu, Tepük, Ceviz Oyunu, Kayak, Çelik-Çomak, Kuzurcuk, İtiş veya Ütüş, Karagunigibi çocuk oyunları oynanmaktadır. Ayrıca, Oğul Toyu, Kız Toyu, Beşik Toyu, Ad Verme, Galpak Toyu veya Saç Kesme, Diş Çıkarma, Sünnet, Okula Başlama, Askere Gitme ve Dönme, Gelin Toyu gibi kutlamalardan da söz etmek gerekir. Yarış ve sportif oyunlar ise; At Yarışları, Güreş, Çevgan, Yuvmak, İlişdi, Ok Atma ve Yay Kurma müsabakalarıdır. Düğün ve bayramlara da; Yağmal Toy, Küden, Halay, Mendiri, Bayram, Er yıpladı örnek verebiliriz. İçkili eğlenceler, ziyafetler, ve gece hayatı eğlencelerinin başlıcalarına ise; Kımız, Süçük Ketsem, Şenbuy, Suğdıç, Süçrük, Bilmece, Kızlar Kubzaşdı'yı örnek verebiliriz. Netice olarak şunu söyleyebiliriz ki, çok çeşitli tesirlere rağmen Türk toplumu, diğer hususlarda olduğu gibi, oyunlar ve

eğlenceler konusunda da milli kültürünü korumuş ve bir kültür devamlılığı göstermiştir (Genç, 1977: 231-242).

Batı milletleri tarzında eğlence anlayışının dönüşüm süreci 1960'lı yıllarda yaygınlaşmaya başladı. Özellikle şehirleşme ile birlikte kitle iletişim teknolojilerin evlere girmesi bu dönüşümde kilit rol olmuştur. Tiyatro, radyo, televizyon, gazete, dergi, üniversiteleşmenin yaygınlaşması ve Avrupa ülkelerine işçi göçü eğlence anlayışımızda yeni yorumlara ve yeni bakış açlarına katkı sağlamıştır.

Türk-İslam toplumlarında aşırılık ve dünya düşkünlüğü, inanç gereği bastırılıp dizginlenmiştir. Fakat batı ülkelerinde makul insani ölçülerde eğlenme biçimleri terk edilerek yerine aşırılık getirilmiş ve medeniyet kavramıyla birleştirilmiştir. Elbette Türk insanı eğleniyor ve elbette sevinçler paylaşılıyor. Küreselleştirme etkinliklerinin alt yapısında, kültürsüzleştirme ve kimiksizleştirme uygulamalarının büyük sermayelerce destek gördüğü de çok açıktır. Özellikle batı ve ABD kaynakları fonlar tarafından desteklenen ‘‘ batılılaştırma ve çağdaşlaştırma’’ faaliyetleri, eğlence sektörü ile işbirliği içindedir. Televizyon ve sinema sektörü ile Internet odaklı bu faaliyetler giderek bir kültür emperyalizmine dönüşmektedir. Eğlence ve kadın unsurunu yoğun olarak kullanan bu oluşum, geleneksel orijinal oyun ve eğlence motiflerini de adeta bombardıman altına tutup yok etmektedir (Arslan, 2007).

Tören etkinliklerinde, törenin anlamlılığına göre, müzik, konuşma, şiir gibi objelerle bezeli ses gösterileri ile havai fişek gibi ışık gösterileri; halk, sokak gösterileri; sivil ve askeri geçitler; heykel ve anıtlar, bunların önüne konulan çelenkler; kurbanlar, adaklar, hediyeler; tören akışının törene katılma olanağı bulunmayan bireylere, bu kolektif yenilemelere farklı biçimde de olsa katılmaları amacıyla kullanılan görsel ve işitsel medya ve basın (özellikle devlet basını) v.b. tören öğeleri kullanılabilir.

Nüfus artışı ve artan nüfusun yoğun kentsel yaşamı tercih etmesi; bireyler arası ayrılık ve mekan farklılığına dair anlamsal/algısal kaymalar gibi toplumsal yaşam tarzının başkalaşması ile, iletişim, bilişim teknolojilerindeki gelişmeler, törenin morfolojik karakterini büyük ölçüde değişikliğe uğratmıştır. Mestroviç, törenin geniş kitlelere ulaştırılmasında televizyondan yararlanılmasının, törenin duygusal anlamının rakip anlamlarına bölüneceğine ve aklileştirilerek vekaleten yaşanmasına neden olabileceğini ileri sürerek bu objenin kullanımının, geleneksel biçimdeki tören etkinliklerinin etkilerinin yerini tutup tutamayacaklarını ele almakta, ‘‘özel an’’

duygusunu kaybettiren televizyonun (Esslin, 1991: 37), sentetik olarak teşvik edilen duygular süreci oluşturduğunu ileri sürmektedir (Mestroviç, 1999: 228-229).

1.3.TÖREN TÜRLERİ

Kutlanmakta olan bireysel ve toplumsal törenlerin, resmi bayram ve törenlerle ilişkisi açısından tören türleri önemli bir yer arz etmektedir. Toplumun kültür değerleri ile eğlence ve toplumsal törenlerin kutlanma biçimleri, resmi bayram ve törenlerin kutlanma biçimlerini de önemli ölçüde etkilemektedir.

Gizemli bir geleceğin gölgesinde ve türlü olaylarla bezeli geçmişin yedeğinde geçen insanoğlunun varoluş serüveninde törenler, yaşama ve yaşamdaki değişimlere karşı duruşları betimleyen kültürel fenomenler olarak önemli bir yere sahiptir. Bir ülkenin, bir toplumun ya da bireyin yaşadığı hemen her değişime törenler eşlik etmektedir. İnsan yaşamlarındaki değişimlerin toplumdan topluma gösterdiği farklılıkların ürettiği karmaşıklık, törenlerin de sınıflandırılmasını güçleştirmektedir.

Kültürel yaşamın özgün bir ifadesi olan törenlerin karakterini belirleyen önemli kültürel değişkenler ‘‘sosyal yapı, politika, aile, normlar, devlet, doğa, dünya görüşü, yasalar, toplumsal değerler, ulus, dinsel inançlar, cinsiyet, yaş, geçinme, sanat v.b.’’dir.

Bu çalışmada törenler; türlere ayırma girişimlerinin farklı perspektifleri, tartışmalı olmakla birlikte, genellikle bir durumdan/zamandan/mekandan/konumdan yeni bir duruma zamana/mekana/konuma geçişe ve bu geçişin bireysel ya da toplumsal oluşuna göre temellendirilmiştir ve bireysel törenler, toplumsal törenler ve örgütsel törenler olmak üzere üç grupta ele alınmaya çalışılmıştır (Küçük, 2001).

1.3.1. Bireysel Törenler

Bireysel yaşam sürecinin doğum, erginleme, ölüm gibi önemli dönemlerinde yapılan törenler olarak, dolaysız biçimde bireyi çıkış noktası aldığından bu dönemde yapılan törenler, bireysel törenler diye adlandırılabilir.

Birey, dünyevi yaşamına başlamadan önce doğuma ilişkin tören etkinliklerinde bulunmaktadır. İkel topluluklarda çoklukla görülen bu doğum öncesi törenlerde, gebe kadının türlü tehlikelerden korunmasını amaçlayan büyüsel nitelikli kaçınma edimleri ile tehlike durumlarında sağaltım karakterli tören etkinlikleri, gebe kadın-erkek yaşamına özgü tören etkinlikleri bulunmaktadır. Ayrıca, dünyaya gelecek çocuğun

istenilen nitelikte olmasını sağlayacağına yönelik eylemleri içeren törenler ve doğumu kolaylaştıracağına inanılan törenler değişik toplumlarda değişik biçimlerde görülmektedir. Çocuğun doğum günü düzenlenen ritler; Doğum sonrası kaçınma eylemleri; Hıristiyan inanisında çocuğun vaftiz töreni, Budistlerde ve Hindularda vaftiz benzeri törenler; İslam toplumlarında doğan çocuğun kulağına ezan okunması, Akika Kurbanı kesilmesi, sünnet törenleri, hep doğuma ilişkin törenler bağlamında irdelenebilir.

Bireye özel yaşamın tanımlı alanlarından ikincisi, bireyin çocukluk döneminden erişkin dünyasına geçişidir. Bu geçiş aşamasında, bireyin erişkin dünyası ile olan etkileşim biçimini imleyen törenlere “erginleme törenleri” denir. Erginleme törenleri çok biçimli çeşitliliğe sahip ritler ve inanışlar toplamı olarak ilkel topluluklardan günümüze dek bir tür sosyal kolaylaştırma yoluyla belirsizlik ve güvensizliğin kıyısında yaşayan, eşik durumundaki bireyin kimliğini belli etmesine, dışsallaştırmasına ve bu kimlikle topluma katılmasına yardımcı olan törenlerdir. ilkel toplumlarda gençlerin erkekler cemaatine buyur edildikleri erginleme törenleri sırasında, yalnızca yeni yetmeler genel kurallar dışında tutulmazlar. Kabile içindeki bütün kavgalar askıya alınır, kan davaları ertelenir. Kutsal oyunlar nedeniyle kabiledaki olumsuz ilişkilerin iptalinin daha gelişmiş kültürlerde de birçok göstergesi vardır (Huizinga, 1995: 30). Birey için düzenlenen törenler kolaylıkla toplumsal ilişkileri etkileyebilmektedir.

Mestroviç'e göre, modern toplum yaşamında yetişkinlik, geleneksel toplumlarda bu geçiş anını niteleyen “yaşın gelmesi” ritüelleri olmaksızın çocuklukla içi içe geçmiş ve yetişkinlik artık çocuklar için bir giz olmaktan çıkmıştır (Mestroviç, 1999: 225). İnsan yaşamındaki bu geçişlerin silikleşmesine karşın her toplumun kendine özgü geçiş törenleri hala varlığını sürdürmektedir.

Birey yaşamının gelişimselliğine bağlı olarak erişkin bir bireyi bu evreden sonra, toplumun belirli davranış kalıplarından biri olan ve toplumun sürekliliğini ve geleceğini güvenceleyen aile ambiansında yaşam beklemektedir. Evlenme törenleri, evlenecek bireyin cinsel yaşam tarzının bir kabullenışı olan evlilik kurumu dahilinde sürdürülmesine tanıklık etmektedir. Ulusal, etnik ve yerel kültürlere göre çok sayıda farklılık gösteren evlenme törenleri, genel olarak evlenme çağına gelmiş kişilerin, evlilik, aile gibi yakın ilişki sistemlerinin üretebileceği problemlerin çözümünde ve türlü ortaklıklarda ölünceye dek bir aradalık içinde yaşama meşruluğunun ve akdinin toplum

ve/veya tanrı huzurunda onaylanmasını, yakın çevrenin hediyeler sunmasını v.b. içeren etkinliklerdir.

Birey yaşamındaki son geçiş olan ölümün ve ölüme ilişkin törenlerin irdelenmesinde teolojik/ontoteolojik verilerden yararlanmak bir gerekliliktir. Yaşamın sonlanmasına karşı ironik bir tutumun tezahürü, ölüm törenlerinde kendisini fazlasıyla hissettirmektedir. İlk insandan beri insanoğlu ölüm öncesi, cenaze, gömme, yas tutma gibi aşamalarla ölüm törenlerini uygulamaktadır (Küçük, 2001: 11-14).

1.3.2. Toplumsal Törenler

Toplumsal yaşamda sayısız çeşitlilikte tören etkinlikleri düzenlenmektedir. Herhangi bir gündelik olaydan en ayrıcalıklı bir olaya kadar, yaşamın bütün yanları tören konusu olabilir. Öyle ki yaşam, sürekli olarak tören etkinlikleri tarafından yönetiliyormuş gibi görülebilir (Giddens, 1999: 264). Toplumsal törenlerin çeşitliliği toplumsal kural ve kabullere bağlı olarak insanlık tarihi boyunca değişimlere uğramıştır. Toplumsal törenler, modern öncesi zamanlarda kutsal güçler etrafında biçimlenmiştir. Toplumsal yaşamdaki iyi ve kötü olayların kutsal güçlerle ilişkilendirilmesi nedeniyle törenler, genellikle dinsel içerikle düzenlenmiştir. Toplumsal yaşamı etkileyen siyasal düzen, ekonomik düzen gibi diğer değişkenler de yeni tören alanları meydana getirmiştir.

Tapınmayla ortaya çıkan dinsel törenler; ulus devletlerin kurulmasıyla birlikte ortaya çıkan ulusal törenler; toplum zihninde önemli sayılan olayların ve bayramların yıldönümlerine bağlı takvimsel törenler; toplumun bir durumdan yeni bir duruma geçişinde düzenlenen toplumsal geçiş törenleri, örneğin; kendilerini insanlara göstererek onlara zafer ruhunu bulaştırdığı zafer törenleri; önemli değişikliklerin kutlandığı kutlama törenleri; anma törenleri ve kabul törenleri toplumsal törenler sınıfında yer almaktadır (Canetti, 1998: 139).

Tarımcı topluluklarda ürün hasadının bolluğunu, çoban topluluklarda ürün sürü artışı, avcı-toplayıcı topluluklarda avın bolluğunu, pagan topluluklarda soyun ve besinin bereketliliğini amaçlayan mevsimsel törenlerde hayvan dansları, hokkabazlıklar, oyun ve dans gösterileri, düellolar, toplu yemek yemeler, çiçek toplamalar, odun kesmeler, dağa çıkmalar ve kurban adamalar v.b. etkinliklere sahne olmaktadır. Mevsimlerin mutlu geçmesi, hasatların olgunlaşması, yıl boyu bereketliğin, verimliliğin ve üretkenliğin sağlanması için bu törenlerin yapılması gerektiğine ilişkin

kutsalla bağıntılı inanışlar bulunmaktadır. Neolitik topluluklarda tahıl simgeleyen bir erkek oyuncu ile toprağı (bereketi) simgeleyen kadının törensel biçimde birleşmelerinin doğanın verimliliğine neden olabilecek bereket simgeleri olarak düşünülen kadının ağırlıklı rol oynadığı doğayı denetim altına almayı amaçlayan çalgılı-danslı tören etkinlikleri buna örnek gösterilebilir (Childe, 1974: 99).

İlkel topluluklarda yıldızların renklerinin, tutulmaların, rüzgarların, güneşin ve ayın doğuşunun gözlemlendiği meteorolojik, astrolojik ve hemerolojik (iyi ve kötü günlerin bilimi) bilgilere dayanarak yapılan mevsimsel törenler, her kült merkezinde özel olarak yapılırdı. Her topluluğun, tarımsal yaşamın dönemselliğine bağlı festival takvimi bulunurdu. Örneğin Hitit yılı baharla başlardı. Kış, bahar, hava, yer, su, yeni yıl törenleri yapılırdı. Her birinde biyokozmik ritimlerin gözlemine dayanan ve yaşamın dönersel biçimde yeniden canlanmasına hazırlık olarak dönemsel arınmalar, oruçlar, günah itirafları dizisiyle kutlanan bir yeryüzü döneminin sona erişi ve başlayışı kavramının dile getirildiği (Connerton, 1999:104), ölüp dirilme temasının motiflendiği doğa döngülerinde kutlanan törenler bu başlangıç ve bitişlerle özdeş bir içerikle, çevrimin toplum yararına olabilmesi için düzenlenirdi. Yapılan törenlerde kutsal göçler hoşnut edilmiş ve böylelikle hem toplumsal hem de kozmik mutluluk sağlanmış olurdu.

1.3.3. Örgütsel Törenler

Örgütsel törenlerin üzerinde durmadan önce, örgüt ve örgüt kültürü üzerinde açıklamalarda bulunmak daha anlamlı olacaktır. Bizim tanımımıza göre örgüt, büyük topluluklar veya toplum içinde, ortak değerleri ve birliktelikleri ile ortak kültür paylaşımları olan küçük bir toplumdur.

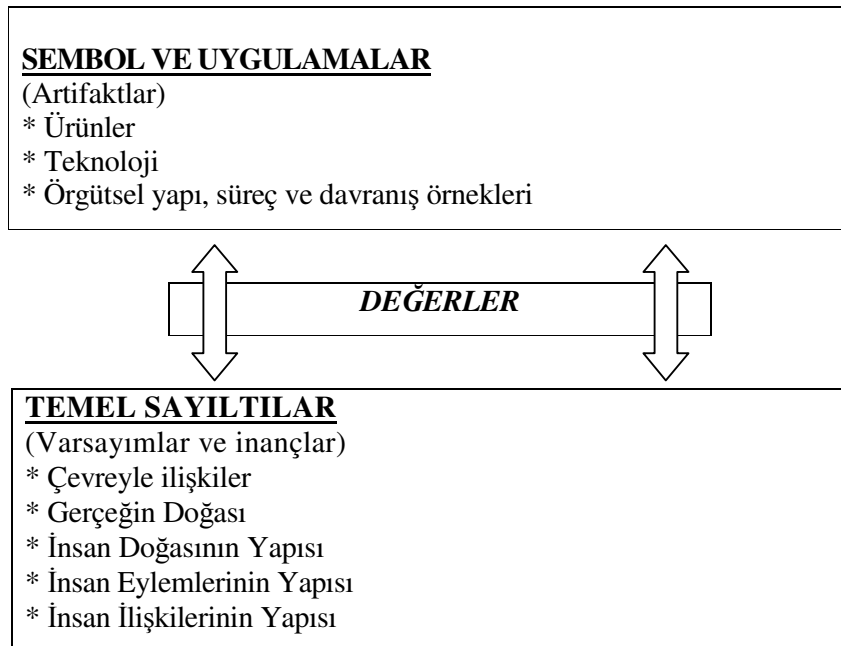
Üyeleri tarafından paylaşılan anlamlar ağının oluşturduğu örgüt, toplumun içinde bulunması ve küçük bir toplum özelliği göstermesi yönüyle, kültürel içeriğinin baskın olduğu bir yapıdır. Örgüt bu yapı içinde bulunduğu toplumun, kültürel kozasında yer almaktadır. Toplumsal kültürden yalıtlanamayacak olan örgütün de kendine özgü bir kültürü bulunmaktadır. Bir başka deyişle örgütsel kültür, örgüt üyeleri olan toplum bireylerince örgüte taşınarak örgütte görünürlük kazanmakta ve genel kültürün bir alt kültürü oluşunun yansısı, örgüt içindeki değişik grupların kültürlerine göre de baskın kültür olabilmektedir.

Örgüt kültürü araştırmalarında ana referans durumundaki Schein'in tanımı

şöyledir: “Belli bir grubun, içsel bütünleşme ve dışsal uyum sorunları ile başa çıkmayı öğrenmek için icat ettiği ya da geliştirdiği ve geçerli dedirtecek kadar iyi çalışan, bu nedenle yeni üyelere bu problemlere ilişkin olarak algılama, düşünme ve hissetme konusunda doğru yol olarak gösterilecek, temel varsayımlar dizisidir”.

Kültürle ilgili yukarıdaki tanım ve açıklamalardan hareketle, bütüncül bir yaklaşımla örgüt kültürü; Bir grup ya da örgütün üyelerinin ortaklaşa paylaştıkları temel sayılılar, değerler, semboller ve uygulamalar bütünü olarak tanımlanabilir. Örgütsel kültürün tanımında olduğu gibi örgütsel kültürün hangi öğelerden oluştuğu konusunda da bir uzlaşma görülmemektedir. Ancak, birçok çalışmada kullanılan örgüt kültürü öğeleri, Schein'in modeline aittir. Schein modelinde, örgüt kültürünü şekil 2'de gösterildiği gibi artifaktlar (sembol ve uygulamalar), değerler ve temel sayılılar olmak üzere üç başlıkta açıklamaktadır (Şişman, 1994: 61).

Sekil 1: Örgüt Kültürünün Temel Öğeleri

KAYNAK: KÜÇÜK Murat, (2001); Okulda Törenselle Etkinlikler, Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir (yayınlanmamış).

Örgütsel sembollerin ve uygulamalarının göstergeleri, örgütsel kültürün göstergelerine ilişkin oluşturduğu çizelgeden yararlanılarak çizelge 1'de gösterilmiştir.

Çizelge 1: Örgütsel Semboller ve Uygulamalar İle İlgili Göstergeler

A- SÖZEL GÖSTERGELER

1. DİL

- Anekdotlar
- Şarkılar
- Jargonlar
- Mecazlar
- Slogan, şarkı ve marşlar
- Açıklamalar
- Argolar
- Deyimler

2. ANLATILAR

- Destanlar
- Mitler
- Hikayeler
- Efsaneler
- Kahramanlar, liderler ve kötüler

B. FİZİKSEL GÖSTERGELER

- Mimari { Dış Görüntü/ Binalar)
- Dekorasyon (Dizayn, Fiziksel Düzenlemeler)
- Simgeler (Logo, Amblem ve Diğer Objeler)
- Giyim
- Teknoloji (Materyaller)

C. UYGULAYIMSAL GÖSTERGELER

- İşe Sarma
- Kontrol
- Değerlendirme
- Ödül ve Ceza Sistemi

D. DAVRANIŞSAL SEMBOLLER

- Gelenek ve Görenekler

- İletişim Biçimleri
- Tören etkinlikleri

Toplumsal kültür haritasında geniş bir yere sahip olan tören etkinlikleri, örgütsel yaşamda da belirgin bir kültürel yere sahiptir. Bütün toplumların birçok törenleri bulunduğu gibi, örgütsel yapı içinde de birçok değişik tören etkinlikleri sergilenmektedir. Örgütün davranışsal bir göstergesi olan törenler, çeşitlendirilmiş anlatımsal içerikleri ile örgütsel kültürün yorumlanmasında kapsamlı bir veri kaynağı durumundadır. Örneğin; bir örgütsel törenin gözlenmesi sırasında, örgütün dili ve anlatıları gibi sözel göstergeleri; giyim ve semboller (afiş, amblem, objeler v.b.) gibi fiziksel göstergeleri hakkında yansımalar elde edilebilecektir. Bu yönüyle, bir örgütün kültürünün tanınmasında, tören etkinliklerinin irdelenmesi büyük kolaylık sağlayabilecektir. Örgütsel kimliği ve sürekliliği sağlayan simgesel temsillerden biri olan törenler, örgütsel etkinlikleri daha görkemli, olayları daha coşkulu hale getirirler (Küçük, 2001).

Trice ve Beyer , törenleri amaçlarına göre, geçiş, düşürme, artırma, yenileme, çatışmayı azaltma ve entegrasyon törenleri olmak üzere altı grupta incelemiştir (Trice ve Beyer, 1984: 657). Törenlerin gizli ve açık amaçlarının örneklendiği çizelge aşağıda verilmiştir.

Çizelge 2: Törenler Ve Sonuçları

Törenlerin Şekli	Örnek	Görülen Sosyal Sonuçları	Görülmeyen Olası Sonuç Örnekleri
GEÇİŞ	İşe alma ve temel eğitim	Kişilerin yeni statü ve sosyal rollere uyum kolaylığı	-Sosyal ilişkilerin yürütülmesinde denge kurma
DÜŞÜRME	Üst yöneticinin yerini değiştirme	Sosyal kimlikleri ve güçlerini eritme	-Problemlerin olduğunu ve ayrıntılarını açıkça tartışma. -Grubun sınırlarını savunma -Yerine getirilen rolün sosyal değerini yeniden vurgulama
ARTIRMA	Seminerler	Sosyal kimliklerin güçlerini artırma	-Organizasyona ilişkin haberleri yayma -Başarılı olabilmeleri için bireyi herkes tarafından tanınmasını sağlama -Bireysel başarıya elverişli organizasyon yaratma. - Performansın sosyal değerleri vurgulama.
YENİLEME	Organizasyon geliştirme etkinlikleri	Sosyal yapılar ve işlevlerini yenileme	- Problemin yapısını saklama - Problemlerin varlığını kabul etmeyi erteleme. - Bazı problemlere odaklaşma ve diğerlerinden uzaklaşma. - Güç ve otorite önlemlerinin varlığını güçlendirme ve vasallaştırma.

Cizelge 2: (devam) Törenler Ve Sonuçları

Törenlerin Şekli	Örnek	Görülen Sosyal Sonuçları	Görülmeyen Olası Sonuç Örnekleri
ÇATIŞMAYI AZALTMA	Kollektif anlayış	Çatışma ve saldırganlığın azaltılması	-Çatışmaları ve yıkıcı etkilerini bölümlere ayırma. -Bozulmuş ilişkilerde denge kurma
ENTEGRASYON	Yeni Yıl Partisi	Ortaklık duygularını, bağlılığı güçlendirme ve kişileri sosyal sistem kurmaya teşvik etme.	-Heyecanı, coşkuyu açığa vurma geçici olarak çeşitli normların moral doğrularını yeniden vurgulama.

KAYNAK: KÜÇÜK Murat, (2001); Okulda Törensel Etkinlikler, Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir (yayınlanmamış).

1.4. OKUL YAŞAMINDA KUTLAMA VE TÖREN ETKİNLİKLERİ

İnsan yaşamının önemli bir evresi olan okul yaşamı, çocukluk ve gençlik dönemlerini kapsamaktadır. Çocukluğun oyunsu dünyası, gençliğin “delikanlılığı”, büyük ölçüde okulun disipline ortamında geçmektedir. Günün belirli zamanlarında ve yılın belirli günlerinde okula giden öğrencilere, okul günü içerisinde sıkıdüzen, genellikle “dersler” diye adlandırılan belirlenmiş zaman dilimlerinde daha katı biçimlerde uygulanmaktadır (Giddens, 1999: 213).

Okulun sıkıdüzeni ile öğrenci dünyasının birlikteliğinin ürettiği okul yaşamının kendine özgü bir örgüt kültürü vardır. Örgüt kültürünün bir ögesi olan tören etkinlikleri, birtakım değerlerin yayılmasında kullanılan “yumuşak araçlardan” biridir (Çelik, 2000: 87). Tören etkinlikleri, esas itibarıyla birer oyun durumundadırlar. (Huizinga, 1995: 46). Okul yaşamında, oyun formunu taşıyan tören etkinliklerinin, oyuncu dünyaya sahip öğrencilere uygun düzenlenişi büyük önem taşımaktadır. Törenler, temelde oyun karakterine sahip olmakla birlikte, ciddiyet sınırları, ihlalsiz kurallarla yapılandırılması, gönüllülükten çok görev yanının ön planda olması gibi özellikleri nedeniyle oyundan ve diğer tören etkinliklerinden ayrılırlar. Ancak, okul yaşamında, amaçlarına ulaşabilmeleri için törenler ve diğer bütün tören uygulamaları, çocuksu ve oyunsu olmak durumundadır.

1.4.1. Oyuncu İnsan Olarak Okul Çocuğu

Yalnızca insana özgü olmayan oyun, diğer canlı türlerinde de görölmektedir. Ancak, sosyal varlık olan insanın oyun pratiği, farklı anlam ve işlevlere sahiptir. İnsani oyun pratikleri, insanın kendini sunma eylemleri olarak ilginç bir boyutluluk ve çeşitlilik arz eder. Spor oyunları, kağıt oyunları, halk oyunları, talih oyunları, çocuk oyunları gibi daha da uzatılabilecek bu alt kategoriler arasında çocuk oyunları, önemli ve ayrıcalıklı bir konuma sahiptir. Bu bölümde oyun ve çocuğun oyuncu insan olarak okul ortamındaki durumu irdelenmeye çalışılacaktır.

Oyunu enerji ve sevinç fazlalığından kurtulma biçimi; bir rahatlama gereksinimi; yarışma dürtüsü; emellerin yapay bir kurgusu; yaşamın gereklerine hazırlanış gibi tanımlayan değişik kuramların ortak noktası, oyunun beklentileri yanıtladığıdır. Oyun yalnızca biyolojik beklentileri karşılamının ötesinde, kültürün tamamlayıcı bir öğesidir. Bir nedene bağlı olmaksızın oynanabilen oyun, bir zorunluluğa da bağlı değildir.

İstenilen zamanda özgürce, kendiliğinden, heyecan ve zevk özyapısı ile zamansal ve mekansal yanıtlamalarla kimlik kazanmaktadır. Tekrar tekrar oynanabilen oyunda, oyunun sonucu önemsizdir. Önemli olan, rasyonel ilişkilerin dışında yer alan neşe dünyasıdır. “Önemli olan kazanılan msketler değil, oyundur” (Huizinga, 1995: 71). Ortada kazanmanın gereği mücadele ve müsabaka vardır. Mücadele ve müsabaka durumunda oyun, belirsizlikler içermektedir ve bu belirsizliğin ürettiği heyecan, hoş vakit geçirtir. Oyun aynı zamanda ciddiyet içerir. Ciddiyet dışı her olay, hoş vakit geçirmenin “oyun bozanı”dır. Gündelik yaşamın mantıksal sınırları dışında, bir görev/ödev bağıntısızlığı halinde oynanan oyun, müsabakayı mücadeleyi andırmadığı durumlarda bile bir temsil mücadelesi oluşu nedeniyle zevkle donatılı bir büyüdü dünyadır. Bir başka deyişle oyun; bir şey için mücadeledir veya bir şeyin temsilidir. Ayrıca bu iki işlev, oyunun bir mücadeleyi temsil etmesi veya bir şeyi en iyi temsil edecek bir mücadele olması anlamında iç içe girebilir (Huizinga, 1995: 31).

Oynarken yaşam ve oyun birbirinin içine geçer, böylece insan oyun içerisinde kendini yeniden üretir, yaşama yeniden katar. Fakat oyun, düzenli olarak tekrarlanan bu niteliğiyle bile, genel anlamdaki hayata eşlik etmekte, onun bir tamamlayıcı, hatta bir parçasını meydana getirmektedir. Hayatı süslemekte, onun boşluklarını doldurmakta ve bu bağlamda vazgeçilmez olmaktadır (Huizinga, 1995: 26). Bu vazgeçilmezlik, insan

yaşamının çocukluk evresinde oldukça belirginleşmektedir. Huizinga'nın Homo Ludens'i (oyuncu insan) en çok çocukluk dünyasının karelerinde göze çarpmaktadır. Oyun için kullanılan ‘‘padi’’ sözcüğü etimolojik özelliği yüzünden çocuk oyunu, çocukça, boş anlamlarıyla yüklüdür. Bu sözcük, oyunun daha üstün anlamlarından çok, çocuğun oyunlarını anımsatmaktadır (Morköpük, 1985: 16).

Modern toplumun ayrı bir kategorisi olarak tanımlanan ve ‘‘dört yüzyıl boyunca tasarlanan’’ (Şirin, 1997: 42) çocukluk evresinde çocuk sembolik oyunlar, kurallı oyunlar, rol oyunları, bireysel oyunlar, sosyal oyunlar v.b. biçimde sınıflandırılan çocuk oyunları ile sosyalleşmekte ve yaşama hazırlanmaktadır.

Çocuğa hiç kimsenin öğretemeyeceği konuları kendi deneyimleriyle öğretme yöntemi olan oyun (Yavuzer, 1995: 491), yaş, mekan, cinsiyet, iklim ve kültür etkenlerine göre değişebilmektedir. Oyun hangi toplumda, mekanda, zamanda oynanırsa oynansın, çocuk dünyasına birçok değerler kazandırmaktadır. Çocuğun bedensel yetkinliklerini geliştirmesi, hareket ve enerjisini kullanması, gücünü yönlendirmesi, dikkatini bir konu üzerinde toplaması, eşyaya egemen olması, onu kullanmayı öğrenmesi oyun yoluyla sağlanabilir. Zeka, beceri, yaratıcı düş gücü oyunla ilk ürünlerini vermektedir. ‘‘Çocuk için yaşam, onunla güzeldir; oyunsuz yaşam anlamını yitirir’’ (Altınköprü, 2000: 56).

Oyun yoluyla hoş vakit geçiren çocuk, aynı zamanda boş vakit anlamındaki okulda yetiştirerek yetişkinlik çağının üyesi olmaktadır. Ancak, okulun; toplumda çocukluk ile yetişkinlik arasında önemli farklar olduğu ve yetişkinlerin çocuklara öğretilen değerlerde şeylere sahip oldukları varsayımı üzerine temellenen tek kurum’’ (Postman, 1995: 190) rolünü üstlenmesi, varlığını sağlayan çocukluğu gündelik yaşamdan koparmakta ve onları daha yabancı, büyüsel ve son derece ciddi bir ortamın içine atıvermektedir (İllich, 1998: 55). Başka bir anlatımla, köken olarak ‘‘boş vakit’’ anlamına gelen okul, genç insanların vakitlerini özgürce geçirmelerini gittikçe kısıtladığı ve çocukluk sonrası gittikçe büyüyen ölçülerde genç yığınların günlük yaşamın katı uygulamalarına sürdüğü için şimdilerde esas anlamına tamamen zıt sistemli bir çalışma ve eğitim anlayışına dönüşmüştür (Morköpük, 1985: 6). Okul ne denli disiplinli bir kurum olursa olsun, tanım gereği öğrenci olan çocukların oyunlarına avlusunu açmanın ötesinde oyunu bir araç olarak kullanmaktadır. ‘‘Eski devirlerde genellikle çoğu kez küçük bir grupta paylaşılan, müfredat dışı ve özel bir hobi olan oyun şimdi artık gerçekçi

bir amaca hizmet ederek okul faaliyetlerinin bir parçası haline gelmiştir”. Okul çağındaki bir çocuk, aileden başka bir otorite ile özgürlükleri kısıtlanan yaşantıya sahiptir. Okul çocuğu istendik biçimde farklılaştırmaktadır ve oldukça farklı olan okul yaşamı, kimi çocuklar için pek istenilen bir şey olmayabilmektedir. Okula başlama ve sonraki süreç, çocuğun beklentileri ile aykırılık barındırabilen, büyük bir uyum çabası gerektiren disipline bir ortamdır. Okul, oyuncu insanı başkalaştırırken, oyunsu olanı kullandığı ölçüde eğiltme işini kolaylaştırabilmektedir. Okul çağı ile oyun çağı arasındaki iç içe geçişliliği yaşayan çocuk, okuldaki oyunsal konsept sayesinde/aracılığıyla bu çağların başarılı yaşandığı bunalımsız bir süreci geçirebilir. Oyuncu insanın öğrenci kimliği kazanması her ne kadar farklılaşmış biçimde de olsa, oyunun okulda oynanmasına engel olmamalı, okuldaki oyunsu etkinliklerin içeriği oyunun özgürlüğü ile okulun sıkı disiplini arasındaki dengeyi sağlamalıdır (Mestroviç, 1999: 136).

1.4.2. Okul Yaşamında Tören Etkinlikleri

Okul yaşamı insan yaşamının hem küçük bir modeli olarak, hem de özgün örgüt yapısına denk özellikleri taşıyan sosyal alan olarak tören örgüsünün gösteri sahnesidir. Okul, insan girdisini belirlenen eğitim sürecinden geçirip dönüştürerek yaşama hazırlamaktadır. Bu kitlesel eğitim kurumu, çocuğun henüz olgunlaşmamış çocuksu ve oyunsu dünyasına uygun tören etkinliklerini etkin biçimde kullanmaktadır. Okul yaşamında tören etkinlikleri, öğrencinin bireysel yeteneklerini ve sosyal, kültürel gelişimini, okul örgütünü, yaşadığı çevreyi, mensup olduğu ülkeyi, ülkenin dünyadaki konumunu, insanlığı ve evrensel değerleri temele alan zengin bir perspektifi içermektedir.

Okuldaki törensel dokuyu oluşturan okul gecesi, müzikal gösteriler, piyes, müsamereler gibi değişik dramatik temsiller, resim, müzik v.b. konulu yarışmalar, kermesler, sınıf ve okul gazeteleri ile ilgili etkinlikler, eğitsel kol etkinlikleri, piknikler, toplantılar, kutlamalar, törenler ve sportif müsabakalar gibi etkinlikler göz önünde bulundurulduğunda, öğretim sürecini bir ayine benzeten, okulun bir ayin yeri olarak görülmesi gerektiği belirtilmektedir. Okul yaşamındaki tören etkinliklerinin kutlama alanı, sınıf ve okul olmak üzere iki temel çizgiye ayrılabilir. Sınıf gazetesinin güncellenmesi, derslerin işlenişinde yapılan kısa drama uygulamaları, sınıf öğretmeninin ya da sınıftaki öğrencilerden birinin doğum günlerinde düzenlenen doğum günü kutlamaları, sınıf sergileri, sınıf içi yarışmalar, sınıf gezi ve piknikleri, sınıfın veli

toplantıları, karne günü gibi çok sayıda sınıfa özgü tören etkinlikleri biçimleri bulunmaktadır (Küçük, 2001: 27).

Okul olarak kutlanan tören etkinliklerinin sosyal boyutu oldukça geniştir. Yarışma ve karşılaşma etkinlikleri ile bunların sonunda düzenlenen ödül törenleri, belirli bir günü veya haftayı anma törenleri, ulusal günlerin kutlandığı törenler, okul kermesi, okul gecesi, yıl sonu kutlamaları, mezuniyet töreni gibi etkinlik çeşitlemeleri, okulun sosyal anlamını belirginleştiren anahtarlardır.

Okulda öğretim yılı törenle başlar, törenle sonlanır. Çocuk, güneşin törensel davranışlarda bulunur. Belirli gün veya haftalarda yapılan kutlamalarda, yarışmalarda görev alabilir. Düzenlenen törenlere, eğitsel kol etkinliklerine, değişik gösterilere katılır. Öğretim yılı boyunca etkin rol alamasa da mutlaka izleyici olarak törensel atmosferi yaşar. Yıl sonu törenleri ile yaşadığı geçiş durumlarının en önemlisi saydığı zamanı ile mezuniyet törenleri ile okul yaşantısı noktalanır.

Sonrasında yeni bir okul yaşamı olmasa bile, yaşamının başka bir evresinde veli olarak bu törensel atmosfere farklı bir biçimde yeniden katılır. Bir veli, çocuğunun öğrenci oluşunu törenle görür, çocuğunun başarısını veli toplantıları ile öğrenir, kutlama ve anma törenlerinde düzenlenen etkinlikleri izler, bu etkinliklerde çocuğunun aldığı görevle gururlanır. Karne günleri ve mezuniyet töreni ile okulun yaşamdaki yerini kavrar. Öğrenci-veli çevrimi ile yaşanan okuldaki törensel hava, okulu gündelik yaşam ile genel yaşamı okul yaşamı ile yakınlaştırmaktadır.

Okul, öğrencilerin psikolojik, sosyal, kültürel gelişimlerini, yeteneklerini keşfetmesini, sergilemesini ve geliştirmesini amaçlar. Öğrencilerin türlü yeteneklerini gerçekleştirme somut yaşantılarla mümkündür. Tören etkinlikleri, yeteneklerin sergilenmesi ve geliştirilmesine olanak sağlayan, öğrencilerin ilgi duydukları alanlarla ilgili uğraşılarda bulunabilmelerine yardımcı olan özel yaşantı durumlarıdır. Eğitimin yaratıcı bireyler yetiştirme amacına yardımcı olan tören etkinlikleri, öğrencilerin bedensel, sosyal, kültürel, psikolojik gelişimlerine de fırsat sağlamakta, çocukların deneyimlerini zenginleştirmekte, yapılan bedensel taklit edimleri ile bedensel gelişimlerini etkilemekte, devinimsel gereksinimlerini karşılamaktadır. Okullardaki eğitsel kollar arasında özellikle tiyatro (temsil ve müsamere) kulübü öğrencileri, öğretim yılı boyunca kendilerine ayrılan zaman içerisinde öğretmenlerinin organizasyonu ve gözetimi altında, bir plan dahilinde etkinlikler düzenlemekte, genellikle milli günlerde,

yarı yıl ya da yıl sonlarında bir piyesi, gösteriyi okul sahnesinde temsil etmektedirler (İsmihan, 1992: 52).

Öğrenme yaşantıları oluşturmaları bağlamında önemli bir eğitsel işleve sahip olan tören etkinlikleri, öğrencilerin davranışlarında değişiklikler meydana getirme düzleminde iş gören okulda neyin önemli, değerli olup olmadığını, neyin yapıp yapılmaması gerektiğini yansıtır. Düzenlenen tören etkinlikleri eğitsel üretim modu olarak yeni öğrenmeler üretmektedir. Okul yaşamında sergilenmesi amaçlanan davranışlarla ilgili standartların belirlenmesine ve davranışların içselleştirilmesine olan yatkınlığı ve öğretim yılı boyunca serpiştirilmiş çeşitliliği ile farklı bir iletişim dilini kullanarak en az derslerin içeriği kadar eğitsel vasfa sahiptir. Model biçiminde sunulan istenilen mesajın taklit, gözlem, özdeşleşme, içselleştirme gibi çeşitli süreçlerle öğrenilerek davranışlara geçirilmesi, ortak yaşam sınırlarının anımsatılması ve sürekliliğinin sağlanması için birer fırsat durumundadır. Tören etkinliklerinin hazırlanması ve uygulanması sürecinde uyandırdığı merak, yaşadığı ortak sevinç ve çocuksuluğu ve oyunsuluğu evresinde, öğrenciler kolaylıkla oynayarak, eğlenerek ve eğlendirerek bir şeyler öğrenirler. Bir ders konusu oyunsal bir formda ortaya konulduğunda amaçlanan öğrenme daha kolay gerçekleşebilmektedir. Okuma-yazma öğretimindeki oyunsal sunum, öğrenmedeki oyun karakteristiğinin önemini ortaya koyan bir örnek olabilir (Küçük, 2001).

Okul, sosyal çevre ile sürekli ilişki, etkileşim içinde bulunmaktadır. Okulun bulunduğu çevre, yakın ve uzak çevre biçiminde sınıflandırılabilir. Öğrencilerin aileleri, oyun parkları, kütüphaneler gibi serbest zamanın geçirildiği alanlar, okulun bulunduğu yerleşim birimi yakın çevreyi oluşturan uzantılardır. Yakın çevre uzantılarının okulun etkililiği ile ilgili boyutlardan biri olduğu araştırmalarla ortaya konulmuştur (Şişman, 1996: 52). Yakın çevre-okul iletişim ve etkileşiminde okulda düzenlenen tören etkinlikleri, birer sosyal köprü durumundadırlar. Öğrenci aileleri (veliler), okulla ilişkilerini büyük ölçüde çocuklarının sorunları ve başarıları ile sınırlı tutmaktadır. Öğrencilerin sorunları ve başarı durumları, seremonik bir etkinlikle, veli toplantıları ile velilere aktarılmaktadır. Akademik ve sosyal başarı durumlarının göstergeleri yine törensel formda velilere sunulabilmektedir. Ödül törenlerinde, piyeslerde, yarışmalarda, okul gecelerinde, mezuniyet törenlerinde veliler bu tür etkinliklere katılabilmekte; okulun çocuğu üzerinde yarattığı dönüşümleri ve okulun önemini kavrayabilmektedir. Tören etkinlikleri, veliler dışındaki çevre halkının da izleyici olarak katılmasına olanak

sağlamakla, halkın okula daha fazla destek göstermesi, çevresel işbirliğinin sağlandığı etkili okulun yapılandırılması için destekleyici bir işleve sahiptir.

Tören etkinliklerinde yerel kültür değerlerinin vurgulandığı bir çok ögeye rastlamak olanaklıdır. Örneğin, düzenlenen bir gösteri folklorik çalışmalar olabilmekte veya doğrudan öğrencilerin temsil ettiği yöresel bir halk oyunu okul törenlerinde oynanabilmektedir. Kurtuluş günü, yerel festivaller gibi önemli yakın çevre olaylarının okul gündemindeki doğrudan ya da dolaylı yeri de, okulun sosyal çevresi tarafından önemli sayılabilmektedir. Bir yöreye özgü halk oyununun o yöredeki okul törenlerinde oynanması, izleyici halk kütlelerinde okulun yerel kültüre yabancı bir kapı açmadığı düşüncesi doğurabilir. Yakın çevre gelenekleri, kültürü, okul kültürünü önemli ölçüde etkilemekte, okul da geleneğe yeniden şekil vermektedir. Okuldaki sistematik eğitim süreci, geleneğin hayli etkili bir taşıyıcısı, örgütleyicisi ve şekillendiricisidir (Williams, 1993: 204). Okul, basitçe tanımla, kasıtlı bir kültürleme süreci olan eğitimin verildiği mekandır. Toplum bilimcilerin sosyalizasyon, eğitimcilerin eğitim süreci olarak tanımladıkları kültürleme süreci (Güvenç, 1997: 85), okul yaşamında tören etkinlikleri ile aktarılmakta, kazandırılmakta ve denetlenmektedir. Okuldaki törensel doku, yalnızca kültürleme açısından değil, kültürlenme açısından da bir değer kazanmaktadır. Değişik çevrelere ait olan ve belli yer ve zamanda bir araya gelen, birbirini etkileyen akran grupları arasındaki kültür etkileşimi, yani kültürlenme (Güvenç, 1997: 86), bazen okulda kültürleme sürecine zıt değişimleri besleyebilmektedir. Okulda, dostluk, kardeşlik, yardımlaşma birliktelik gibi davranışların kazandırılmaya çalışılmasına karşın değişik kültürlenmeler sonucu bir araya gelen öğrencilerin oluşturduğu grupların yaptıkları kavgaları önlemede tören etkinlikleri devreye sokulabilir. Sevgi ve dostluk temasını işleyen bir piyesin okulda kavga eden grup öğrencilerinden seçilenlerce sahneye konulması, olumsuz kültürlenmenin önlenmesi ve ket vurulmuş kültürlemenin pekiştirilmesi yönleriyle önemli sayılabilir.

Okulun bulunduğu uzak çevresini, içinde yaşanan ulus ve ülke olarak tanımlamak olasıdır. Çocuğu eğitecek bir nesne değil, kendilik bilinci kazanmış bir birey ve doğallıkla yurttaş olarak gören günümüzün modern okulu, demokratik, sosyal adaletçi hukuka dayalı, ulusal bir devleti savunan bireyler yetiştirme amacı taşıyan ulusalcı eğitim sistemini işe koşmaktadır. Politik felsefeye göre kurgulanan eğitim sisteminin resmi ideolojiyi aktarmasında tören etkinlikleri önemli ölçüde kullanılmaktadır. Okuldaki

törensel doku, eğitsel, kültürel, toplumsal işlevlerinin dışında siyasal bir işlevle de konumlandırılmakta, okul kültürünün daha da çok anlamlı bir faktörü olmaktadır.

Öğrencilere ulus bilincinin ve ulus sevgisinin aktarılması amacıyla ulusal anma ve kutlama günleri ile ilgili düzenlenen törenler, okullar aracılığıyla ulusal birliğin diri tutulmasını, gelecekte resmi ideolojinin savunucularının yetiştirilmesini sağlayabilmektedir. Ulus için özel anlamı olan zamanların ve olayların okulda anılması, kutlanması ulusal kültürün okul tarafından sürekli olarak yeniden üretilerek öğrencilere ulusal kimlik kazandırılmasını sağlama almaktadır. Ancak, okuldaki ulusal törenler, okulun yapısı ve bu yapıyı etkileyen birçok değişken, resmi ideolojiye ters düşebilecek, onu değiştirebilecek, yıkabilecek kişilerin de yetişmesine neden olabilmektedir. Her ne kadar böyle bir olasılık bulunsa da genel olarak, ulusal devletlerin varlığının devamlılığında okuldaki ulusal tören etkinliklerinin rolü azımsanamaz durumdadır (Sönmez, 1994: 64).

Sonuç olarak okuldaki törensel doku, öğretimsel bir dinamiktir. Okulun eğitim sürecini kolaylaştıran araçlar olarak kullanılabilir. Oyunsal arka planı ile öğrencilerin türlü yönlerden gelişimlerini ve gereksinimlerini kolaylaştırabilir. Öğrencilerin içinde yaşadığı okulu, toplumu, ülkeyi, dünyayı tanımalarına yardımcı olmaktadır. Okulun politik işlevini gerçekleştirebilmesinde merkezi konumdadır. Okul-veli-yöre iletişiminin teatral bir dilidir. Okulda, sınıflar arası ve sınıf içi ortak çalışmalarla kültürel üretimde bulunmalarını sağlar (Küçük, 2001).

1.4.3. Okuldaki Tören Etkinliklerinin Ortak Temel Başarı Belirleyenleri

Kuşkusuz her tören etkinliği bir anlamsal ve amaçsal bağlamda tesis edilir. Ancak bazı durumlarda, hazırlanan tören etkinliği ortamından uzaklaşabilmekte, amacını istendiğince gerçekleştirememektedir. Aşağıda, okul özelinde düzenlenen tören etkinliklerinin hangi ortak ve temel belirleyenlerle başarısının irdelenebileceği yönetmelik, genelge ve kanunlarda yer alan amaç ve kapsamlar doğrultusunda açıklanmaya çalışılacaktır.

1.4.3.1. Birliktelik Bilincinin Yaratılabilmesi

Tören etkinliklerinin başarılı olabilmesi için katılımcılar arasında, söz konusu etkinlik üzerinde birliktelik bilincinin yaratılabilmesi gerekmektedir. Birliktelik

bilincinin kurulabilmesinde ilk koşul, bilişsel hazırlık çalışmalarının yapılmasıdır. Okul yaşamındaki bir tören etkinliklerinin etki alanı genelde tüm öğrencileri kapsamaktadır. Ancak, farklı bilişsel düzeydeki öğrencilerin ortak bir tören etkinliklerinden anladıkları oldukça değişik olabilmektedir. Bu nedenle, düzenlenen etkinliğin ne amaçla düzenlendiği katımcılara kavrutulmalıdır. Özellikle katılımcı alt sınıf öğrencilerinin tören yapmaya bilişsel açıdan ehil oluşları büyük önem taşımaktadır.

Kutlanan ile kutlayanlar arasındaki bağın kurulmasını öngerektiren bilişsel birliktelik, kutlananın nedeninin, öneminin ve hedefinin en azından bilinmesi anlamına gelmektedir. Okul yöneticileri ve öğretmenler, törenlerin düzenlendiği günlerin anlamı üzerinde özellikle yoğunlaşmalıdırlar. Fakat, kimi yöneticilerin ulusal bayram günlerini dahi, birer tatil günleri olarak gördükleri, gazetelerde haber konusu olmaktadır: kültürleme süreci (Güvenç, 1997: 85), okul yaşamında tören etkinlikleri ile aktarılmakta, kazandırılmakta ve denetlenmektedir. Okuldaki törensel doku, yalnızca kültürleme açısından değil, kültürlenme açısından da bir değer kazanmaktadır. Değişik çevrelere ait olan ve belli yer ve zamanda bir araya gelen, birbirini etkileyen akran grupları arasındaki kültür etkileşimi, yani kültürlenme (Güvenç, 1997: 86), bazen okulda kültürleme sürecine zıt değişimleri besleyebilmektedir. Okulda, dostluk, kardeşlik, yardımlaşma, birliktelik gibi davranışların kazandırılmaya çalışılmasına karşın değişik kültürlenmeler sonucu bir araya gelen öğrencilerin oluşturduğu grupların yaptıkları kavgaları önlemede tören etkinlikleri devreye sokulabilir. Sevgi ve dostluk temasını işleyen bir piyesin, okulda kavga eden grup öğrencilerinden seçilenlerce sahneye konulması, olumsuz kültürlenmenin önlenmesi ve ket vurulmuş kültürlemenin pekiştirilmesi yönleriyle önemli sayılabilir.

Tören yapmak, bir anlamda, törenin anlamını onaylamaktır. Okul yaşamındaki her tören etkinliği, bir amaçtan yoksun değildir. Tören etkinliklerinin okul kültürünün bir parçası olduğu belirtilmişti. Hem kültürel, hem de araçsal bir öge olarak kullanılan tören etkinliklerinin katılımcıları tarafından nasıl anlamlandırıldığını hazırlayıcıların bilmesi gerekmektedir. Katılımcılar, daha önceki benzeri bir tören etkinliğine yükledikleri veya yükleyebilecekleri anlamların ne derece benzeştiğinin, anlamsal ve amaçsal birlikteliğinin nihai noktada anlamsal/amaçsal ortaklık ne düzeyde olduğunun irdelenmesi bir gerekliliktir. Bir şeyi imleyen, anan, kutlayan tören etkinliğinin anlamını ve amacını bilmeyen katılımcılara sunulmasında, hazırlayanlar ve katılımcılar açısından bir

yararlılıktan söz etmek güçtür.

Bir törensel uygulamada, anlama ve amaca ilişkin gönderilerle birlikteliğin sınırları yansıtılmaktadır. Asgari müşterek anlam-amaç sınırları aracılığıyla katılımcılar, aynı şekilde duyar ve düşünürse, sonuçta herkesin bunları paylaşması gerektiği fikri doğar (Bilgin, 1994: 140). Birlikteliğin sınırlarının vurgulanması, öğrencilerin zihinsel kimliklerini yönlendirmekte, onların kalabalıkla bir arada oluşlarını sorgulayarak ortak düşünüşün değerliliğini pekiştirmelerine yol vermektedir. Tören etkinliğindeki bilişsel denetlemenin etkileyciliği, tören etkinliğinin diğer başarı koşullarının tam anlamıyla sağlanmasına ve bilişsel engellerin ortadan kaldırılmasına bağlıdır. Örneğin, bir tören etkinliği, mekansal koşulların uygun olmayışı veya zamansal dönüşümün başarılamayışı durumlarında, bilişsel denetleme engellere uğrayabilmektedir.

1.4.3.2 Zamansal ve Mekansal Dönüşümün Başarılabilmesi

Tören etkinliğinin düzenlenme zamanı ve süresi ile düzenlendiği mekan, törensel iç yapının oluşturucu özelliklerindedir. Tören etkinlikleri, özellikle kutlama ve anma törenleri, katılanları farklı kılınmış bir zaman ve mekanda, olağan yaşamın dışındalığında buluşturmaktadır. Okul yaşamındaki tören etkinliklerinin belirli, alışlagelmiş uygulama alanları ve zamanları bulunmaktadır. Uygulama alanının törensel niteliğe, katılımcıların algısına uygun dönüştürülmesi ve bu kurmaca mekanda istenilen geçici dünyanın yaşanılabilmesi, okul odaklı düzenlemelerde daha bir önem kazanmaktadır.

Özel bir anlamlılığın özel bir zamanda yaşanılabilmesi, yine özel anlam katılmış bir mekanla mümkündür. Okuldaki tören etkinliklerinin birçoğu, spor salonu, konferans salonu gibi okul binalarının değişik birimlerinde, okul bahçesinde ve bazı durumlarda da stadyum, yerel meydanlar gibi alanlarda okullar arası olarak düzenlenmektedir. Bu kanıksanmış mekanlar, afişler, bayraklar, balonlar, dövizler, çiçekler, ışıklar, değişik dekor ve süsleme gereçleri ile dönüşüme uğratılmaktadır. tören etkinliğine bağlı olarak, sınıfların, okulun ve kutlama mekanının dönüştürülmesini büyük ölçüde öğretmenler gerçekleştirilmektedir. Okulda en iyi sınıf süslemesi yapmak gibi yarışmacı yönü de bulunabilen dönüştürme çalışmaları, öğrencilerin neşeli bir coşku ile tören etkinliğine hazırlanmaları olanağı yaratabilmektedir (Küçük, 2001).

Bir tören etkinliği belirli mekansal sınırlılığında, genellikle önceki yıllarda görülenlerin versiyonlarını sunduğundan, katılımcılar, kendilerini sanki hep aynı

zamanın içindeymiş gibi bulurlar (Connerton, 1999: 105). Katılımcıların belleğinde aynılığı çağrıştıran bu dönüşüm bir tek mekanla sınırlı değildir. “zaman dışında zaman” (Tekeli, 1997: 11) olarak ifade edilebilecek törensel zaman, hislerin istenilen doğrultuda yönlendirilmesinde, psikolojik grup özdeşleşmesinin sağlanmasında morfolojik bir belirleyicidir. Öğrenciler ve diğer katılımcılar, farklı bir akışa sahip zamanda, coşkulu, sevinçli anlar yaşayabildikleri, anılan gençliği şimdide duyumsayabildikleri ölçüde, törenselliği, katılım zorunluluğu bulunan sıkıcı zaman kesitleri olarak algılayabilirler. Törensel yinelemelerin gerçekte öğrencilerin son derece ihtiyaç duymalarına rağmen sıkıntı kaynağı oluşturması (Illich, 1998: 131), iyi saptanmamış bir süreye, belirlenmiş fiziksel çevrenin dönüştürülerek kullanılabilir hale getirilememesine bağlı olabilmektedir.

Kutlama etkinlikleri duygusal olarak, anılan günün zamanına insanları daha çok yaklaştırabilecek farklı mekan ve zamanlarda tasarlanabilmektedir. Tasarlanan etkileşim ortamı, tören ile katılımcılar arasındaki anlamlı iletişimin desteklenmesinde hayati bir öğedir (Schlesinger, 1994:279). Dönüşümün beraberinde getirdiği birtakım zorunluluklar bulunmaktadır. Tören etkinliğinin ortaya konulduğu mekanın büyüklüğü/genişliği bir sınırlılık taşımaktadır ve bu sınırlı mekan bazı durumlarda yeterli olmayabilmektedir. Mekan darlığı ve bu darlıkla öğrencilerin kendileri için uzun sayılabilecek bir sürede tören etkinliğine ayakta katılmaları, bireysel dengelerinin bozulmasına neden olabilmektedir. Tören etkinliğinin erken ya da geç başlaması veya bitmesi, ana törensel yapı içindeki alt etkinliklerin kapsadıkları süre, töreni kendisinden beklenen işlevleri yerine getirebilmesini etkilemektedir. Örneğin, bir kutlama töreninde yapılan konuşmalar, gösteriler, geçitler, ödüllendirmeler v.b. etkinlikler arasındaki dengeli süre dağılımı, bunların yapılış nedenlerinden daha önemsiz değildir.

Her tören etkinliğinin, katılımcıların belleğinde kendine özgü gelenekselleşmiş bir çağrışımı bulunmaktadır. Öğrenci ile öğrenciliği gösteren önlük ilişkisi gibi, törensellik ile törenselliğin dönüştürülmüş yeri ve zamanı, çarpıcı biçimde birbirini bütünlemektedir. Törenselliği gösteren biçimsel özgünlük, çoğu zaman törenselliğin, biçimsel hatıralardaki izleri ile tanımlanmaktadır.

Özetle belirtmek gerekirse, bir törensellik, ne denli anlamlı olursa olsun, iletilen mesaj ne denli önemli olursa olsun, içeriği ne kadar çekici olursa olsun, başarılı biçimde dönüştürülememiş zaman ve mekanda düzenlendiğinde amacına ulaşması kuşkuludur.

1.4.3.3. Gönüllü ve Etkin Görevlendirmenin Yapılabilmesi

Çoğu tören etkinliği, hazırlayanlar, sunanlar, izleyenler olarak sınıflandırılabilir sosyal kümeler tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu genel örgütlenmenin sunanlar boyutu, okuldaki tören etkinliklerinin başarısının önemli bir belirleyicisidir.

Birçok öğrenci etkinliklerde sunanlar boyutunda bulunmak ister. Çünkü sunumda görev almak, öğrenciler için psikolojik ve sosyal bir tatmin kaynağıdır. Öğrenci gözüyle görev almak; birincilik, önemli biri oluş, onurlanma, başkalarını geçme, övgülerle prestij sağlama, kendini kanıtlama gibi genelde egemen çağrışımlarla dolu bir statü kurmanın anahtarıdır. Dolayısıyla, öğrencilerin bu emellerine ve diğer beklentilerine yanıt verdiği ölçüde görev almak, istenilen bir şeydir. Ancak bazen, okulda bir öğrenci için çok istediği halde törensel görev alabilmek bir hayal gibidir. Kimi zaman da öğrenci, hiç istemediği halde kendini bir görevle görevlendirilmiş olarak bulabilmektedir. Başarılı okul törenselliklerinde ise böylesi durumlar pek ortaya çıkmaz. Çünkü, görev almanın (rollendirme) objektif ve demokratik kriterleri bulunmaktadır ve her öğrenci bundan kuşku duymamaktadır.

Okul yaşamında öğrencilerin çoğu tören etkinliğine katılımlarındaki zorunluluk, derslere katılımlarındaki zorunluluktan pek farklı değildir. Öğrencilerin isteğe bağlı olmaksızın katılmak durumunda oluşları, tören etkinliklerinin okuldaki işlevleri ile bağıntılıdır. Başlıkta belirtilen gönüllülüğün kasıt, öğrencilerin aktif görev almalarındaki gönüllülüktür. Törenselliğin hazırlanmasında ve sunulmasında görevlendirilecek öğrencilerin ve öğretmenlerin seçiminde gönüllülük esas olmalıdır. Bir başka deyişle görev alma, görevlendirme önüne geçmelidir.

Okuldaki her öğrenci, kendisinin törenselliklerde görev alabilme hakkının bulunduğunu bilmeli, bu amaçlı görevlendirmelerin objektifliğine inanmalıdır. Törenselliklerde genellikle belirli öğrencilerin görev alması, öğrenciler arasında kıskançlık gibi olumsuz duygulara neden olabileceğinden, okul yönetimi, öğrencilerin seçiminde azami demokratik duyarlılık göstermelidir. Okulda yalnızca çalışkan, başarılı öğrenciler bulunmamaktadır. Ders başarısı iyi olmayan, ama çok güzel drama yeteneği bulunan, akademik bağlamda başarılı olduğu halde toplu ortamlarda kendini ifade edemeyen öğrenciler de vardır. Bu nedenle, seçimlerde akademik başarı ölçüt alınmamalı, tören etkinlikleri, okulda bireyler arası eşitsizliğin yeniden üretilmediğinin göstergeleri olmalıdır.

Okulun değişik sınıflarındaki değişik psikolojik, sosyal, bilişsel düzeylerdeki öğrenciler aynı tören etkinliğine katılmaktadır. Bu katılım, aktif bir katılıma dönüştüğünde, öğrenciler ve hazırlayanlar açısından törenin anlamlılığı artabilecektir. Aktif katılımın sağlanmasının yollarından biri de, rol alacak öğrencilerin seçiminde temsiliyet niteliğinin göz önünde bulundurulmasıdır. Törenselleşmeyle sıkıca ilişkili olan görevlendirme, olanaklar elverdiğince okulun tüm sınıflarına dağıtılmalıdır. Şenlik bağlamında düzenlenmeyen tören etkinliklerine, bütün öğrencilerin ilgisini çekebilmenin soyut mknatısı, sınıfsal temsiliyettir. Sınıftaki öğrencilerden birinin görevlendirilmesi, törenselliğin sınıf tarafından daha fazla önemsenmesine neden olabilir. Bir sınıftaki öğrenciler, kendileri sunanlar kategorisinde olmasalar bile, sınıflarındaki arkadaşlarından birinin objektif görevlendirilmesine sevinirler, çünkü, sınıf aidiyeti bunu gerektirir, oyunda kazanılan başarının büyük ölçüde bireyden gruba aktarılabilir olduğunu söyleyebilir. Bu düşünce, okuldaki tören etkinliklerindeki görevlendirmelerin irdelenmesine de uyarlanabilir. Görevlendirilen öğrenci bir sınıfa ait olduğundan, kazanılan başarı veya itibar, dolaylı olarak sınıf tarafından kullanılabilir (Huizinga, 1995: 72-76).

1.4.3.4. Yerel Katkılarla Zenginleştirilebilmesi

Okulda düzenlenen tören etkinliklerinin, nasıl düzenleneceği yasa, yönetmelikler, yönergeler gibi yazılı kurallarla belirlenerek bir model ortaya konulmaktadır. Fakat okul, okulun çevresindeki öğrencilerden, onların taşıdıkları yerel kültürel değerlerden etkilenen bir yapıya sahiptir. Bu kültürel yapıda tören etkinlikleri, belirlenen modele hapsolmaksızın ve modelden ayrılmaksızın değişik yerel katkılarla düzenlendiğinde daha başarılı olabileceğinden söz edilebilir.

Açık sosyal bir sistem olan okulun, bulunduğu çevreden soyutlanarak ele alınamayacağı konusunda uzmanlar uzlaşa içindedir. Bulduğu çevreden etkilenen bir okulun törenselleşmesi de yakın çevre değerlerini yansıtmaktadır. Tören etkinliğinin modelinin yerel katkılarla zenginleştirilmesi iki ayrı biçimde okunabilir. Birincisi, törenselliğin hazırlanmasında çevrenin yerel değerlerinden yararlandığı, yerel öykünmeleri yansıtan kültürel zenginleştirilmedir. ikincisi ise, düzenlenecek törenselliğin yerel inisiyatiflerin ekonomik katkıları ile zenginleştirilmesidir.

Her törenselliğin, belirlenmiş modeline sadık kalarak yerel kültürel değerlerle

zenginleştirilmesi, yerelleştirilmesi, yerel ilgilere dönük olabilmesi gerekmektedir. Özellikle, velilerin ve yakın çevre halkının izleyici olarak katıldığı tören etkinlikleri, okul-çevre arasındaki toplumsal bağların gösterilmesine ve güçlendirilmesine yardımcı olmaktadır. Veli ve çevredeki halk, ancak kendi his, ilgi, beklenti ve duyarlılıklarıyla örtüşen iletileri bulunun tören etkinliklerine katılmaktadır.

Okulun, kısıtlı ekonomik bütçesi ile öğretim yılı boyunca düzenlenen birçok tören etkinliği, istenen kalite de gerçekleştirebilmesi ve organizasyonlarla uygulamaya sokabilmesi başlı başına bir sorun durumundadır. Ayrıca, tören etkinliklerinin, düzenlenmesinde okul için sorun olan finansman, veli için de ek bir yük olmamalıdır. Bu bağlamda ya tören etkinlikleri külfet olmaktan çıkarılmakta, ya da tören etkinliklerinin finansmanı külfet olmaktan çıkarılmaktadır. Birinci yolda, etkin ve zengin bir içerikle kutlanması gereken tören etkinlikleri için gerekli parasal zorunluluklar sağlanamadığından/sağlanmaya çalışılmadığından, cılız, sönük, başlan savma biçimde geçiştirilmektedir. İkinci ve zor yolda ise okul yönetimi, okulun bulunduğu yakın çevredeki yardımsever kişi ve kuruluşlardan, yerel yönetim olanaklarından giderleri karşılayacak maddi destek veya sponsor arayışına yönelmektedir (Küçük, 2001).

1.4.3.5. Oyunsu ve Şenliksi Bir Atmosferde Düzenlenebilmesi

Okul yaşamındaki tören etkinliklerinin temel belirleyenlerinden biri de, tören etkinliklerinin oyunsu ve şenliksi bir atmosferde yaşanabilmesidir. Öğrencilerin, özellikle temel eğitim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin oyuncu karaktere sahip oldukları açıklanmalı. Okuldaki tören etkinlikleri, bu oyuncu karaktere denk düşen bir yönelim kazanmadan düzenlendiklerinde başarı olasılıkları büyük ölçüde azalabilmektedir.

Tören etkinliğinin önünde şenlik motifi bulunmalı, çeşitlilik içinde bütünlük sağlanacak şekilde düzenlenmelidir (Tekeli, 1997:28). Oyun eksenli bir zeminden yoksun yapılan kutlamalar, yapılması gereken basit, rutin eylemler olarak idrak edilebilmektedir. Okulda amacına ulaşabilmiş kutlama ve anma etkinlikleri yapabilmek için, bunların niteliklerini oyun ve şenlik üslupları ile geliştirmek, tadil etmek gerekmektedir. Okuldaki tören etkinliklerinin, onca çeşitliliklerine karşın, tam anlamıyla öğrencilere oyuna yönelimli şenliksi deneyimler yaşatmadığı; resmiyet kalıpları içerisinde örgütsel işlevlerin önemi haiz görüldüğü etkinlikler olarak ifade edilebilir. Oysa, böylesi perspektif oldukça dardır. Bu perspektifle bir anma ve kutlama, tek bir mekanda, bir tek

zamansal dönüşümle, bir tek etkinlikle, bir tek modele göre icra edilir. Öğrencilerin sosyal örgüsüyle buluşamayan, katı ve hiyerarşik ileti icrasından başka bir anlamı olmayan bu yüzeysel birliktelikler, yarışma ve oyunlarla desteklenen etkinlikler dizisinden ibaret şenliksi birlikteliklere dönüştürülebilirler (Küçük, 2001).

1.5. TÜRKİYE'DE İLKÖĞRETİM OKULLARINDA DÜZENLENEN TÖREN ETKİNLİKLERİ

1.5.1. Türkiye'deki ilköğretim okullarında düzenlenen tören etkinlikleri ile ilgili olarak ulaşılabilen kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge, genelge ve emirler aşağıda maddeler halinde sunulmuştur.

1. Ulusal Bayramlar ve Genel Tatiller Hakkında Kanun (R. G.:19.3.1981 / 17284).
2. Türk Bayrağı Kanunu (R. G.: 24.9.1983 / 18171).
3. Okulların Merasim Geçişi Yönetmeliği (T.D.: 24.12.1973 / 1772).
4. Mahalli Günler, Atatürk Günleri ve Tarihi Günlerde Yapılacak Törenler Yönetmeliği (R.G.: 5.4.1982 / 17655).
5. Sosyal ve Kültürel Yarışmalar Yönetmeliği (R.G.: 26.12.1995/22505).
6. Resmi Bayramlar ve Anma Günlerinde Anıtlara Konulacak Çelenklerin Hazırlanması, Taşınması ve Sunulması Hakkında Yönetmelik (R.G.: 21.9.1974/4662).
7. Öğretmenler Günü Kutlama Yönetmeliği (R.G.: 26.11.1992 /21417),
8. Okul Spor Kolları Yönetmeliği (R.G.: 1.4.1991 /20832).
9. Ulusal ve Resmi Bayramlarda Yapılacak Törenler Yönetmeliği (R.G.: 1.10.1981 / 17475).
12. Karşılığı Nakit Olmayan Piyangolar ve Çekilişler Hakkında Yönetmelik (R.G.: 19.9.1988/19934).
13. Milli Eğitim Bakanlığı Halk Oyunları ve Halk Müziği Jüri Üyeleri Yönetmeliği (R.G.: 3.4.1992/ 21191).
- 14.Orman Haftası ve Ağaç Bayramı Yönetmeliği (R.G.: 22.8.1996/22735).
- 15.İlkokul, Ortaokul, Lise ve Dengi Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği (R.G.: 25.5.1983/18057).
- 16.Türk Bayrağı Tüzüğü (R.G.: 17.3.1985 / 18697).

17. Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı Kutlama Yönergesi (T.D.: 5.11.1985/2442).
18. Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı mensuplarının Vefatında Yapılacak Tören Yönergesi (T.D.: 11.3.1985 / 2184).
19. 24 Kasım Öğretmenler Günü Kutlamaları Hakkında Genelge (10.8.1999 / 1613).
20. Milli Bayramlar ve Mahalli Kurtuluş Günleri Hakkında Genelge (10.1.1997 / 2).
21. Okullarda Sivil Savunma Kolu Kurulması ve Çalışması İle İlgili Esaslar (T.D.: 24.7.1989/2291).
22. Talebelerin Selam Verme Şekilleri Hk. (Beden Terbiyesi ve İzcilik Md.: 27.1.1941/2072).
23. İstiklal Marşı'nın Söylenişi Hk. (T.T.D.: 22.2.1954/184/34).
24. Bayram Törenlerinde Halk Eğitimi Esaslarına Göre Çalışılması Hk. (Halk Eğitimi Genel Md.: 30.4.1962 / 040/742).
25. Hayvanları Koruma Günü Hk. (T.T.K.K.: 27.12.1956 / 070.2-3)
26. İnsan Hakları Haftası Hk. (T.T.K.D.: 24.11.1949 / 2.1219/17;)
27. Okullarda Yapılacak Milli Savunma Konferansları ve Kararları Hk. (M.S.B. Gen. Kur. Bşk. Milli Seferberlik Dairesi: 12.11.1964/1628)
28. Dünya Çocuk Kitapları Haftası Hk. (T.D.: 26.10.1970 /1628).
29. Sağlık Haftası Hk. (T.D.: 674).
30. Orman Haftası Hk. (T.T.D.: 12.2.1959/359/1).
31. Türk Büyüklerini Anma Günü Hk. (T.T.D.: 19.10.1951 / 2382224)
32. Okullarda Kutlanması ve Anılması Gereken ‘‘Gün’’ ve ‘‘haftalar’’ Hk. (4.4.1964/891-4).
33. ‘‘Gün’’ ve ‘‘Haftalar’’ın Bakanlıktan Emir Beklemeden Anılması Hk. (T.T.D.: 1.10.1964/2907).
34. ‘‘Avrupa Günü’’nün Kutlanması Hk. (T.T.D.: 9.4.1965 / S24/4,
35. 1-7 Nisan Haftasının Bütün Dünya Üzerinde ‘‘Kanser Savaş Haftası’’ olarak kabul edilmesi Hk. (T.D.: 30.3.1970 / 1600).
36. İstiklal Marşı'na ve Türk Bayrağı'na Saygı Gösterilmesi Hk. (T.T.D. 26.11.1962/2996-16).

37. Okulların Okul Dışından Siyasi Nitelikte Bazı Yarışmalar Hk. (T.D.: 7.5.1973/ 1744).
38. Atatürk Köşeleri Hk. (T.D.: 4.4.1977/ 1928).
39. Standartlar Haftası Hk. (T.D. 13.9.1993/2390).
40. Kütüphane Haftası Kutlama Yönergesi (T.D. 16.03.1992/2354).
41. Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı ile Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı Kutlama Yönergesi (Yeni, 2007)
42. İstiklâl Marşı-Bayrak Töreni Konulu Genelge (07/10/1998/ 101)
43. Türk Harf İnkılâbı Haftası Hakkında Genelge (16.10.1998/104)
44. Milli Eğitim Bakanlığı Bayrak Törenleri Yönergesi (T.D. 10.03.2007/2594)

1.5.2.İlköğretim Okullarında Anılan veya Kutlanan Belirli Gün ve Haftalar

Çizelge 3: İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumlarında Kutlanacak Belirli Gün ve Haftalar Çizelgesi

- İlköğretim Haftası (Eylül ayının 3. haftası)
- Gaziler Günü (19 Eylül)
- Hayvanları Koruma Günü (4 Ekim)
- Ahilik Kültürü Haftası (8-12 Ekim)
- Birleşmiş Milletler Günü (24 Ekim)
- Kızılay Haftası (29 Ekim-4 Kasım)
- Lösemili Çocuklar Haftası (2-8 Kasım)
- Atatürk Haftası (10-16 Kasım)
- Afet Eğitimi Hazırlık Günü (12 Kasım)
- Dünya Felsefe Günü (20 Kasım)
- Öğretmenler Günü (24 Kasım)
- Dünya AIDS Günü (1 Aralık)
- İnsan Hakları ve Demokrasi Haftası (10 Aralık gününü içine alan hafta)
- Tutum, Yatırım ve Türk Malları Haftası (12-18 Aralık)
- Enerji Tasarrufu Haftası (Ocak ayının 2. haftası)
- Sivil Savunma Günü (28 Şubat)

- Yeşilay Haftası (Mart ayının ilk haftası)
- Girişimcilik Haftası (Mart ayının ilk haftası)
- Bilim ve Teknoloji Haftası (8-14)
- İstiklâl Marşı'nın Kabulü ve Mehmet Akif Ersoy'u Anma Günü (12 Mart)
- Tüketicuyu Koruma Haftası (15-21 Mart)
- Şehitler Günü (18 Mart)
- Türk Dünyası ve Toplulukları Haftası (21 Mart Nevruz gününü içine alan hafta)
- Orman Haftası (21-26 Mart)
- Dünya Tiyatrolar Günü (27 Mart)
- Kütüphaneler Haftası (Mart ayının son pazartesi günü)
- Turizm Haftası (15-22 Nisan)
- Dünya Kitap Günü (23 Nisan gününü içine alan hafta)
- Bilişim Haftası (Mayıs ayının ilk haftası)
- Trafik ve İlk Yardım Haftası (Mayıs ayının ilk haftası)
- Vakıflar Haftası (Mayıs ayının 2. haftası)
- Engelliler Haftası (10-16 Mayıs)
- Müzeler Haftası (18-24 Mayıs)
- Etik Günü (25 Mayıs günü)
- Çevre Koruma Haftası (Haziran ayının 2. haftası)
- Mahalli Kurtuluş Günleri ve Atatürk Günleri ile Tarihi Günler (Gerçekleştiği tarihlerde)

KAYNAK: MEB Web Sitesi, Alınan Adres: http://www.meb.gov.tr/belirliGunler/belirli_gun1.htm, (10.03.2007).

Türkiye'deki ilköğretim okullarında düzenlenen tören etkinlikleri yukarıdaki biçimde sıralanmıştır. Biz araştırmamız da Atatürk' ün milletimize armağan ettiği ulusal bayramlar üzerinde duracağız, bu bayramları ise 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, 19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı ve 30 Ağustos Zafer Bayramı olarak sıralayabiliriz.

1.5.3. OKULDA ULUSAL BAYRAM VE TÖREN ETKİNLİKLERİ

Milli bayramlar ve anma günleri, bir milleti oluşturan bireylerin, birlik ve beraberlik duygusunu en yoğun olarak yaşadığı günlerdir. Milleti oluşturan bireyler, bu milli günlerde milli dayanışma ve birlik ruhu içinde, kendi milletlerine ait olma heyecan ve coşkusunu yaşarlar. Milli ülkülerini değişik platformlarda dile getirmenin ihtiyacını duyarlar. Böyle günlerde, gündelik yaşamın kaygılarından uzaklaşırlar, geçmişin sağduyulu bir biçimde değerlendirilmesi yapılır.

Türk Milleti'nin yakın tarihi, anılmaya ve kutlamaya değer bu tür büyük olaylarla doludur. Bu olayların en önemlisi ise hiç şüphesiz, Türk Milleti'nin Atatürk'ün önderliğinde gerçekleştirmiş olduğu, batılıların "Türk Mucizesi" adını koydukları çok yönlü, çok boyutlu bir süreç olan Türk Kurtuluş Savaşı ile, bu savaşın sonunda gerçekleştirilen büyük Türk İnkılabı'dır.

Bu önemli olaylar arasında yer alan dört önemli tarihsel olay, günümüzde, ulusal Türk bayramları olarak anılıp kutlanmaktadır (Tanfer, 1997: 1039-1052).

Türkiye'de ilköğretim okullarında düzenlenen tören etkinliklerinin görünümü büyük ölçüde ulusal bayram günlerine bağlıdır. 29 Ekim, 23 Nisan, 19 Mayıs günlerinde kutlanan ulusal bayramlar, okul yaşamında tören etkinlikleri için özel bir saha oluşturmaktadır. Bu önemli olanaklar içinde düzenlenen ulusal tören etkinliklerinin, özellikle resmi kutlama törenlerinin katılımcılara ulusal günlerin anlam ve önemini tanımlayan, tarif eden, bayrama biçim veren araçlar olarak ilköğretim okullarındaki varlıkları üzerinde yoğunlaşmadan önce, ulusal bayramların ve kutlamalarının ulusal gelenek zeminindeki yerine kısaca değinilmelidir (Küçük, 2001: 57-59).

Ulus, "tarihi bir toprağı, ülkeyi, ortak mitleri ve tarihi belleğı, kitleyi bir kamu kültürünü, ortak bir ekonomiyi, ortak yasal hak ve görevleri paylaşan bir insan topluluğunun ortak adı"dır (Smith, 1994: 32). Ortak bir yurttan ortak bir belleğın, ekonominin kültürün, düşünce bağlarının paylaşımı daima derin ve yatay bir yoldaşlık içinde, bir cemaat olarak hayal edilir (Anderson, 1995: 2).

Rönesans, reform ve aydınlanma hareketleri ile dünyanın büyüğünden arındırılması, sekülerleşmesi, cemaatlerin ulusa dönüşmesi ve ulus devletlerin kurulması sonucunu ortaya çıkardı. Ulusun oluşumu, ulusu ulus yapan kimlik bağlarının

kurulabilmesini de gerektiriyordu. Fransız ihtilali, yeni ulusal kimliklerin üretilmesine yol açan seküler arka planın tamamlayıcısı oldu. Dazeglio'nun “İtalya'yı yarattık, şimdi sıra İtalyanlarda” (Hobsbawm, 1983: 267) sözünde niyetlenen ulusal kimlik ise, belirli zamanda ve mekanda varlığı tasavvur edilen bir toplumsallığa (ulusa) dayanarak inşa edilmiş hayali bir tutumun kaynağıdır (Aydın, 1999: 117). Bu kurgusal tutumun inşası işini “gelenek icat etme” olarak gören Hobsbawm, geleneklerin açık ya da zımnî biçimde kabul edilebilen, sembolik bir yapıya sahip kurallar olduğunu tekrarlama yoluyla belirli değer ve davranış normları oluşturduğunu ve geçmişle süreklilik kurduğunu, süreklilik kurulan geçmişin uygun görülen belirli bir tarihle başlatılarak kurgulandığını belirtir (Hobsbawm, 1991: 1-2).

Hobsbawm'a göre gelenekler, üç temel işlev üzerinde gelişmiştir. Hayal edilmiş cemaatin sosyal bütünlüğünü, bütünlüğe mensubiyeti kuran ve simgeleyenler; statüyü, kurumu, yetkeyi, ideolojiyi meşrulaştırırlar ve bu iki işlevle ilgili olarak değerler sistemini ve davranış biçimlerini öğretirler. Bütün icat edilen gelenekler, olabildiğince ve genelde, tarihi eylemlerin meşrulaştırıcısı ve grup dayanışmasının çimentosu olarak kullanılır. Devrimci hareketler dahi, yeniliklerini halkın geçmişine göndermelerle destekler. Buradaki tarih, halkın belleğinde kalmış olan değil, işlevleri bu olanlar tarafından seçilmiş, yazılmış, resmedilmiş, popülerize edilmiş ve kurumsallaştırılmıştır (Hobsbawm, 1991: 13).

Her ulusun kendi tarihsel ve toplumsal özgünlüğüne dayanan ve ilk kez Batı Avrupa'da başlayan gelenekler icadı, seküler, modern bir kutsallıklar alanı yaratmıştır. “Sivil Din” olarak yorumlanan yeni kutsallıkların ulusal tonu, bayrak, ulusal önderler, ulusal marşlar, ulusal mitolojiler, ulusal anıt ve heykeller, ulusal törenlerin icat edilmesi ile oluşturulmuş, bu yolla toplumlara kendilik bilinci ve sınırları kazandırılmıştır. Örneğin, ulusal kimliğin işlevlerinden biri kardeşlik idealidir. Uluslar bu idealin talimini yapmak ve pekiştirmek için nümayişler, anma ve kutlama törenleri, şehit anıları, antlar, özel günlerde çıkartılan paralar, bayraklar, kahramanlara ve tarihi olaylara ilişkin kasidelerle ulusal kimliği ve birliği yeniden olumlayarak kültürel bağ ve siyasi bir hımsılık hatırlatılır (Smith, 1994: 249).

Sivil ve seküler dinin bir aracı olan ulusal törenler (Özbudun, 1995: 95), ideolojinin imalinde, idrakinde, icrasında ve idamesinde ulusal seçkinler, iktidarlar tarafından özenle kullanılmaktadır. Günümüzün modern dünyasında, ulusal seçkinlerin törenler

örgütleyerek ve yeni tören alanları kurarak uygun gördükleri bir geçmişin uzantısı olduklarını ileri sürdükleri törenler icat ettikleri yeterince açık biçimde ortaya konmuş bulunmaktadır (Connerton, 1999: 82). Bu açıklıkta, ulusal törenlerin ulus-devletlerde niçin geniş bir yere ve öneme sahip olduğu kolaylıkla anlaşılabilir. Çünkü, ulusalcı söylem muhataplarını büyülemeyi esas alır (Bostancı, 1999: 54). Ulusal kimliğin başarısı ve kalımlılığı açısından en belirleyici unsur durumundaki törenler, bireysel ve kollektif kimlik arasında en yakın bağı kurar. Nedeni, törenlerdeki estetik değerlerin küçümsenemeyecek önemidir (Smith, 1994: 249). Ulus devletler zorunlu olan şeyleri gönüllü bir hale dönüştürme mekanizmaları olan törenlerden başka, önemli bir araçsal sistem daha geliştirmişlerdir ki o da; okullar ve eğitim sistemidir (Bostancı, 1999: 54).

Okullarda verilecek eğitim sisteminin biçimlenmesinde ulusal boyut belirleyici bir önem taşımaktadır. Ulus devletler okullardaki eğitim sistemi aracılığıyla ulusa kültürü aktararak beslemektedir. Yerleşik eğitim sistemi, kültürel sınırların sürekli olarak yeniden üretilmesini sağlama bağlamaktadır (Schlesinger, 1994: 271). Kamusal kitlesel bir eğitim sistemi ile yürütülen siyasal toplumsallaşma programının nihai sonucunda laik, kitlesel uluslar yaratılmıştır (Smith, 1994: 102). Başka bir deyişle devlet eğitimi, halkı belirli bir ülkenin yurttaşlarına dönüştürmüştür (Hobsbawm, 1983: 264).

Devletlerin ideolojik değerleri halka aktarmasının ve meşruluğunu sürdürmesinin aracı olarak kullandıkları okullarda verilen eğitim, iktidarın vazgeçilmez bir bileşeni haline gelmiştir (Bauman, 1994: 62). “Okulda aşılana değerler ve inançlar il politikacıların okuldan sonraki yaşamlarında davranışlarını dayandırdıkları geleceğe ilişkin ön kabuller arasındaki bağlantılar” (Connerton, 1999: 33-34), eğitim sistemini devletin ideolojik ülküleri ile olan birlikteliğinin ürünüdür. Standart ve zorunlu eğitim dönemi aynı zamanda ulusal nosyonların sergilendiği bir süreçtir. Bu süreçte devletler, ulus imajı ile mirasını yaymak, ulusa bağlılık duygusu aşılayarak herkesi ülkeye ve bayrağa bağlamak üzere, kendi halklarıyla iletişim kurmanın her gün güçlenen aygıtından, öncelikle ilkokullardan yararlanacaklardır (Hobsbawm, 1983: 115).

Türkiye’de ulusal mirası ve bağlılığı yaymak amacıyla ilköğretim okullarından nasıl yararlanılmaktadır? Bu çalışmanın sonucunda, bir ölçüde bu soruya yanıt aranmalıdır. Türkiye’deki ilköğretim okullarında ulusal bayram günlerinin kullanımının, ulus bilincinin öğrencilere aktarılmasındaki ve genç kuşaklarda bu bilincin diri tutulmasındaki rolü nedir? Verilecek yanıtta, 29 Ekim, 23 Nisan, 19 Mayıs gibi günlerin

bayramlaşması, daha sonra da okul yaşamındaki görünümüne değinilmelidir.

Modern, laik ve ulusal Türkiye'nin kuruluşu aşamasında yeni törensel doku oluşturulurken eski rejimin törenlerinden de yararlanılmıştır. Yeni siyasal sistemler, eski sistemlerin törensel dokusunu yeni amaçlar doğrultusunda devşirerek ödünç meşruluk almış olurlar. Bu inşada, modern ulusun çekirdeği olan bir etnik birimin mitoslarına inilir veya uygun mitoslar icat edilir (Aydın, 1999: 89). Türkiye'nin kuruluş dinamiklerinde, Türklerin kökeninin orta asya ya, Oğuz Han'a uzanan bozulmamış soylarına, arılaşmış dillerinin eskiliğine dayanan bir teoriden yararlanılarak zoraki etnik mitler, anılar, değerler ve sembollerin edinilmesi de bulunmaktadır (Smith, 1994: 164). Ulusal sembol ve törenlerin icadı, “Türklük duygusu ve toplumun tüm katmanlarındaki insanlar arasında rejime karşı bir sevgi yaratılması amacını izleyen güçlü ve örgütlü bir propaganda” (Neill, 1998:491) alanı sağlamış ve yeni rejimin meşruluk kazanmasında önemli bir paya sahip olmuştur.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasında yeni siyasal sembolizm ve törensel doku, uygun görülen geçmiş tarihsel anılara bağlı unutturmalarla veya göndermelerle bir başlangıç oluşturmuştur. Bu başlangıcın belirlenmesi bir bakıma “tarihin yeniden kurulması” (Connerton, 1999: 27) anlamına gelmektedir. Türkiye'de törensel dokunun geriye ve geleceğe dönük sistemli kullanımında ve bu kullanımın eğitim sistemine taşınmasında, ulusal bayramlar çok etkili bir işlev yürütmektedir. Cumhuriyet rejiminin ve Atatürkçülük'ün temel değerlerinin canlı tutulmasını sağlayan ulusal törenlerin her biri, işlevsel tamamlayıcılık özelliği göstermektedir. Atatürk ve cumhuriyet, çocuklara 23 Nisan'la tanıtılır, Gençlere 19 Mayıs'la anlatılır. Çocukluk ve gençlik çağı ile ulusal değerler arasında bağ kurularak Atatürk ve Cumhuriyet felsefesi idealleştirilir. 29 Ekim, Cumhuriyet rejiminin öneminin toplumun bütününe aktarıldığı bir fırsattır. 30 Ağustos ve 10 Kasım günleri ise, devlet ideolojisinin yerleştirilmesine olanak tanıyan ekstra törenler gibi bir imaj vermektedir (Türkkahraman, 1997: 180). Ulusal törenlerin orijininde eski bir rejimden, devletten, ümmetten yeni bir rejime, devlete, ulusa geçiş bulunduğundan bu törenler, birer geçiş töreni özelliği taşımaktadır (Öztürkmen, 1996: 10). 23 Nisan'ın çocuklara, 19 Mayıs'ın gençlere armağan edilmesi, öğrencilerin çocukluktan gençliğe geçişlerini simgeleyen tarzda geçişi anlamına da sahiptir.

Ulusal bayramların kronolojik olarak şu şekilde bir oluşumu bulunmaktadır. Mayıs 1919'da Atatürk Samsun'a çıkmış, 23 Nisan 1920'de TBMM açılmıştır. 30 Ağustos

1922'de Büyük Taarruz sonlanmış, 29 Ekim 'de Cumhuriyet ilan edilmiştir. Bayramların bu diakronik (farklı zaman dilimi) zamanları, belleklerde senkronik (tek bir zaman dilimi) bir zamana dönüşmüştür. Bu dönüşümün temelinde, ulusal bayramların okul odaklı kutlamalarının ürettiği akademik zamana bağlı dönemselleştirme oluşturmaktadır. Akademik takvimin birinci döneminde 29 Ekim kutlaması ile 10 Kasım töreni; ikinci dönemde 23 Nisan ve 19 Mayıs törenleri yapılır. Akademik takvimin dışında yer alan 30 Ağustos ise, öğrenci belleğinde silik bir yere sahiptir.

Türkiye'de ulusal bayramlarda yapılacak törenler 1.10.1981 tarih ve 17475 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan yönetmelikle düzenlenmiştir. Yönetmeliğin amacı, “Bayramların anlam ve önemine uygun olarak coşku ile kutlanmasını sağlamak ve böylece Büyük Atatürk'e ve ilkelerine bağlılığı geliştirmek ve ulusal birliği pekiştirmek” olarak belirlenmiştir. Bu yönetmelikten yola çıkarak, ulusal bayram günlerine ilişkin programların genel olarak “Çelenk Sunma Töreni”, “Tebrikleri Kabul Töreni”, “Kutlama Töreni”, “Geçit Töreni” ve diğer etkinliklerden oluştuğu söylenebilir.

Ulusal bayram günlerinin kutlanmasında ilk olarak düzenlenen tören, “Çelenk Sunma Töreni”dir. Önemli bir ulusal tören ögesi olan çelenk, modern öncesi toplumlarda defne, meşe, hurma v.b. ağaç dallarından yapılarak mevsim törenlerinde kullanılırdı. Roma, Yunan ve Bizans'ta ise çelenk, kişilere verilen bir ödüldü. Modernite sonrası farklı bir anlam kazanan ve çelenk ulusal törenlerde sıklıkla kullanılan çelenk, kendine özgü bir tören mekanında sunulmaya başlandı. Bu mekan, ulusal önderin veya diğer ulusal büyüklerin büst, heykel ve anıtların bulunduğu özel bir mekandır. Anıtlar, geçmişteki bir kişi ya da olayı, önemli anıları gelecekte yaşatmak için yapılan mimari yapıtlardır. Ulusa ya da bölgeye ilişkin başarıları simgeleyen anıtlar veya bir kişi için yapılan heykel ve büstlere yad edenlerin, duygularını sundukları çelenklerle simgeleştirerek ortaya koymaktadır. 21.8.1974 tarih ve 14602 sayılı “Resmi Bayramlar ve Anma Günlerinde Anıtlara Konulacak Çelenklerin Hazırlanma, Taşınma ve Savunulması Hakkında Yönetmelik” hükümleri çerçevesinde düzenlenmektedir.

Kutlama programlarında ikinci sırada Tebrikleri Kabul Töreni yer almaktadır Bu törende tebrikatın sırasına ilişkin protokol kuralları da yönetmelikle belirlenmiştir. “Tebrikleri Kabul Töreni”nin ardından yapılan “Kutlama Töreni”, ulusal bayram günlerinin anlam ve öneminin vurgulandığı törendir. Mahalli Mülkiye Amirinin yanında, Garnizon Komutanı veya temsilcisi ile belediye başkanı olduğu halde

katılımcıların bayramını kutlaması ile kutlama töreni başlar. 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı törenlerinde milli eğitim müdürü de halkın bayramını kutlar. Saygı duruşu ve ardından İstiklal Marşı'nın söylenmesi ile bayrak göndere çekilir. Bayramın kutlandığı yerleşim birimine göre, bir konuşmacı günün anlam ve önemini belirten bir konuşma yapar. Öğrencilerin şiirler okumasından sonra halk oyunları gösterileri, genel sportif gösteriler yapılır. Son olarak ‘‘Geçit Töreni’’ yapılır. Geçit töreni, 24.12.1973 (Tarih ve 1772 sayılı ‘‘Okulların Merasim Geçişi Yönetmeliği’’ne göre düzenlenmektedir. Bu yönetmelikte, okulların geçiş sırası, geçiş sırasında selam durumu, geçişle kılık ve donatım hakkında hükümler ortaya konulmuştur. Geçit törenleri, idealize bir yürüyüşle sanki bir orduya dönmüş kişileri ve bunları çılginca alkışlayan kalabalığı, birlik ve beraberlik duygusu içinde eriten etkileyici araçlardır (Kayabalı ve Aslanoğlu, 1983: 231).

Genel halleriyle ortaya konulan ulusal bayram kutlama programlarının en belirgin özelliği, kutlamaların en ince ayrıntılarına dek yönetmeliklerle belirlenmiş, spontane olana kapalı, katı bir disiplin üslubu taşımasıdır. Kutlamaların bu özelliği, ‘‘resmi törenlerin, bir bakıma Cumhuriyet rejiminin 'ideal toplumu' arasındaki dengelerin sergilendiği bir sahne’’ (Özbudun, 1995: 112) olduğunu düşündürmektedir. İlköğretim okullarının katılımıyla stadyumlarda ya da okullarda yapılan resmi törenlerin bu disiplinli yapısı ile öğrenci dünyasının oynusu ve çocuksu kabul alanı arasındaki etkileşim ve uyumu, yeni kuşakların ulusal bayramları algılayışlarına yön verebilmektedir. Ulusal günlerin anlamı, anma ve kutlamalarla pekiştirilmekte, pekiştirme biçimleri ise anlamın anlaşılmasını kolaylaştırmaktadır. Dolayısıyla, ulusal bayram günleri resmi törenler dışında öğrenci merkezli şenliksi etkinliklerle yoğrulmuş programlarla kutlanmalıdır.

1.5.3.1. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı Tören Etkinlikleri

Cumhuriyetin ilan edildiği tarih olan 29 Ekim günü, 19 Nisan 1925'te çıkarılan 986 nolu kararname ile ‘‘Cumhuriyet Bayramı’’ olarak kabul edilmiştir. Cumhuriyetin ilanı tarihinin resmi biçimde bayram olarak kabulünden önce de halk şenliklerle bu günü kutlamıştır. 29 Ekim 1923 yılı Pazartesi günü Millet Meclisi toplantısı ile Kanun-i Esasi Encümeni'nin hazırladığı Mazbata ve Teşkilat-ı Esasiye'nin kabulü sonucu cumhuriyet ilan edildi. Enver Behnan Şapolyo, Ülkü dergisinde yayınladığı makalede, cumhuriyetin ilanın ilk olarak kutlanışını şöyle betimlemektedir:

‘‘Halk meclisin önünde dolu idi. Cumhuriyet'in ilanını ve Atatürk'ün Cumhurreis olduğunu

duyunca coştı ve sevinç ve heyecan içinde Ankara'nın dar sokaklarına daldıkları zaman, meclisin arkasında hazırlanmış olan toplar ateşe başladılar. Yüz bir parça top devam ediyor; Türk ulusuna cumhuriyeti ilan ediyordu. Toplar devam ederken Ankaralıları da mahalleler arasından tabancalarını boşaltarak cumhuriyeti kutluyordu. Cumhuriyetin ilanı için bir bayram yapılması hususunda hiçbir tarafta sözleşme olmadığı halde halk kendi kendine dükkanlarına bayraklar astı. Kale mahallelerinden kadınlar ve ellerinde bayraklar olduğu halde çocuklar, bayramlık elbiselerini giymişler, meclisin önüne doğru akıyorlardı. Yüzlerde ve ruhlarda taşan bir sevinç vardı. Türk halkı yapılan büyük işleri anlıyor, onu kutluyordu. Cumhuriyetin ilanını resmi bayram yapan, halkın kendi arzusu oldu. Halk sabırsızlıkla yeni başkanını ve diğer bakanları görmek için can atıyordu...O kadar kabalık vardı ki, insan yürümeden bu insan akıntısına bağlı gidiyordu. Ankara'nın ve bütün Türkiye'nin candan kutladığı geceli gündüzlü bir bayram daha görülmemiştir'' (Şapolyo, 1935: 199-202).

Şapolyo'nun betimlediği bu ilk kullanım, 27 Mayıs 1935 tarih ve 2739 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkındaki Kanun'da, ulusal bayram olarak nitelendirilen bu bayram, yurt dışı temsilciliklerinde kutlama düzenlenen tek ulusal bayram olarak kabul edilmiştir. 13 Mayıs 1935 ve 1433 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun Lahiyası ve Dahiliye Encümeni Mazbatasında, Cumhuriyet Bayramı'na yüklenen anlam görülebilmektedir:

Cumhuriyet Bayramı, "İnkılap günlerinin bayramı" (Kaya, 1937: 209), "Özgürlüğün kabul ettirilmesinin yıldönümü" (Kayhanlı, 1962: 39) gibi birçok değişik anlamlarla kutlanmıştır. Kutlamalara yüklenen anlam, şimdiki zamandaki kutlanışa göre değişebilmiştir.

2739 sayılı kanunla 2,5 günlük tatil süresi ayrılan Cumhuriyet Bayramı, resmi törenlerle kutlanmaya başlamıştır. 17 Mart 1981'de çıkarılan 2429 sayılı yasa ile 30 Ekim, bir tatil günü olmaktan çıkarılmıştır. Cumhuriyet Bayramı kutlamalarına ilişkin törensel yapı, tarihsel akış içerisindeki önemli bazı duraklarla irdelenecektir.

Yeni Türkiye Cumhuriyeti, kendisine karşı, bazen otorite yokluğu nedeniyle en üst seviyeye ulaşan, bazen güçlü devlet nedeniyle en aza indirgenen ve sürekli olarak hazır beklemekte olan rejim düşmanlarıyla uğraşmak zorunda kalmıştır. Cumhuriyetin ilanının ilk yılında da, kökeni önceki ve yeni dönemdeki kişisel ve düşünce farklılıklarından kaynaklanan bir ortam söz konusuydu. Artık savaş ortamındaki birliktelikten uzaklaşmış, kişisel kırgınlıklara, ufuk noksanlığından kaynaklanan düşünce farklılıklarına, verilen istifalarla Atatürk'ten kopuşa ve muhalif bir parti kurulmasına giden bir süreç başlamıştı (Elmacı M.E., 1998: 49-59).

Atatürk' ün en yakın arkadaşlarıyla olan bu kopuş sürecinin başlangıcını oluşturan olgu Cumhuriyet'in ilanıdır (Mumcu, 1990: 130).

İşte bu zor günlerde bile genç Türkiye Cumhuriyeti büyük bir azimle yoluna devam etmekteydi. Bağımsızlık savaşının en zor günlerinde bile eğitim ve kültüre önem verildiği gibi, cumhuriyet kurulduktan sonra da cumhuriyetin önemi unutulmamıştı ve 29 Ekim 1924 tarihi cumhuriyetin ilk yıldönümü bütün yurttaki ateşli bir şekilde kutlanmıştı (Elmacı, M.E., 1999: 14-18).

Cumhuriyet Bayramı aynı zamanda bir sene zarfında ordumuzda husule gelen terakkiyi bize gösteren bir vesile olmuştur. Herkes kahraman ordumuzu alkışladı, geçiş töreninde askerlerimiz göğsümüzü kabartmıştı. Bu tören geçişi genç cumhuriyet ordusunun şanı için unutulmaz bir hatıra olarak hafızalarımızda yer etmişti (Hakimiyeti Milliye, 31 Ekim 1924).

Cumhuriyet' in bu ilk yıldönümü kutlamalarında Ankara kız ve erkek mektepleri de geçmiş, en son kabileyi Musevi mektebi öğrencileri oluşturmuştu. Gece şehirde çok güzel bir fener alayı tertip edilmiş ve geç vakte kadar bu etkinlikler devam etmiştir (Vakit, 31 Ekim 1924).

Cumhuriyet bayramının en görkemli biçimde kutlandığı tören, kuşkusuz cumhuriyetin onuncu yılı olan 29 Ekim 1933'te yapılan kutlama törenidir. ‘‘Büyük bayram yarın, bayramda tayyareler elli milyon kağıt atacaklar’’ başlığını kullanarak Cumhuriyet Gazetesi bir gün önceden kutlamalara ilişkin haberler verir. ‘‘29 Ekim gününden başlayarak üç gün süreyle Hava Kuvvetleri kutlanan günün anlamını ifade eden Cumhuriyet, inkılap ve istiklal gibi ideallere toplumun bağlılığını artırıcı sözleri ifade eden küçük kağıtlar dağıtacaktır’’ (Cumhuriyet, 28 Ekim 1933).

‘‘Cumhuriyetin 10 yılda yaptıklarını millete ve dünyaya göstermek için bugün gazetemizi 64 sahife olarak neşrettik’’ diyen Cumhuriyet gazetesinin haberleri onuncu yıl kutlamaları hakkında çok önemli bilgiler içermektedir. Yunus Nadi, ‘‘Bugün onuncu yıldönümünü kutladığımız Cumhuriyet, Türk milletinin en pürüzsüz istiklalinin ifadesidir denebilir’’ diyerek, günün anlam ve önemini belirtmiştir (Cumhuriyet, 29 Ekim 1933).

Onuncu yıl kutlamalarında İstanbul valisinin radyodan da yayınlanan nutku, Cumhuriyet Bayramının niçin kutlandığı sorusunu yanıtlamaktadır:

‘‘Vatandaşlarım, hemşerilerim! Sevininiz, gülünüz, eğleniniz!..

Hakkımızdır. Bu ferahlıkta dünün intikamı, bugünün şükranı ve yarının ümidi var. Bayramımız, manasız bir görenek bayramı değildir. Bayram için bayram yapmıyoruz... Bu bizim öz bayramımız,

her bayramdan üstün bayramımız, karanlıktan sonra gelen aydınlık gibi en aydınlık bayram, Cumhuriyet bayramı!.. Bu manada başka bir‘ bayramımız var mıydı? Yoktu değil mi vatandaşlar? Sevinelim. Bugün bir milletiz, hürüz ve mesuduz. Ne mutlu bize... Bu bayram yalnız bizim bayramımız değildir. Mazlum ve bahtsız milletlerin de bayramıdır’’ (Cumhuriyet, 30 Ekim 1933).

Onuncu yıl şenliklerinin nasıl kutlanacağı sadece Ankara ve İstanbul'da yapılacak törenler için değil, bütün şehirleri kapsayacak şekilde düzenlenmişti (ÇELEBİ, 1999: 44-47). ‘‘Resmi geçitler, şehrin belli merkezlerine kurulan taklar, bayraklandırılan resmi daireler ve Ankara'da Atatürk'ün verdiği nutkun umumi yerlere konan hoparlörlerden naklen dinlenmesi bu resmi törenin temel yapı taşlarını oluşturuyordu’’ (Öztürkmen, 1996b: 33). Yine Cumhuriyet Gazetesi'nin haberlerinden yola çıkarak, hazırlanan onuncu yıl programının yalnızca resmi boyutuyla değil, yoğun ve yaygın sivil katılımlarla yaşama geçirildiği, programın amacına ulaştığı, cumhuriyet rejiminin Türk halkı tarafından özümsemiği ileri sürülebilir. Kutlamaların ayrıntılarıyla aktarıldığı haberlerden, halkın tam anlamıyla katılımcı olduğu bir kutlama olduğu sonucu çıkarılabilir.

Bu törende, üretimci geniş halk kitleleri arasında köylülere özel bir önem verilmişti. Köylüler, ‘‘Halkevine davet edilmiş, kendilerine birer fırka rozet ile ayrıca bu günün hatırası olmak üzere yapılan köylülere mahsus rozetler tevzi edilmişti’’ (Cumhuriyet, 30 Ekim 1933). Ayrıca, İstanbul'a davet edilen köy heyetlerinin birinci gün resmi geçide katılımları, ikinci gün Belediye lokantasında öğle yemeğinden sonra milli abidelerin ve üçüncü gün de müzelerin gezdirilmesinden oluşan program ile (Cumhuriyet, 30 Ekim 1933), köylülere yeni rejimin kendilerine ne denli önem verdiği gösterilmek isteniyor, böylelikle rejimin sıcak mesajları bu heyetler aracılığı ile ülkenin ücra köşelerine iletilmiş oluyordu.

İstanbul'da, halkın kutlamalara daha etkin katılımı amacıyla halk kürsüleri kurulmuştur (Cumhuriyet, 30 Ekim 1933).

Cumhuriyet kutlamalarına elçiliklerin, konsoloslukların, azınlıkların katılımı, onlar tarafından da bayramın meşruiyetinin olumlanması gibi bir öneme sahiptir. Ankara'da elçilerin kabul edilmesine, İstanbul'da konsoloslukların tebrik törenlerine geniş yer veren Cumhuriyet Gazetesi, azınlıkların kutlamalara katılımını şöyle yorumlamıştır: ‘‘Bilhassa şimdiye kadar merasimlere biraz yabancı kalan bazı Türk olmayanlar da içlerinden gelen bir istekle cumhuriyetin onuncu yıldönümünü kutlayan halk kütlesine

iltihak etmişler, aynı samimiyet ve ateşle şenlik yapmışlardır’’ (Cumhuriyet, 30 Ekim 1933).

Azınlıkların kutlamalara katılımları sadece diplomatik bazda değil, eğitim kurumları bazında da olmuştur. Azınlık okullarının kutlamalara katılımı gazete tarafından özellikle belirtilir.

Azınlıkların törenlere ve diğer kutlamalara olan ilgisi, katılımı, ülkelerarası dostluk ilişkilerin oluşmasını ve Türkiye'nin uluslararası konumunu etkilemiştir. 1933 yılı Cumhuriyet Bayramı törenlerinde geçit törenini izleyen protokolde, Atatürk'ün yanında Rus generali Varaşilof bulunmuş ve gece baloya katılmıştı.

Cumhuriyet baloları, devletin temel politikası batılılaşmasının doğal sonucu olan batılı görünümlü yaşam tarzını yerleştirmede kullanılmıştır (Duman, 1997: 44). Cumhuriyet, törenlerde gerçekleştirdiği etkinlikler ve kullandığı sembollerle, kutlama yapma dışında modernitenin yaşam kalıplarını Türkiye'ye taşımaya da çalışmıştır (Tekeli, 1997: 19).

“Reisicumhur hazretleri, merasimi müteakip, Cumhuriyetimizin onuncu yılını kutlama merasiminde Yunan hükümetini temsilen bulunan Yunan hava kuvvetleri kumandanı Jeneral Sdamidise iltifatta bulunmuşlardır’’ (Cumhuriyet, 30 Ekim 1933).

Bu örnekte de görülebilecek olan, yabancı ülkeler bağlamında rejimin meşruiyetinin yerleşikleşmesinin temeli daha öncelere dayanmaktadır.

Cumhuriyet Halk Partisi, Cumhuriyet’ in onbeşinci yıldönümü kutlamalarının 10. Yıl kutlamalarından daha üstün bir nitelikte tüm yurttan coşkuyla kutlanmasını sağlamak amacıyla bir dizi hazırlık yaptı. Bu amaçla aldığı geniş tedbirleri yayınladığı bir genelgeyle ülke geneline duyurdu. 15. yıl kutlamalarının ülke genelinde 28/10/1938 saat 13:00’ ten 30/10/1938 saat 24:00’ e kadar CHP genel merkezince belirlenen doğrultuda kutlanmasını sağladı.

Parti merkezinin yayınladığı ve illere gönderdiği programının ana başlıkları şunları içeriyordu: Cumhuriyet Bayramı’nın yurdun her yerinde en uzak yerleşim birimlerinde bile idare amirleri tarafından coşkuyla kutlanması sağlanacaktır. Bayram kutlamalarının amacı; cumhuriyet rejiminin iyiliklerini halka duyuracak nitelikte ışıklı, renkli, hareketli olması ve tüm halkın katılımının sağlanması olarak belirlenmişti. Bu amaca ulaşılmasını sağlamak amacıyla her ilde bir düzenleme komitesi oluşturularak, şehrin çeşitli yerlerine taklar yerleştirilmesi, belediye, halk

evi binası v.b. binaların ışıklandırılması, geceleri camilerin minarelerine cumhuriyeti anlatan vecizeleri içeren mahyalar kurulmasını sağlamak, şehrin her yerinin kırmızı, beyaz kurdeleler, defne, mersin gibi süslemelerle bezenmesini sağlayarak halkın coşkusunu artıracak atmosferin yaratılması sağlanacaktı (C.H.P., 1938).

1923 ten sonra doğan çocukların cumhuriyeti benimsemesini sağlamak amacıyla kutlama programının 15. maddesinde bir takım öneriler sunuluyordu: *“Çocukları en ilgilendiren salıncak, atlı karınca, kukla, ve diğer eğlenceler cumhuriyet bayramının şehir ve kasabanın alışlagelmiş yerinde eskisinden daha düzenli hazırlanacaktır. Çocukların çok geldiği bu eğlence meydanlarında ve yerlerinde onların gözlerine çarpacak alakalarını çekecek surette cumhuriyeti hatırlatıcı gösteriler tertip edilecektir.”*

Posta idaresi de cumhuriyetin 15. yılı hatırası olmak üzere, altı çeşit posta pulu bastırdı (Anadolu, 29 Ekim 1978).

Cumhuriyetin 15. yılı ayrıca devlet için geçen süreçte ülkenin nereden nereye geldiğinin muhasebesini yapmak açısından da önem taşıyordu. Bu nedenle 15. yıl anısına bir kitap yayınlandı. Bu program çerçevesinde 3 gün 3 gece sürecek olan 15. yıl kutlamalarının programını hazırlamak üzere İzmir’de toplanan komisyon bir program ve rapor hazırladı. Bayram boyunca körfez vapurları, tramvaylar, belediye ve özel otobüsler ücretlerini yarıya indirdiler. Şehrin çeşitli yerlerindeki cadde ve meydanlara zafer takı kuruldu. Bayram nedeniyle her yer elektrik, kırmızı ve beyaz kurdelelerle donatıldı.

Atatürk heykelinin önündeki tören saat 10.30’da halkın ve öğrencilerinde katılımıyla İstiklal Marşı’mızın söylenmesiyle başladı. Resmi erkanın konuşmalarından sonra bando ile birlikte halkın katılımıyla Cumhuriyet Marşı söylendi ve resmi geçit töreni yapıldı. Tören sırasında 20 yi aşkın kuruluş Atatürk Anıtı’na çelenk koydu. Gece fener alayı geçidinin ardından Kültürpark’ta bir şenlik düzenlenerek, halkın eğlenmesi sağlandı.

Cumhuriyetin ilk yıllarından demokrasiye geçiş açısından önemli bir geleneği olan halk kürsülerinden kadın ve erkek 18 yaşını aşmış her Türk vatandaşı en fazla 40 dakika olmak üzere konuşma yapıyordu. Bu geleneği devam ettirmek üzere şehrin değişik yerlerine halk kürsüleri kuruldu.

Cumhuriyet bayramı nedeniyle yeni filmler gösterime giriyor, kasaba ve köylerde piyesler düzenleniyordu. İzmir'deki kutlamalar da cumhuriyetin köylüye ve köy kalkınmasına verdiği önem de açıkça belirtiliyor ve tören merasimlerinde muhtarlar da konuşma yapmaları için kürsüye davet ediliyordu (Çetin, 1998: 64-67). Ayrıca Türk halkının, azınlıkların, yabancı ülke temsilcilerinin katılımıyla kutlanan törenler arasında ‘‘toprak alma merasimi’’ farklı bir yere sahipti.

29 Ekim Cumhuriyet Bayramı törenleri, yeni siyasal yapılanmanın sembolik olarak gösterildiği, anlamının aktarıldığı, cumhuriyet rejimi yapılanması etrafında ulusal birliğin sağlanmasına yönelik bir araç olarak, eski rejime göndermelerde de bulunabilmektedir. Batı dünyasının kültürel referansları ile geniş ölçekli bir değişimi yaşamın her alanında uygulamaya çalışan cumhuriyet rejiminin felsefesi, 29 Ekim'deki törenlerin ve diğer ulusal tören etkinliklerinin öğelerinin irdelenmesi ile görülebilir. Eski rejimin kötülenmesinin, köklerinin kazınmak istenmesinin yanında, eski rejim törenlerinden uyarlanarak değişik tarzda kullanılan tören öğeleri de bulunmaktadır. Bayrak ve Mustafa Kemal'in posterleriyle süslenen zafer taklarının üzerine genelde ‘‘Çok Yaşa Gazi’’, ‘‘Var Olsun Başkanımız’’ gibi deyiş ve sloganlar Osmanlı dönemindekilerle benzeşmektedir. Bir başka ifadeyle, yukarıda bahsedilen sloganik ifadeler, Osmanlı törenlerinde söylenen ‘‘Padişahım Çok Yaşa’’ ‘‘Var Olsun Devletimiz’’ gibi deyişlerin Cumhuriyet felsefesiyle uyumlu hale getirilmiş yeni bir adaptasyonudur (Türkkahraman, 1997: 109).

Çoğalan siyasal yaşamın gölgesinde eski yapısı sürdürülen cumhuriyet törenleri, cumhuriyetin ellinci yılında da tıpkı Onuncu Yıl gibi ayrıcalıklı olarak kutlanmıştır. Başbakanlığa bağlı ‘‘Ellinci Yıldönümünü Kutlama Yüksek Kurulu Başkanlığı’’ kurularak. ‘‘Türkiye Cumhuriyeti'nin Kuruluşunun 50. Yıldönümünün Kutlanması Törenleri İle İlgili Mevzuat’’ çıkarılmıştır ve 30.03.1973 tarih ve 1701 sayılı kanunda, kutlama programlarının amaçları ortaya konulmuştur.

Belirlenen amaçlara dönük olarak hazırlanan program, ‘‘şehir ve kasabalarda yapılacak işler’’ ile ‘‘köylerde yapılacak işler’’ biçiminde sınıflandırılmıştır. Yerleşim birimine göre yapılandırılan kutlama programında, mekanın dönüştürülmesine büyük önem verilmiştir. Mekanın süslenmesi, donatılması ve aydınlatılması, takların kurulması, özel köşe ve vitrinlerin hazırlanması, yollar, meydan ve benzerlerinin süslenmesi ve aydınlatılması, dövizler ve vecizeler asılması, tali yollarda süsleme, gece

gösterileri alt başlıklarını taşıyan maddelerle program ortaya konulmuştur. Köylerde düzenlenecek programlarda ise, köy meydanının donatılması ve aydınlatılması, binaların donatılması, vecize ve döviz asılması, gece şenlikleri alt başlıkları ile belirlenmiştir.

1980'lerdeki ulusal bayram kutlamaları eski yapısını sürdürmekle birlikte, Cumhurbaşkanı, Başbakan, Genelkurmay Başkanı ve siyasi parti liderlerinin ulusal bayramlarla ilgili mesajlar yayınlamaları gibi yeni boyutlar da kazanmışlardır.

Askeri yönetimlerin, kendilerini karakteristik olarak “demokratik hükümetin restorasyonu için yol hazırlayanlar” diye tanımlamaları dünyanın dört bir yanında görülen bir durumdur (Küçük, 2001: 57-70).

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun 75. yıldönümüne ilişkin düzenlenecek etkinliklerle ilgili bir çerçeve eylem planı hazırlanmıştır. Tarih Vakfı'nca hazırlanan 'Bir Çağdaşlaşma Projesi Olarak Türkiye Cumhuriyeti'nin 75 Yılı Projesi' başlıklı bu çalışmada 75. Yıl Kutlamalarının amaçları, “Cumhuriyete sahip çıkma bilincini geliştirmek, toplumda tüm kesimlerin birlikte yaşama şevkini artırmak, yurttaşlık bilincini geliştirmek, toplumda barış ve ortaklık anlayışı temellerini güçlendirmek” olarak belirlenmiştir. Bu amaçlara dönük olarak bir çağdaşlaşma projesi biçiminde ele alınması gereken cumhuriyeti geliştirmek üzere bir platform elde edilmesi ilkeleri saptanmıştır (Tekeli, 1997: 25-27). Bu amaç ve ilkeler ışığında belirlenen çerçeve eylem planı, resmi törenler dışında İstanbul, Ankara ve İzmir için ayrı ayrı hazırlanan etkinliklerle, ulusal bayram günlerinin kutlanmasına yenilikçi yaklaşımlar sunmuştur. Meydanlarda orkestra, konser, bando etkinlikleri, dev ekranlarda film gösterileri, defileler, yaya mekanlarında panayırılar, sokak etkileşimleri, sergiler, süslemeler, ışıklandırmalar v.b. türlü etkinlikler, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'nın şenlik havasında kutlanması anlayışını ortaya koymaktadır.

Günümüzde ise, Cumhuriyet Bayramı kutlamaları yerine getirilmesi zorunlu bir “formalite” haline geldi. “Resmi Kabul”ler, hatta askeri geçitler önemsiz oldu. Sadece Cumhurbaşkanımız, Cumhuriyet bayramlarında köşkteki davetlerde “Cumhuriyet geleneği” ni yaşatmaya çalışıyor. Her ülkenin bir milli günü var. O gün, ülkede yaşayanlar “bir ve birlik olmanın” ne önemli şey olduğunu hatırlıyor. Biz ise giderek birbirimizden uzaklaşıyoruz (Uras, 2005).

1.5.3.2. 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı Tören Etkinlikleri

23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramının önce tarihsel gelişimine bir bakalım. TBMM'nin açılışının 1. yıldönümü münasebetiyle 2 Mayıs 1337 tarih ve 112 sayılı “23 Nisanın Milli Bayram Addine Dair Kanun” kabul edilmiş ve bu yasanın 1. maddesinde “TBMM'nin yevmi küşadı olan 23 Nisan milli bayramdır” denilmiştir. Ancak o yıl yasa tasarısı 23 Nisan dan sonra çıkarılabildiği için Atatürk ve meclis arkadaşlarının meclisin balkonundan sivil giyimli kıyafetleriyle halkı, mekteplileri ve askerleri selamlamalarıyla yetinilmiştir. Bir sonraki yıl ise bayram sadece Ankara'da “Hakimiyet-i Milliye Bayramı” olarak kutlanabilmiştir. Atatürk ordulara bir tebrik mesajı çekmiş ve bir de “23 Nisan Beyannamesi” yayınlamıştır. Atatürk telgrafta ve beyannamede bu tarihsel gün için “23 Nisan Bayramı” sonra da “Milli Bayram” deyimlerini kullanmıştır.

23 Nisan'ın Ulusal Egemenlik Bayramı olarak kabul edildiği 1921 yılında Ankara'da bir grup öğretmenin öncülüğüyle öğrencilerle birlikte kutlanan bayrama o gün Atatürk de katılarak bayramın bugünkü adını koymuştur (Sönmez, 1997: 31).

23 Nisan'ın Çocuk Bayramı olarak kutlandığını İffet Aslan'ın, “Dünyanın ilk Çocuk Bayramı 23 Nisan ve Uluslar arası Çocuk Yılı” adlı yazısında da dile getirilmektedir. Aslan'a göre, 23 Nisan 1924 tarihli Hakimiyet-i Milliye Gazetesi'nde “Bugün yavruların özel bayramıdır” diye tanımlanan 23 Nisan'ın, dağıtılan rozetler karşılığında Himaye-i Etfal'e yardım istenmesi, 23 Nisan ile Himaye-i Etfal ilişkisini belirtmektedir. 23 Nisan törenlerinin 1921 yılından beri bu kurumca düzenlenen kutlamalarla “Çocuk Bayramı” kimliği kazandığı vurgulanmaktadır (Aslan, 1983: 567).

23 Nisan'ın Çocuk bayramı olarak kutlanmasında Himaye-i Etfal Cemiyeti (Çocuk Esirgeme Kurumu) etkin bir role sahipti. 1929 yılının Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nda, Himaye-i Etfal Cemiyeti'nce 23-29 Nisan arasını kapsayan haftanın “Çocuk Haftası” olarak kutlanması kabul edilmiştir (Kocatürk, 1983: 489).

1929 yılından sonra her yıl bu hafta “Çocuk Haftası”, haftanın ilk günü ise “Çocuk Bayramı” olarak kutlanmıştır.

İlk Çocuk Haftası'nın Ankara'da kutlanması, Gürbüz Türk Çocuğu Dergisi'nde ayrıntularıyla aktarılmıştır. 24 Nisan'da “Ankara sinemaların salonları birer papatya ve

gelincik tarlasına'‘ dönmüştür. 25 Nisan'da, çocuk üyeler Büyük Millet Meclisi'ne gidip görüşmeleri dinlerler, Kazım Paşa'yı ziyaret ederek meclisi gezerler. 26 Nisan'da spor şenliği yapılır. 27 Nisan'da çok çocuklu aileler arasındaki yarışmada 13 çocuk sahibi Ömer Efendi birinciliği kazanır ve kendisine iyi cinsten bir elbiselik kumaş verilir. Ardından, gürbüz çocuk seçmeleri yapılır. 28 Nisan'da, okullarda öğrencilere çocuk konulu konferanslar verilir. Akşam, Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Merkezi tarafından bütün üye çocuklara meclis lokantasında ziyafet verilir. Çocuk Haftası'nın bu son gününde konuk edilen üye çocuklar arkadaşlarından ayrılırlar (Gülbüz Türk Çocuğu, 1929: 31-32).

Cumhuriyetin Onuncu Yılı kutlamalarının yapılacağı, 1933 yılının 23 Nisan kutlama programlarında, okulların iki gün tatil edilmesi, tayarelerden vecizeler dağıtılması, çocuklara sinema gösterimi, gülbüz çocuk müsabakaları yapılarak meme çocuğu ve mama çocuğu birincileri ayrılarak bunlara hediyeler verilmesi, Dar-ül Aceze'nin ziyaret edilmesi yer almıştır. Cevdet Kerim Bey, Halkevi'nde yaptığı bir konuşmada 23 Nisan'ı ‘‘Ulusal bir ibadet günü’’ olarak nitelendirmiştir (Cumhuriyet, 23 Nisan 1933).

1938 yılında Cumhuriyet Meydanları, Halkevleri ve Parti Binalarında, Çocuk Haftası'nda 23 Nisan Çocuk Bayramı'nda Yapılacak Tören Programında İstanbul'un değişik ilçelerinde hangi etkinliklerin düzenleneceği belirtilmiştir. Buna göre, ilçelerde yapılacak kutlamalar genel olarak şöyle planlanmıştır (Kutlama Programı, 1938: 1-22):

- İstiklal Marşı'nın Söylenmesi ve Göndere Bayrağın Çekilmesi
- Çocuk Marşı'nın Söylenmesi
- Atatürk Büstüne Çelenklerin Konulması
- İlkokul Çocuklarına Yardım Birliği Gibi Hayır Kurumları Adına Söylev Okunması
- Öğrencilerin Söyleve Yanıtı
- Öğrencilerin Yazı ve Şiirler Okuması
- 10. Yıl Marşı'nın Söylenmesi
- Geçit Töreninin Yapılması

- Çocuklara Armağanlar verilmesi

1921 yılında ‘‘Ulusal Bayram’’ olarak kabul edilen 23 Nisan, aynı yıl ‘‘Çocuk Bayramı’’ olarak kutlanmaya başlanmış ve bu günle başlayan hafta ‘‘Çocuk Haftası’’ olarak kabul edilmiştir. 1978 yılında ise, altı ülkenin katılımı ile ‘‘Uluslararası Çocuk Şenliği’’ yapılarak kutlanmaya başlanan bu bayram, uluslararası bir boyut kazanmıştır. Böylelikle, 23 Nisan kutlamaları, giderek şenliksi ve çocuksu özelliğe bürünmüştür (Küçük 2001: 70-74).

1.5.3.3. 19 Mayıs Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı Tören

Etkinlikleri

Ülkemizin milli eğitim, beden eğitimi ve spor hayatında büyük önemi bulunan ve her yıl 19 Mayıs'ta kutlanan ‘‘Gençlik ve Spor Bayramı’’nın kökleri II.Meşrutiyet dönemine kadar gider. İlk ‘‘İdman Bayramı’’ Selim Sırrı TARCAN Beyin şahsi teşebbüsüyle 29 Nisan 1916 Cuma günü Kadıköy'deki İttihat Spor Kulübü'nün çayırında gerçekleştirildi (Tarcan, 1946, S.49).

Yurt dışında spor, kitle hareketleri ile yapılmakta ve zaman zaman halka gösteriler yapılarak sergilenmekteydi. Bu şekilde bir etkinliği ülkemizde de gerçekleştirmek isteyen Selim Sırrı Tarcan, Avrupa da yapılan jimnastik şenliklerini ülkemizde de geleneksel haline getirmek istiyordu. Bu amaçla tasarlanan ‘‘İdman Bayramı’’ veya ‘‘İlkbahar Talebe Bayramı’’ şenlik ve gösterileri sergilendi. Bu gösterilerde söylenecek bir de beste arandı. Bu beste de yabancı bir bestenin Türkçe'ye uyarlanmasıyla gerçekleştirildi.

İsveçli Felix Korling'in Tre Trallade Jantor (Şakıyan Üç Genç Kız) adlı besteyi ‘‘Gençlik Marşı’’ adıyla beste üzerinde de ufak değişiklikler yapılarak Türkçeye uyarlandı ve ilk kez 1916'daki İdman Bayramı'nda çalınıp söylendi (Güven, (Nisan 1996: 73).

Bu spor şenliklerinde, jimnastik gösterileri ve spor müsabakaları tertip edildi. Bu etkinlikler kapsamında, beyaz gömlek, siyah pantolon ve kırmızı kuşak giyen öğrenciler tarafından kol, bacak hareketleri, hareket tenffüsleri, egzersizleri ahenkli bir şekilde yapıldı. Bunun yanında 100m ve 800m gibi çeşitli koşular, uzun atlama yarışmaları, sıırıkla atlama yarışmaları v.b. spor müsabakaları yapıldı (Afet, 1959: 166).

Kutlanmakta olan ‘‘İdman Bayramı’’nın bugünkü 19 Mayıs Atatürk'ü Anma ve

Gençlik ve Spor Bayramı olarak kutlanmasında Samsunluların büyük önemi vardır. Samsunlular ya 19 Mayıs'ın resmi bayram günü olarak yasayla onaylanmasını beklediklerinden, ya da bu günün unutulmasına gönülleri razı olmadığından 1926'da 19 Mayıs'ı "Gazi Günü" ilan ederek kutlama törenleri düzenlediler. Bundan sonra her yıl kutlama törenleri düzenlemeye devam ettiler. 19 Mayıs'ın mahalli bir gün olarak törenlerle kutlanması, öteki vilayetler içinde örnek teşkil etti. Onlarda Gazi ile ilgili günlerini anmaya, mahalli günler düzenlemeye başladılar (Güven, 1999: 33).

19 Mayıs şenlikleri "Okullar Bayramı", "İdman Bayramı", "jimnastik Şenlikleri" gibi adlarla her yıl tekrarlanmıştır. 1937 yılında yapılan 10. Jimnastik Şenlikleri için yayınlanan talimatnamede Atatürk'ün Samsun'a ayak bastığı günün önemine arz edilmiştir. Daha sonra 20 Haziran 1938 tarih ve 3466 sayılı kanunla 2739 sayılı kanunun 2.maddesine eklenen fıkrayla Gençlik ve Spor Bayramı'nın Mayıs'ın 19 unda kutlanmasına ve 17.03.1981 tarih ve 2429 sayılı kanunla bu bayramın adı "19 Mayıs Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı" oldu (Resmi Gazete, 19 Mart 1981: 2).

Okullar bazında ortaöğretim kurumları orijinli kutlanan 19 Mayıs'a ayrıcalık atfedilerek "Gençlik ve Spor Bayramı"na dönüştürülmesinin arkaplanında beden eğitime verilen önem bulunmaktadır. 1935 yılı CHP programında, okullar ile kamu ve özel kurumlarda beden eğitiminin verilmesine ilişkin düzenlemeler yapılacağı belirtilmiştir. Beden eğitiminin örgütlenmesinde önemli pay Selim Sırrı Tarcan'ın dır.

19 Mayıs, 1930'lu yıllarda "Spor ve Gençlik Bayramı" adıyla Halkevleri tarafından kutlanmakta idi. 1933 yılına ait İstanbul'daki değişik halkevleri için hazırlanan "19 Mayıs Spor ve Gençlik Bayramı'nda Halkevlerinin Yapacakları Tören Programları" adlı kitapçıktan yararlanarak, kutlamalardaki ortak etkinlikler şu şekilde sıralanabilir:

- İstiklal Marşı ile göndere bayrağın çekilmesi
- Bir sporcunun söylevi
- Onuncu Yıl Marşı'nın söylenmesi
- Gençliğin ant içmesi
- Gençlerin ve kulüplerin bayramlaşması

- Atatürk'ün gençlik ve sporculara ilişkin söylediği vecizelerini tevdi
- Geçit resmi
- Jimnastik gösterileri
- Voleybol ve futbol karşılaşmaları
- Ödüllerin verilmesi
- Gece programlarında konser, spor konulu film gösterimi ve piyesler.

19 Mayıs'ın gençlik ve spor ile boyutlandırılması öncesinde yerel kutlamalarla farklılaştırıldığı 1930 yılının Hakimiyeti Milliye gazetesinde gözlemlenebilir.

Gazete, 19 Mayıs'ı ulusal atıfla değerlendirerek bir gün sonraki sayısında Samsunluların bu günü yerel biçimde kutladıkları haberini vermektedir (Hakimiyeti Milliye, 20 Mayıs 1930).

1933 yılında Ankara ve İstanbul'da da törenler düzenlenir. İstanbul'da gençler, Atatürk'e şu telgrafı çekerler: *“Günüünüzü kutlarken emanetinizin aklımız ve kanımızla koruyucusu kalacağımıza ahdediyoruz. Sonsuz saygılarla ellerinizi öperiz. Ulu ve sevgili Gazi'miz, ”*.

Samsun'daki törenlerin coşkusu da gazete haberinde yer alır. 25 kadar süslenmiş motor ve vapur denizde açıkta bekler. Halkevi bandosu İstiklal Marşı'nı çalar. Halk adına Maarif Müdürü konuşma yapar. Ardından resmi geçit başlar. Geçide sırayla asker, jandarma, polis, öğrenci ve sporcular ile esnaf cemiyetleri ve Samsun çevresinden gelen heyetler katılırlar.

19 Mayıs, 20 Haziran 1938'de yasalaştırılarak “Gençlik ve Spor Bayramı” adıyla ulusal bayram olarak kutlanmaya başlanır. Cumhuriyet rejiminin gençlere verdiği değeri gösterme ve rejimin değerlerini gençlere benimsetme amacını taşıdığı ileri sürebilecek bu bayram, “sporun siyasal amaçla kullanılabileceğinin örneği” olarak da değerlendirilebilir (Türkkahraman, 1997: 146-147).

19 Mart 1981 tarihi ve 17284 sayılı Resmi Gazete yayımı ile “Spor ve Gençlik Bayramı” adı “Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı” olarak değiştirilir. Son olarak 6.11.1995 tarih ve 2442 sayılı “Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı Kutlama Yönergesi” ile kutlamalara ilişkin hükümler getirilir. Bu yönergede, tören ve

gösterilerin günün anlam ve özüne uygun geçmesi için en az sekiz prova yapılması, provaların eğitim ve öğretimi aksatmayacak şekilde gerçekleştirilmesi belirtilir. Ancak, gösteri hazırlıklarının sekiz prova ile gösteri niteliğindeki genel bir prova düzeyine gelinceye dek geçen süreçteki çalışmaların, çalışmalara katılan öğrencilerle okul arasındaki iletişimi zayıflattığı, özellikle sınavlara hazırlık ve katılım konusunda sorunlara neden olduğu ileri sürülebilir.

1981 yılından sonra 19 Mayıs kutlamaları, saha ve stadyumlarda gençlerin sportif gösterileri dışında, Atatürk'ü anma bağlamındaki etkinlikleri içermeye başlamıştır. Samsun'dan atletler tarafından “Sevgi Bayrağı” getirilmesi, 1988 yılından beri düzenlenen “Atatürk'ü Anma ve Barış Koşusu”nun yapılması, Selanik'te Atatürk'ün doğduğu evin bahçesinden alınan toprağın atletlerce Cumhurbaşkanı'na sunulması gibi etkinlikler, Atatürk-gençlik-spor ilişkisini göstermektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı 2004 yılında, bayram kutlamalarındaki rutinleşmeyi ve sıkıcı hale gelmesini önlemek için, halkın katılımıyla ve farklı etkinlikler düzenleyerek bu konuda çok önemli ve değerli bir adım atmıştır. Projeye göre o yıl pilot il olarak seçilen Ankara İli genelinde yapılan kutlamalar yeni yüzünü ortaya koymuştur. 19 Mayıs Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı, o yıl Ankara'da “resmiyetten” kurtulup “Gençlik Bayramı” olarak kutlanmıştır. Daha önceki yıllarda sadece bir günle sınırlandırılan ve üçüncü dünya ülkelerindeki gibi öğrencilerin aylarca yaptığı hazırlığa rağmen bir stat töreninden öteye geçemeyen bayram, bu kez tam 21 gün kutlanmış ve spordan sanata, müzikten şiiere çeşitli etkinliklerin yer aldığı karnavala dönüşmüştür. Milli Eğitim İl Müdürlüğü ile Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü'nün organize ettiği bayram, ilk kez üniversite, sivil toplum kuruluşları, belediyeler ve çeşitli kamu kuruluşları olmak üzere çok zengin bir katılımı gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca Ankara'da resmi törenlerin dışında vatandaşlarında katılabileceği kutlamaların yapılabilmesi için planlamalar yapılmış 19 Mayıs'ta hava sıcaklığı göz önünde bulundurarak kutlamalar akşam saatlerine alınmış ve bunun yararının da görüldüğü herkes tarafından da ifade edilmiştir. 19 Mayıs Stadyumu'nda gerçekleştirilen resmi kutlamalarda, klasikleşen törenlerden farklı olarak devlet tiyatrolarının danışmanlığında yürütülen kutlama hazırlıkları, “Kurtuluş ve Kuruluş” teması ile gerçekleştirilmiştir. İlk kez Atatürk'ün canlandırıldığı törende gençler, yer gösterileri ve fon resimleriyle cumhuriyetin kuruluşunu anlatmışlardır. Düşman işgali

altında kalan ülkenin sıkıntılarının anlatıldığı yer gösterilerinin ardından fon grubu, Atatürk'ün Samsun'a çıktığı gemiyi resmetmiştir. Bu arada sanki gemiden inmiş gibi Atatürk'ü canlandıran Sivas Devlet Tiyatroları oyuncusu M. Orkun Gülşen fon grubunun bulunduğu yerden sahaya inerek farklı bir etkinlik düzenlenmiştir (Ankara Valiliği Resmi Web Adresi, 11,05,2004).

1.6. İLKÖĞRETİM OKULLARINDA RESMİ BAYRAM VE TÖRENLERİN KUTLANMA ŞEKİLLERİ İLE İLGİLİ ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

1.6.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, ilköğretim okullarında görev yapan öğretmen ve öğrencilerin, resmi bayram ve törenlerin kutlanma şekilleri ile ilgili tutumları arasındaki farkları ve ideal bir bayram kutlamasının nasıl olması gerektiğine ilişkin, görüş ve önerilerini değerlendirmektir.

1.6.2. Problem Durumu

Okul, kültürel ve sembolik bir varlık olan insanın eğitildiği kitlesel kurumdur. Yalnızca bilgi edinme olarak görülmemesi gereken eğitim sürecinin çekirdeğinde kültürel yapı bulunmaktadır. Okulun amaçları ve görevleri, ülkenin sosyal, siyasal ve ekonomik yapısından bağımsız değildir. Okul, öğrencilerin bedensel, ruhsal, sosyal v.b. gereksinimlerini karşılamak durumunda olan bir örgüttür. Bireyin bu gereksinimlerinin karşılanması, kendini gerçekleştirme ve yaşama hazırlanması, sosyalleştirilmesi, bireye kültürün aktarılması ve kültürel sürekliliğin sağlanması, okulun sosyal görevleri arasındadır. Kuşakların devlet sistemine sadık olarak yetiştirilmelerini sağlamak, okulun siyasal görevinin esasını oluşturmaktadır (Bursalıoğlu, 1994: 35).

Okul, toplumun kültürel mirasını aktararak, kültürel süreklilik için çalışmakta ve kültürel değişime yön vererek kültürü yeniden biçimlendirmektedir (Güvenç, 1984: 327). Okulun bu sosyal görevi, kültürel potansiyelin okulda ne derece işlendiği, işleniş biçimi ve işlenişin gelenekselleşme dinamiği ile yakından ilgilidir. Belirli toplumsal ve kültürel kökene sahip insanı yetiştirerek, sosyalleştirerek topluma kazandıran okuldaki kültürel diyaloglar silsilesinde tören etkinlikleri çokça yer almaktadır. Okul, kültürel

içeriği (ulusal kültür ve okul kültürü) yapılan törenlerle, bunların anımsatıcı, aktarıcı, gösterici, kontrol edici özellikleriyle işleyerek canlı tutmaktadır. Kültürel içeriğin temel değerleri güçlü kontrol mekanizması olan, tören etkinlikleri aracılığıyla yaşatılmaktadır.

Okul yaşamındaki tören etkinlikleri, okulun kimliğini tanımlayan sosyal, siyasal, ekonomik etkenlerin hakim çizgisi nedeniyle diğer birçok örgütünkünden daha fazla çeşitlilikte düzenlenmektedir. Okul yaşamındaki tören çeşitliliği içerisinde, kolayca görülecektir ki, ulusal nitelikli tören etkinlikleri, benzersiz bir önemliliğe sahiptir. Türkiye'deki eğitim kurumlarında da ulusal günler değişik tören etkinlikleri ile anılmakta veya kutlanmaktadır. Ulusal günlerin nasıl anılacağı veya kullanılacağı yasa ve yönetmeliklerle belirlenmiştir. Bu belirlemelere göre, Türkiye'deki eğitim kurumlarında düzenlenen tören etkinliklerine ilişkin pek az araştırma yapıldığından, ulusal tören etkinliklerinin öğretmen ve öğrenciler tarafından nasıl algılandığı ve kutlanan etkinlikler ile ilgili duygu ve düşünceleri bilinmemektedir. Bayram kutlamalarında görev almak istemeyen bir çok öğrenci ve öğretmenimizin olduğu sezilenmiş olup, bunların nedenlerinin araştırılmasının, tam ve gönüllü katılımın sağlanmasının ne denli önemli olduğu gerçeği beni bu araştırmayı yapmaya yöneltmiştir.

Bu araştırmada, ilköğretim okullarında ulusal bayramlarla ilgili olarak düzenlenen tören etkinlikleri ile ilgili, öğretmen ve öğrencilerin duygu ve düşünceleri ile görüş ve tutumlarının neler olduğu belirlenmeye çalışılmıştır.

1.6.3. Araştırma Problemi

Afyonkarahisar ili sınırları içerisinde yer alan, kent merkezi ve kırsal kesim ilköğretim okullarında görevli öğretmenler ile yine bu okullarda öğrenim gören öğrencilerin, resmi bayram ve törenlerin kutlanma şekilleri ile ilgili tutum ve görüşleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

1.6.4. Alt Problemler

1. Resmi bayram ve törenlerin kutlanma şekilleri ve ideal bayram kutlama etkinlikleri ile ilgili, öğretmen ve öğrencilerin tutum ve görüşleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

2. Resmi bayram ve törenlerin kutlanma şekilleri ile ilgili, kent merkezi ve kırsal kesim okullarında görev yapan öğretmenlerin tutumları arasında, anlamlı bir fark var mıdır?

3. Resmi bayram ve törenlerin kutlanma şekilleri ile ilgili, kent merkezi ve kırsal kesim okullarında öğrenim gören öğrencilerin tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

4. Resmi bayram ve törenlerin kutlanma şekilleri ile ilgili, ideal bir bayram kutlamasının nasıl olabileceğine ilişkin öğretmen ve öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

5. Resmi bayram ve törenlerin kutlanma şekilleri ile ilgili, ideal bir bayram kutlamasının nasıl olabileceğine ilişkin, kent merkezi ve kırsal kesim okullarında görev yapan öğretmenlerin tutumları arasında, anlamlı bir fark var mıdır?

6. Resmi bayram ve törenlerin kutlanma şekilleri ile ilgili, ideal bir bayram kutlamasının nasıl olabileceğine ilişkin, kent merkezi ve kırsal kesim okullarında okuyan öğrencilerin tutumları arasında, anlamlı bir fark var mıdır?

7. Günümüzde düzenlenmekte olan resmi bayram tören etkinliklerine ilişkin, öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

8. Günümüzde düzenlenmekte olan resmi bayram tören etkinliklerine ilişkin, kent merkezi ve kırsal kesim ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

9. Günümüzde düzenlenmekte olan resmi bayram tören etkinliklerine ilişkin, kent merkezi ve kırsal kesim ilköğretim okullarında öğrenim gören öğrencilerin tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

10. Öğretmen ve öğrencilerin resmi bayram ve törenlerin kutlanma şekilleri ile ilgili olarak, okullarda düzenlenen etkinliklere dönük, beklenti ve önerileri nelerdir?

1.6.5. Araştırmanın Hipotezleri

1. İlköğretim okullarında görev yapan öğretmen ve öğrencilerin ulusal bayram törenlerine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farklılık vardır.
2. Resmi bayram ve törenlerin kutlanma şekilleri ile ilgili, kent merkezi ve kırsal kesim okullarında öğrenim gören öğrencilerin tutumları arasında anlamlı bir fark vardır.
3. Resmi bayram ve törenlerin kutlanma şekilleri ile ilgili, kent merkezi ve kırsal kesim okullarında görev yapan öğretmenlerin tutumları arasında anlamlı bir fark vardır.
4. Resmi bayram ve törenlerin kutlanma şekilleri ile ilgili düzenlenmesi istenen etkinliklere ilişkin öğretmen ve öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı bir fark

vardır.

5. Kent merkezi ve kırsal kesim okullarında görev yapan öğretmenlerin resmi bayram ve törenlerin kutlanma şekilleri ile ilgili olarak düzenlenmesi istenen etkinliklere ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark vardır.
6. Kent merkezi ve kırsal kesim okullarında okuyan öğrencilerin resmi bayram ve törenlerin kutlanma şekilleri ile ilgili olarak düzenlenmesi istenen etkinliklere ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark vardır.

1.6.6. Araştırmanın Önemi

İlköğretim okullarında, ulusal bayramlarla ilgili olarak düzenlenen ve tören etkinlikleri kavramı ile adlandırılan törenler, kutlamalar, gösteriler, karşılaşmalar, yarışmalar, şenlikler gibi etkinlikler topluluğu konusunda çok az sayıda araştırma yapılmış olması, bu araştırmanın önemini yansıttığı ileri sürülebilir. İlköğretim okullarında ulusal bayramlarda düzenlenen törenlerin ve diğer kutlama etkinliklerinin değerlerinin, paylaşılan görüşler ve uygulamalar açısından var olan durumunun saptanması ve bu durumun ilgililerce bilinmesi önemli sayılmaktadır. Ayrıca, yapılan saptamalar, kutlama komitelerine, okul yöneticilerine ve diğer eğitim iş görenlerine yönelik olarak beklentileri karşılayan ve beklenenleri veren etkili bir kutlama tasarımının oluşturulabilmesine ve kutlama deneyimlerinin neyi gerçekleştirdiğinin bilinmesine ilişkin yararlı boyutları içeren bilgiler sunabilir. Aynı zamanda, söz konusu araştırmanın çözümlenmesi ile, yöneticilerin yönetsel eylemlerinde, öğretmenlerin eğitim pratiklerinde, okul yaşamındaki törensel etkinliklerin işlevselliğinden yararlanmalarına, okul kültürünün geliştirilmesinde tören değişkeninin etkin şekilde ele alınmasının gerekliliğine işaret edebilir.

1.6.7. Sayıtlar

Araştırma konusunun, resmi ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenler ile resmi ilköğretim okullarında görev yapan öğrenciler tarafından değerlendirilebileceği varsayılmıştır.

İlköğretim okulu öğretmen ve öğrencilerinin, veri toplamadaki yanıtlarının ve önerilerinin onların gerçek görüş ve algılarını içerdiği varsayılmıştır.

Çeşitli kaynaklardan ve kurumlardan sağlanan veriler gerçeği yansıtmaktadır.

1.6.8. Sınırlılıklar

1. Araştırmada kullanılan verilerin güvenilirlik ve geçerlilik düzeyi, veri toplama aracı olan anket tekniğinin özelliğine bağlıdır.
2. Yalnızca ilköğretim okulu öğretmeni ve ilköğretim 8. sınıf öğrencileri, araştırma kapsamı içerisindeydir.
3. Araştırma konusu, uygulamalara ilişkin tutumlar, görüşler ve öneriler ile sınırlıdır.
4. Araştırmanın yer ve zaman sınırlılıkları vardır.
5. Araştırma, ilköğretim okullarında ulusal günlerle ilgili olarak düzenlenen tören etkinlikleri ile sınırlıdır.

1.6.9. Tanımlar

İlköğretim Okulu: Öğrenim süresi sekiz yıl olan, öğrenim çağında olan kız ve erkek çocuklarının zorunlu ve kesintisiz olarak eğitim ve öğretim gördükleri Milli Eğitim Kurumu'dur.

Ulusal Bayram Törenleri: 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, 19 Mayıs Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı ile ilgili olarak resmi boyuttaki törenlerdir.

Tören Etkinlikleri (Törensellikler): Kutlama etkinlikleri kavramı ile eşanlamlı olarak; ulusal bayram günlerinde ve ilgili haftalarda düzenlenen resmi törenler, ilgili ulusal gün bağlamında uygulanan sportif, kültürel, sanatsal gösteriler, şenlikler, karşılaşmalar, yarışmalar, geziler, konser ve konferanslar gibi kutlama amaçlı geniş etkinlikler alanını tanımlamaktadır.

2.BÖLÜM YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde, araştırma modeli, evren, örneklem, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve çözümlenmesi ile ilgili işlem akışı ve süreç açıklanmıştır.

2.1. ARAŞTIRMA MODELİ

Ulusal bayramlar ile ilgili olarak düzenlenen tören etkinliklerinin nasıl düzenlendiğinin ve ideal bir bayram kutlamasının nasıl olması gerektiğine ilişkin verileri elde etmek için yapılan bu araştırma, tarama modelinde desenlenmiş ve araştırmada var olan durum aktarılmaya çalışılmıştır. Geçmişteki ya da şimdiki bir durumu olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan yaklaşıma sahip olan bu model, betimleme, survey olarak da adlandırılmaktadır (Kaptan, 1984: 69).

2.2. EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evrenini, Afyonkarahisar il merkezindeki ilköğretim okullarındaki öğretmenler ve öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışma evreni, merkez ve kırsal kesim ilköğretim okulları olmak üzere iki alt evrene ayrılarak, kent merkezinden beş ve kırsal kesimden altı okuldan oluşan toplam 11 okul, tesadüfi örnekleme yöntemi ile belirlenerek seçilmiştir. Bu alt evrenlerde yer alan her okul bir küme, her sınıf da bir alt küme olarak düşünülmüştür. Örnekleme giren ilköğretim okulu öğrencilerinden yalnızca ikinci kademe 8. sınıf öğrencilerinin, tören etkinlikleriyle ilgili yeterli düzeyde gözlem, yorum ve önerilerde bulunabilecekleri varsayılmıştır. Buna göre, toplam 5478 ikinci kademe 8.sınıf öğrencisinden oluşan bu alt kümenin % 10 oranı örnekleme dahil edilmiştir. Tesadüfi olarak belirlenen ve % 10 oranına karşılık gelen 540 öğrenciye anket uygulanmıştır.

İlimizde görev yapan toplam 1698 öğretmenin % 10'u örnekleme girmiştir. % 10 oranını oluşturan 169 anket öğretmenlere uygulanmıştır. Okul kümelerindeki öğretmenlerin, bir öğretim yılının değişik zaman dilimlerinde düzenlenen tören etkinlikleri ile ilgili yargıda bulunabilmeleri için, ilgili okulda en az bir yıl görev yapmış olması önkoşul kabul edilmiştir. Bu önkoşulu taşımayan ve eksik doldurulan anketler ayıklanarak geçerli kabul edilmemiştir. Örnekleme giren öğretmen ve öğrencilerin geçerli sayılan anketleri Çizelge 4 'de gösterilmiştir.

Çizelge 4: Okullara Giden, Geri Dönen ve Geçerli Kabul Edilen Anket Sayıları

OKUL	OGRENCI			ÖĞRETMEN		
	Giden Anket	Dönen Anket	Geçerli Anket	Giden Anket	Dönen Anket	Geçerli Anket
1	80	80	80	21	21	21
2	80	80	78	18	18	18
3	80	80	79	20	19	19
4	80	80	80	19	18	18
5	80	80	80	23	23	23
6	80	80	77	16	16	16
7	80	80	80	17	17	17
8	80	80	80	15	15	15
9	40	40	40	6	6	6
10	10	10	10	5	5	5
11	10	10	10	6	5	5
Genel Toplam	540	540	536	169	165	165

Çalışma evreni, çizelge 4'de görüleceği gibi, 11 okulda 169 öğretmen ve 540 öğrenci olmak üzere toplam 709 kişiden oluşmuştur.

2.3. VERİ TOPLAMA ARACI

Anket araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Araştırma aracının geliştirilmesi öncesinde Türkiye'de ulusal bayram törenleri ile ilgili yasa, yönetmelik, yönerge ve genelgeler incelenmiştir. Yapılan incelemeler sonucu 81 dolayında ifade hazırlanmıştır. Bu maddeler üzerinde yapılan çalışmalar ve alınan uzman görüşleri ile 81 maddelik anketin tümüne, araştırma alanı dışında 40'ar kişilik öğretmen ve öğrenci guruplarına uygulanan Cronbach Alfa güvenilirlik testi sonuçları da değerlendirilerek, güvenilirliği düşük ifadeler elenmiş, içerik ve ifade düzenlemesine gidilerek, yeni bir veri toplama aracı geliştirilmiştir. KMO değeri (0,64) olarak tespit edilen, 34 maddeden oluşan veri toplama aracına yapı geçerliliğini belirlemek için faktör analizi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda faktör yükleri .41 - .60 arasında değişen 34 madde ölçeğe alınmıştır. Veri toplama aracı, araştırma alanı dışında 25'er kişilik öğretmen ve öğrenci grubuna bir kez daha uygulanmıştır. Cronbach Alfa ile güvenilirlik testi yapılmış, yapılan güvenilirlik analizi sonucunda ölçeğin genel güvenilirliği $\alpha = 0.86$ olarak hesaplanmıştır. Özdamar (1997)'ye göre alfa katsayısının 0,80- 1,00 arasında olması ölçme aracının yüksek

derecede güvenilir olduğunu göstermektedir. Araştırmanın veri toplama aracı olan anket, 3 bölümden oluşmuştur. İlk bölümde İdeal bir bayram kutlamasının nasıl olabileceğine ilişkin 15 madde yer almıştır. İkinci bölümde öğretmen ve öğrencilerin okulda düzenlenen ulusal bayram törenleriyle ilgili önerilerini belirtebilecekleri 19 madde yer ayrılmıştır. Üçüncü bölümde ise öğretmen ve öğrencilerin diğer görüş ve önerilerini belirtebilecekleri, açık uçlu bir ifade yer almıştır.

Anket maddelerinin hazırlanmasında, likert tipi ölçek temel alınmıştır. Her madde karşısında, duruma ilişkin tercihleri belirtmek üzere en olumsuzdan en olumluya doğru; ‘‘kesinlikle katılmıyorum’’, ‘‘kesinlikle katılıyorum’’ biçiminde beşli derecelendirme yapılmıştır. Ankette yer alan seçeneklerin puan aralıkları şöyle belirtilmiştir:

Seçenekler	Verilen Puan	Puan Aralığı
Kesinlikle Katılıyorum	5	4.20 – 5.00
Katılıyorum	4	4.19– 3.40
Kısmen Katılıyorum	3	3.39- 2.60
Kararsızım	2	2.59 – 1.80
Katılmıyorum	1	1.79 – 1.00

2.4. VERİLERİN TOPLANMASI

Son biçimi verilen veri toplama aracı, ilgili makamlardan gerekli izinler alındıktan sonra yeteri kadar çoğaltılmıştır. Anketler, okullara araştırmacı tarafından dağıtılmış ve toplanmıştır. Toplanan anketlerden geçersiz olanları ayıklandıktan sonra toplam 701 anket bilgisayar ortamına aktarılmıştır.

2.5. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ VE YORUMLANMASI

Veriler değerlendirilmeye tabi tutulmadan önce, gözden geçirilerek kurallara uygun olarak doldurulup doldurulmadığı kontrol edilmiş ve 701 anketin istenilen şekilde doldurulduğu tespit edilmiştir. Anket aracılığıyla toplanan verilerin işlenmesinde ve çözümlenmesinde SPSS programı kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde,

aritmetik ortalama, frekans, yüzde ve t testi istatistik işlemleri kullanılmıştır. Çözümlemeler sonucunda elde edilen bulgular, 4.20–5.00 Kesinlikle Katılıyorum, 3.40–4.19 Katılıyorum, 2.60–3.39 Kısmen katılıyorum, 1.80–2.59 Kararsızım, 1.00–1.79 Katılmıyorum aralıkları temel alınarak yorumlanmıştır. Daha sonra, ulusal bayramlarda düzenlenen tören ve diğer kutlama etkinliklerine ilişkin öğretmen ve öğrenci algıları ile kent merkezi ile kırsal kesimlerdeki okullarda bulunan öğretmen ve öğrenci algıları arasındaki olası farklılıkların belirlenmesi amacıyla ‘‘t’’ testi uygulanmıştır.

3. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırma sonucunda ulaşılan bulgulara ve bunların yorumlarına yer verilmiştir. Araştırmanın bulguları, alt problemlerin sırasına uygun olarak sunulmuştur. Bulguların sunulmasında, önce ulusal bayramlarla ilgili düzenlenen tören etkinliklerine ilişkin öğretmen ve öğrenci algıları, örneklem grubunun bütününden sağlanan nicel verilerin ortalamaları, standart sapma değerleri ile hesaplanmış, frekans ve yüzde değerleri tablo 1’de gösterilmiştir. Daha sonra, ulusal bayramlarla ilgili düzenlenen tören etkinliklerine ilişkin olarak, öğretmen ve öğrenci algıları açısından farklılaşp farklılaşmadığı ile ilgili verilerin ortalamalarının karşılaştırılmasıyla *t* testi yapılmış, sonuçlar tablo 2’de gösterilmiştir. Ulusal bayramlarla ilgili düzenlenen tören etkinliklerine ilişkin olarak, öğretmen algılarının kent merkezi ve kırsal kesim okulları açısından farklılaşp farklılaşmadığı ile ilgili verilerin ortalamalarının karşılaştırılmasıyla *t* testi yapılmış, sonuçlar tablo 3’de gösterilmiştir. Üçüncü aşamada, öğrenci algılamalarının kent merkezi ve kırsal kesim okullarına göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin nicel verilerin ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmış, ortalamalar karşılaştırılıp *t* testi yapılmıştır. Sonuçlar ise tablo 4’da gösterilmiştir. Anketin birinci ve ikinci bölümü içinde ayrıca bir değerlendirme yapılmış olup, öğretmen ve öğrenci tutum ve görüşleri açısından farklılaşp farklılaşmadığı ile ilgili verilerin ortalamalarının karşılaştırılmasıyla *t* testi yapılmış, sonuçlar tablo 5 ve 8’de gösterilmiştir. Yine anketin birinci ve ikinci bölümü için, öğretmen tutum ve görüşlerinin, kent merkezi ve kırsal kesim okulları açısından farklılaşp farklılaşmadığı ile ilgili verilerin ortalamalarının karşılaştırılmasıyla

t testi yapılmış, sonuçlar tablo 6 ve 9'da gösterilmiştir. Sonraki aşamada, anketin birinci ve ikinci bölümü için, öğrenci tutum ve görüşlerinin kent merkezi ve kırsal kesim okullarına göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin nicel verilerin ortalama, standart sapma değerleri hesaplanmış, ortalamalar karşılaştırılıp t testi yapılmıştır. Sonuçlar ise tablo 7 ve 10'de gösterilmiştir. Öğretmen ve öğrencilerin ulusal bayramlarla ilgili olarak, okulda düzenlenen tören etkinlikleri ile ilgili açık uçlu ifadeye verdikleri cevaplar gruplandırılarak ortaya konulmuş, tablo 11' de gösterilerek yorumlanmıştır.

3.1. Araştırmanın 1. alt Problemi Olan; Resmi Bayram Ve Törenlerin Kutlanma Şekilleri Ve İdeal Bayram Kutlama Etkinlikleri İle İlgili, Öğretmen Ve Öğrencilerin Tutum Ve Görüşleri Arasında Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Bulgu Ve Yorumlar.

Ankette, resmi bayram ve törenlerin kutlanma şekilleri ile ilgili olarak önerme niteliğinde 34 cümle verilmiştir. Örneklem dahilindeki okullarda görev yapan öğretmenler ve bu okullarda öğrenim gören öğrencilerin cevaplarından elde edilen verilerin analizi sonucunda aşağıdaki tablo 1 oluşturulmuştur. Tablo 1'de, elde edilen verilerin; frekansları, yüzdeleri, faktör yükleri ve ortalama değerleri verilmiştir.

Tablo 1. İlköğretim Okullarında Resmi Bayram Ve Törenlerle İlgili Düzenlenen Törensel Etkinliklere İlişkin Öğretmen Ve Öğrenci Cevaplarından Elde Edilen Verilerin, Frekans, Yüzdeler Ve Ortalama Değerleri Tablosu

S N	Önermeler	fy	Öğretmen						Öğrenci						
			1	2	3	4	5	\bar{X}	1	2	3	4	5	\bar{X}	
1	Okuldaki bayram kutlamalarına her öğrencinin etkin biçimde katılması sağlanmalıdır.	0,54	f	12	5	4	51	55	4,04	32	16	32	298	260	4,16
			%	9,4	3,9	3,1	40,2	43,3	5,0	2,5	5,0	46,6	40,6		
2	Ulusal bayram günleri ile ilgili konuları içeren panel, sempozyum ve konferans-lar, halk ve öğretmenler ile öğrencilerin izleyebileceği şekilde düzenlenmelidir.	0,50	f	0	9	9	38	71	4,35	0	16	80	199	343	4,36
			%	0	7,1	7,1	29,9	55,9	0	2,5	12,5	31,1	53,6		
3	Ulusal bayram günleri ile ilgili konuları içeren resim, müzik, şiir, kompozisyon ve senaryo yazma yarışmaları düzenlenmeli ve dereceye girenler ödüllendirilmelidir.	0,47	f	4	4	21	46	52	4,09	8	40	104	172	314	4,17
			%	3,1	3,1	16,5	36,2	40,9	1,3	6,3	16,3	26,9	49,1		
4	Ulusal bayram günleri ile ilgili konuları içeren ödüllü bilgi-kültür yarışmaları düzenlenmeli ve dereceye girenler ödüllendirilmelidir.	0,48	f	0	4	16	47	60	4,28	0	24	80	215	319	4,30
			%	0	3,1	12,6	37,0	47,2	0	3,8	12,5	33,6	49,8		
5	Ulusal bayram günleri ile ilgili konuları içeren ödüllü spor yarışmaları düzenlenmeli, yarışmalarda dereceye girenler ödüllendirilmelidir.	0,53	f	0	5	20	43	59	4,23	16	16	95	203	308	4,21
			%	0	3,9	15,7	33,9	46,5	2,5	2,5	14,8	31,7	48,1		

Tablo 1. (Devam)

S N	Önergeler	fy	Öğretmen					Öğrenci						
			1	2	3	4	5	\bar{X}	1	2	3	4	5	\bar{X}
6	Öğretmenler arasında ulusal bayram günleri ile ilgili konuları içeren makale yazma, proje oluşturma gibi etkinlikler düzenlenmelidir	0,42	f 9	23	21	26	48	3,64	f 56	71	116	171	224	3,68
			% 7,1	18,1	16,5	20,5	37,8		% 8,8	11,1	18,1	26,7	35,0	
7	Ulusal bayram günleri ile ilgili konuları içeren sergiler düzenlenmelidir	0,55	f 4	8	29	38	48	3,93	f 32	48	155	167	236	3,83
			% 3,1	6,3	22,8	29,9	37,8		% 5,0	7,5	24,2	26,1	36,9	
8	Ulusal bayram günleri ile ilgili konuları içeren mektup yazma yarışmaları düzenlenmelidir	0,45	f 22	21	12	34	38	3,35	f 64	146	128	148	152	3,28
			% 17,3	16,5	9,4	26,8	29,9		% 10,0	22,8	20,0	23,1	23,8	
9	Ulusal bayram günleri kutlama etkinlikleri çerçevesinde ilgili tarihi yerlere geziler düzenlenmelidir	0,53	f 0	17	4	21	85	4,37	f 0	72	48	104	414	4,35
			% 0	13,4	3,1	16,5	66,9		% 0	11,3	7,5	16,3	64,7	
10	Okullarda yayınlanan okul gazete ve dergilerinin o ayki sayıları Ulusal bayram günleri ile ilgili konuları içeren özel sayı olarak çıkarılmalıdır.	0,58	f 13	20	17	42	35	3,52	f 40	68	87	259	184	3,75
			% 10,2	15,7	13,4	33,1	27,6		% 6,3	10,6	13,6	40,5	28,8	
11	Okullarda Ulusal bayram günleri ile ilgili konuları içeren etkinlik panoları ve köşeler oluşturulmalıdır.	0,56	f 8	10	16	46	47	3,90	f 32	40	107	219	240	3,93
			% 6,3	7,9	12,6	36,2	37,0		% 5,0	6,3	16,7	34,2	37,5	
12	Okul koridor ya da sınıflarında ulusal bayram günleri ile ilgili konuları içeren öğrenme istasyonları oluşturulmalıdır	0,64	f 17	13	22	46	29	3,45	f 56	63	123	224	172	3,62
			% 13,4	10,2	17,3	36,2	22,8		% 8,8	9,8	19,2	35,0	26,9	
13	Ulusal bayram günleri kutlama etkinlikleri çerçevesinde hatıra ormanları oluşturulmalıdır	0,42	f 0	30	21	30	46	3,72	f 0	108	112	120	298	3,95
			% 0	23,6	16,5	23,6	36,2		% 0	16,9	17,5	18,8	46,6	
14	Çevremizde (okul, cadde, sokak vb.) yeni isimlendirilen yerlere ulusal bayram günleri ile ilgili konuları içeren isimler verilmelidir	0,50	f 13	25	29	39	21	3,24	f 40	104	163	211	120	3,42
			% 10,2	19,7	22,8	30,7	16,5		% 6,3	16,3	25,5	33,0	18,8	
15	Ulusal bayram günleri ile ilgili halka açık konserler düzenlenmelidir	0,41	f 20	12	17	21	57	3,65	f 64	72	72	140	290	3,82
			% 15,7	9,4	13,4	16,5	44,9		% 10,0	11,3	11,3	21,9	45,3	
16	Ulusal bayram günlerinde yapılan stat kutlamaları çok zevkli geçmektedir	0,45	f 17	13	35	29	33	3,38	f 48	56	135	152	247	3,77
			% 13,4	10,2	27,6	22,8	26,0		% 7,5	8,8	21,1	23,8	38,6	
17	Ulusal bayram kutlamalarında yer alan tören geçişleri güzeldir	0,47	f 26	13	29	39	20	3,11	f 80	40	163	211	144	3,47
			% 20,5	10,2	22,8	30,7	15,7		% 12,5	6,3	25,5	33,0	22,5	
18	19 Mayıs Gençlik Gösterisinde yer alan kareografik etkinlikler eğlenceli ve güzeldir.	0,53	f 25	0	17	48	37	3,57	f 48	32	64	266	228	3,93
			% 19,7	0	13,4	37,8	29,1		% 7,5	5,0	10,0	41,6	35,6	
19	Ulusal bayram kutlamalarında yer alan, günün anlam ve önemini belirten ve idari makamlarca yapılan konuşmalar bilinçlendirici ve güzeldir	0,63	f 33	17	35	21	21	2,84	f 120	75	147	160	136	3,18
			% 26,0	13,4	27,6	16,5	16,5		% 18,8	11,7	23,0	25,0	21,3	
20	Ulusal bayram kutlamalarında yer alan halk oyunları gösterileri eğlenceli ve güzeldir	0,57	f 8	0	32	39	48	3,94	f 24	16	151	223	224	3,95
			% 6,3	0	25,2	30,7	37,8		% 3,8	2,5	23,6	34,8	35,0	
21	Ulusal bayram kutlamalarında yer alan piyesler eğlenceli ve güzeldir.	0,60	f 8	8	24	26	61	3,98	f 32	24	108	168	306	4,08
			% 6,3	6,3	18,9	20,5	48,0		% 5,0	3,8	16,9	26,3	47,8	
22	Okulda öğrenciler , ulusal bayram törenlerinde,neyin niçin kutlandığının bilincindedirler	0,51	f 21	21	16	61	8	3,11	f 68	87	104	259	120	3,43
			% 16,5	16,5	12,6	48,0	6,3		% 10,6	13,6	16,3	40,5	18,8	
23	Okulda ulusal bayram kutlamalarının alışlagelmiş, sıkıcı olmaması için her öğretmen çaba göstermektedir	0,58	f 28	8	13	38	40	3,43	f 80	16	120	183	239	3,76
			% 22,0	6,3	10,2	29,9	31,5		% 12,5	2,5	18,8	28,6	37,3	

Tablo 1. (Devam)

S N	Önergeler	fy	Öğretmen					Öğrenci							
			1	2	3	4	5	\bar{X}	1	2	3	4	5	\bar{X}	
24	Ulusal bayram törenleri, törenlere katılanları coşkulu bir havaya sokmakta ve anılan günün zamanına götürebilmektedir	0,49	f	25	26	25	42	9	2,87	56	104	188	162	128	3,32
			%	19,7	20,5	19,7	33,1	7,1		8,8	16,3	29,4	25,3	20,0	
25	Okulda hem ulusal bayram günlerinde, hem de bayram törenleri dışında, bütün öğrencilerin katılımı ile kültürel, sanatsal etkinlikler düzenlenmektedir	0,50	f	16	8	37	34	32	3,46	64	24	234	156	160	3,51
			%	12,6	6,3	29,1	26,8	25,2		10,0	3,8	36,6	24,4	25,0	
26	Okulda ulusal bayram kutlamalarının düzenlenmesinde bir yeniliğe ihtiyaç vardır.	0,44	f	5	4	18	54	46	4,04	40	24	116	227	231	3,92
			%	3,9	3,1	14,2	42,5	36,2		6,3	3,8	18,1	35,5	36,1	
27	Okul kulüpleri arasında ‘‘Ulusal Bayramlar Kutlama Etkinlikleri Kulübü’’ nün de olması gerekir	0,51	f	30	29	26	25	17	2,76	112	80	96	195	155	3,32
			%	23,6	22,8	20,5	19,7	13,4		17,5	12,5	15,0	30,5	24,2	
28	Bulduğumuz coğrafyadaki iklim şartları ulusal bayram kutlamalarını olumsuz yönde etkilemektedir	0,42	f	22	4	28	51	22	3,37	96	76	120	226	120	3,31
			%	17,3	3,1	22,0	40,2	17,3		15,0	11,9	18,8	35,3	18,8	
29	Ulusal bayram kutlamaları öncesi sık yapılan kutlama provaları eğitimi olumsuz yönde etkilemektedir.	0,54	f	26	8	16	47	30	3,37	144	72	63	204	155	3,24
			%	20,5	6,3	12,6	37,0	23,6		22,5	11,3	9,8	31,9	24,2	
30	Kutlamaların tatil günlerine rastlaması kutlamaları olumsuz yönde etkilemektedir	0,48	f	8	13	28	35	43	3,72	96	63	139	168	172	3,40
			%	6,3	10,2	22,0	27,6	33,9		15,0	9,8	21,7	26,3	26,9	
31	Okullardaki ses düzenlerinin yetersiz olması veya hiç olmaması kutlamaları olumsuz yönde etkilemektedir	0,41	f	13	9	4	51	50	3,91	63	40	92	248	195	3,74
			%	10,2	7,1	3,1	40,2	39,4		9,8	6,3	14,4	38,8	30,5	
32	Tören ve kutlamalarda gelişen teknolojiyen yeterince yararlanılmamaktadır	0,50	f	20	14	17	43	33	3,43	88	24	136	230	160	3,55
			%	15,7	11,0	13,4	33,9	26,0		13,8	3,8	21,3	35,9	25,0	
33	Okulda, ulusal bayram kutlamalarında, kutlamaların anlam ve önemiyle ilgili olmayan etkinlikler düzenlenmektedir.	0,41	f	25	0	26	46	30	3,44	163	64	124	143	144	3,06
			%	19,7	0	20,5	36,2	23,6		25,5	10,0	19,4	22,3	22,5	
34	Diğer önemli gün ve haftaların yılı içinde sayısının fazla olması kutlamaların önemini azaltmakta, alışlagelmışlik yaratmaktadır.	0,53	f	13	26	13	25	50	3,57	96	88	72	139	243	3,54
			%	10,2	20,5	10,2	19,7	39,4		15,0	13,8	11,3	21,7	38,0	

Anketin birinci maddesinde yer alan ‘‘Okuldaki bayram kutlamalarına her öğrencinin etkin biçimde katılması sağlanmalıdır.’’ ifadesine Öğretmenlerin % 43,3 sinin (*kesinlikle katıldığı*) ve %40,2 sininde (*katıldığı*) gözlemlenmiştir. Öğrencilerin ise %46,6 sınıfın (*katıldığı*) ve % 40,6 sınıfın ise (*kesinlikle katıldığı*) gözlemlenmiştir. Öğretmenlerin verdikleri cevapların ortalamalarına bakıldığında ($X= 4,04$) ile okuldaki bayram kutlamalarına her öğrencinin etkin biçimde katılımının sağlanması gerektiğini, öğrencilerin verdikleri cevapların ortalamalarına bakıldığında ($X= 4,16$) ortalama ile okuldaki bayram kutlamalarına her öğrencinin etkin biçimde katılımının sağlanması gerektiğini kesin bir şekilde düşünmektedirler. Kutlamalarda şiir, kompozisyon, yarışma v.s. gibi görevlerin, öğretmenler tarafından çoğunlukla aynı öğrencilere

verilmesi öğrencilerin ifadeye verdikleri cevapların ortalamalarının yüksek çıkmasına sebep olmuştur.

Ulusal bayramlar ortaklaşa kutlanan ve her öğrenci, öğretmen ve vatandaşın aynı duygu düşünceyi paylaşması, hissetmesi gereken etkinliklerdir. Ancak öğrencilerin daha özel bir durumu vardır. Bu özel durum kutlama etkinliklerinde öğrencilerin en aktif rolü üstlenmeleridir. Çünkü, etkinliklerin birçoğunda onlar görev alırlar. Bu görevler öğrencilerin hem kişisel, hem de sosyal gelişimleri için çok önemlidir. Kendilerini ifade edebilecekleri bir dalda mutlaka görev almak isterler. Ancak belli başlı görevlerin her seferinde aynı öğrencilere verilmesi, diğer öğrenciler tarafından kendilerinin sosyal yapı dışında bırakıldıkları gibi bir duyguya sebep olmaktadır. Bu durumu önlemek için kutlamalarda etkin ve adil bir görev dağılımı yapılması çok önemlidir.

Anketin dokuzuncu maddesinde yer alan ‘‘Ulusal bayram günleri kutlama etkinlikleri çerçevesinde ilgili tarihi yerlere geziler düzenlenmelidir’’ ifadesine öğretmenlerin %66,9 unun kesinlikle katıldığı gözlemlenmiştir. Öğrencilerin ise %64,7 sinin kesinlikle katıldığı gözlemlenmiştir. Öğretmenlerin verdiği cevapların ortalamalarına bakıldığında ($X= 4,37$) ile ulusal bayram günleri kutlama etkinlikleri çerçevesinde ilgili tarihi yerlere geziler düzenlenmesi gerektiğine kesinlikle katılmaktadırlar. Öğrencilerin verdikleri cevapların ortalamalarına bakıldığında da ($X= 4,35$) ile öğretmenler gibi ulusal bayram günleri kutlama etkinlikleri çerçevesinde ilgili tarihi yerlere geziler düzenlenmesi gerektiğine kesinlikle katılmaktadırlar. Bu ifadeye verilen cevapların ortalamalarının hem öğretmenler, hem de öğrenciler açısından kesinlikle katılıyorum şikkında yoğunlaşması, öğretmen ve öğrencilerin, yapılan törenlerin, anılan gün ve zamana uygun yerlerde yapılması gerektiğinin bir göstergesidir. Kutlanan gün ve olaya ilişkin tören etkinliklerinin, anılan günün anlamına uygun yerlerde yapılması takdirde, sıkıcı halden çıkabileceği, törenlerin kültürel ve duygusal değerlerin kazanımında çok etkin olacağı açıkça görülmektedir.

Anketin onbeşinci maddesinde yer alan ‘‘Ulusal bayram günleri ile ilgili halka açık konserler düzenlenmelidir.’’ ifadesine öğretmenlerin %44,9 inin (*Kesinlikle Katılıyorum*) seçeneğini işaretledikleri gözlemlenmiştir. Öğrencilerin de bu ifadeye % 45,3 inin (*Kesinlikle Katılıyorum*) seçeneğini işaretledikleri gözlemlenmiştir.

Öğretmenlerin verdikleri cevapların ortalamalarına bakıldığında ($X= 3,65$) ile ulusal bayram günleri ile ilgili halka açık konserler düzenlenmesi konusuna katıldıkları gözlemlenmiştir. Öğrencilerin verdikleri cevapların ortalamalarına bakıldığında da ($X= 3,82$) ile ulusal bayram günleri ile ilgili halka açık konserler düzenlenmesi konusunda katılım sağladıkları gözlemlenmiştir. Bu ifadeye verilen cevapların ortalaması da oldukça yüksek gözükmektedir. Bunun sebebi ise öğretmen ve öğrencilerin, kutlama ve törenlere sürekli katılımın, törenleri sıkıcı hale getirmesinin bir sonucudur. Yıl içindeki belirli gün ve haftaları anma ve kutlama etkinliklerinin sıklığı ile ulusal bayram törenlerinin önemini de oldukça azalttığı görülmektedir. Öğretmen ve öğrenciler, okuldaki kutlamaların dışında halka açık konserlerin verilmesini, büyük bir arzuyla beklemektedirler.

Anketin onaltıncı maddesinde yer alan “Ulusal bayram günlerinde yapılan stat kutlamaları çok zevkli geçmektedir.” ifadesine öğretmenlerin %27,6 sinin (*Kararsızım*) seçeneğini işaretledikleri gözlemlenmiştir. Öğrencilerin ise bu ifadeye % 38,6 sının (*Kesinlikle Katılıyorum*) seçeneğini işaretledikleri gözlemlenmiştir. Öğretmenlerin verdikleri cevapların ortalamalarına bakıldığında ($X= 3,38$) ile ulusal bayram günlerinde yapılan stat kutlamalarının çok zevkli geçtiği ifadesine kısmen katıldıkları gözlemlenmiştir. Öğrencilerin verdikleri cevapların ortalamalarına bakıldığında ise ($X= 3,77$) ortalama ile ulusal bayram günlerinde yapılan stat kutlamalarının çok zevkli geçtiği konusuna katıldıkları gözlemlenmiştir. Anketin 16. maddesine verilen cevapların ortalamaları incelendiğinde, öğretmen ve öğrenciler arasında önemli bir fark olduğu göze çarpmaktadır. Bunun nedeni ise, öğretmenler o gün o yerde, bir çok mülki amirin olduğu bir birliktelik yaşayacaklardır. Bu durum öğretmenler için her zaman büyük bir sıkıntıdır. Çünkü ülkemizde amir memur ilişkisi, her zaman için, bu iki gurubun birbirlerine uzak durmasını gerektiren bir yapı içerisinde, yani hiyerarşiktir. Ayrıca öğretmenler için, törenlere katılan öğrencilerin sorumluluğunu taşımakta oldukça ağır gelmektedir. Öğrencilerin mülki amirler önünde yapacakları hatalar, öğretmenleri büyük sıkıntılara sokmaktadır. Kutlamaları düzenlemek ve kutlamalara katılmak üzere görevlendirilen öğretmenlerin, hem öğrencileri kutlamalara hazırlama aşamasında yapılacak çalışmaların zahmetini çekmek istemediği, hem de tatil olan o gün böyle bir sorumluluğu üzerinde taşımak istemediği verilen cevaplardan anlaşılmaktadır. Öğrenciler açısından ise olay biraz daha farklıdır. Öğrencilerin böyle büyük bir

organizasyon içinde bulunması, topluma kendini kabul ettirme ve özgüvenini geliştirme bakımından büyük önem arz etmektedir. Her ne kadar hava şartları, mülki amirlerin uzun konuşmaları, günlerce yapılan hazırlıkların yoruculuğu gibi olumsuz şartlar varsa da, öğrencinin o ortamda bulunmasının kendi açısından çok büyük değeri ve önemi vardır. Büyük bir kalabalık içinde bulunmak ona büyük bir haz vermektedir. Stat kutlamalarını, kutlanan günün anlam ve önemine uygun olarak, dekore edilebilir ve disipline dayalı etkinlikler dışında şenliksi etkinliklerle kutlanılabiliyse, yapılan törenler amacına ulaşmada daha çok etkili olacaktır. Bu ifadede öğrenciler ve öğretmenler arasında ki bu önemli farkın bir nedeni de yaşa bağlı duygu farklılığıdır. Öğrenciler öğretmenlere göre yaşlarının getirdiği yoğun duygular sebebiyle, daha heyecanlı, daha duygusal ve daha delikanlı oldukları için, yapılan etkinlikler öğrencilere daha çok haz vermektedir. Ulusal bayramlarımıza bakıldığında da bunların çocuk ve gençlere armağan edildikleri gözlemlenmektedir.

Anketin ondokuzuncu maddesinde yer alan ‘‘Ulusal bayram kutlamalarında yer alan, günün anlam ve önemini belirten ve idari makamlarca yapılan konuşmalar bilinçlendirici ve güzeldir.’’ ifadesine öğretmenlerin % 27,6 sının (*Kararsızım*) seçeneğini işaretledikleri gözlemlenmiştir. Öğrencilerin ise bu ifadeye % 25,0 inin (*Kısmen Katılıyorum*) seçeneğini işaretledikleri gözlemlenmiştir. Öğretmenlerin verdikleri cevapların ortalamalarına bakıldığında ($X= 2,84$) ile ulusal bayram kutlamalarında yer alan, günün anlam ve önemini belirten ve idari makamlarca yapılan konuşmaların bilinçlendirici ve güzel olduğu konusuna kısmen katıldıkları gözlemlenmiştir. Öğrencilerin verdikleri cevapların ortalamalarına bakıldığında da ($X= 3,18$) ortalama ile ulusal bayram kutlamalarında yer alan, günün anlam ve önemini belirten ve idari makamlarca yapılan konuşmalar bilinçlendirici ve güzel olduğu konusuna kısmen katıldıkları gözlemlenmiştir. Bu ifadeye verilen cevapların ortalamalarına bakıldığında, öğretmenlerin ulusal bayram kutlamalarında yer alan, günün anlam ve önemini belirten ve idari makamlarca yapılan konuşmaları öğrencilere nazaran daha sıkıcı buldukları, yapılan uzun ve öğrencilerin anlam dağarcığına hitap etmeyen bu konuşmaların, törenin amacına uygun olmadığı kanaatinde birleştikleri görülmektedir. Özellikle güneşin yada yağmurun altında yapılan ve uzayıp giden konuşmalar, öğretmenler kadar olmasa da öğrencileri de törenin şenliksi havasından çok uzaklara götürdüğü açıkça görülmektedir.

Anketin yirmiikinci maddesinde yer alan ‘‘Okulda öğrenciler , ulusal bayram törenlerinde, neyin niçin kutlandığının bilincindedirler.’’ ifadesine öğretmenlerin % 48,0 inin (*Katılıyorum*) seçeneğini işaretledikleri gözlemlenmiştir. Öğrencilerin de bu ifadeye % 40,5 inin (*Katılıyorum*) seçeneğini işaretledikleri gözlemlenmiştir. Öğretmenlerin verdikleri cevapların ortalamalarına bakıldığında ($X= 3,11$) ile Okulda öğrencilerin, ulusal bayram törenlerinde, neyin niçin kutlandığının bilincinde oldukları konusuna kısmen katıldıkları gözlemlenmiştir. Öğrencilerin verdikleri cevapların ortalamalarına bakıldığında ise ($X= 3,43$) ortalama ile Okulda öğrencilerin, ulusal bayram törenlerinde, neyin niçin kutlandığının bilincinde oldukları konusuna katıldıkları gözlemlenmiştir. Bu ifadeye kısmen katılan öğretmenlerin, öğrencilerin ulusal bayram törenlerinde, neyin niçin kutlandığını bildikleri konusunda şüpheleri olduğunu göstermektedir. Kurtuluş Savaşı'nı ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunu bizzat yaşayan veya gören insanlarla, bugün o günlerden uzak farklı bir ortamda dünyaya gelen ve yetişen insanların, ulusal bayram törenlerinde hissedecekleri duygu ve coşku elbette farklı olacaktır. Ancak Okul, toplumun kültürel mirasını aktarmak ve kültürel süreklilik için çalışmak zorundadır.

Anketin yirmidördüncü maddesinde yer alan ‘‘Ulusal bayram törenleri, törenlere katılanları coşkulu bir havaya sokmakta ve anılan günün zamanına götürebilmektedir.’’ ifadesine öğretmenlerin % 33,1 inin (*Katılıyorum*) seçeneğini işaretledikleri gözlemlenmiştir. Öğrencilerin ise bu ifadeye % 29,4 ünün (*Kısmen Katılıyorum*) seçeneğini işaretledikleri gözlemlenmiştir. Öğretmenlerin verdikleri cevapların ortalamalarına bakıldığında ($X= 2,87$) ile Ulusal bayram törenlerinin, törenlere katılanları coşkulu bir havaya sokmakta olduğu ve anılan günün zamanına götürebildiği konusuna kısmen katıldıkları gözlemlenmiştir. Öğrencilerin verdikleri cevapların ortalamalarına bakıldığında da ($X= 3,32$) ortalama ile Ulusal bayram törenlerinin, törenlere katılanları coşkulu bir havaya sokmakta olduğu ve anılan günün zamanına götürebildiği konusuna kısmen konusuna katıldıkları gözlemlenmiştir. Bu ifadeye verilen cevapların ortalamalarına bakıldığında, hem öğretmenlerin, hem de öğrencilerin bayram törenlerinde pekte coşmadıkları anlaşılmaktadır. Ayrıca okul bahçesinde, vilayet önünde veya statlarda yapılan tören etkinliklerinin, sıkıcı ve coşkudan uzak kutlanmakta olduğu ve hazırlanan ortamların anılan günün zamanına götürme konusunda konusunda yetersiz kaldığı anlaşılmaktadır. Okul bahçesinde ikili sara

halinde ayakta tören izlemeye mahkum edilen öğrenciler ve sınıfını hizada tutmakla görevli öğretmenler, töreni izlemekten zevk alamamaktadırlar. Ses düzenlerinin yetersizliği, öğrencilerin sessiz durmalarını da gerektirmektedir. Bu aralar okul bahçesinin kirlendiği gerekçesiyle de bir çok oyun türü etkinliğin yapılamadığı da bir gerçektir. Cumhuriyetin ilk yıllarında hazırlanan taklar ve süslemeler, artık yeterince yapılmamaktadır. Her şey büyük caddelere ve resmi dairelere asılan birkaç bayrak ve Atatürk posterlerinden ibaret kalmaktadır. Beklide bu kadar çok kutlamanın olduğu bir yerde ulusal bayram kutlamaları da anlamını, önemi ve coşkusunu yitirmektedir. Tabi günümüzdeki OKS ve ÖSS sınavlarına hazırlanma kaygılarının, öğrencilerin birer yarış atı gibi sınavlara hazırlanmalarının gerektiği bir ortamda, eğitimin asıl amaçlarından biri olan, Atatürk ilke ve inkılâplarına ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk Millîyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmeleri gerektiği ise ikinci planda kalmış gibi gözükmektedir. Bugünün insanların yaşam felsefeleri ve globalleşen dünyanın gerekleri de insanları milli ve manevi değerleri önemsemekten uzak tutmaktadır. Onun için yeni yetişen genç beyinlere, milli ve manevi değerlerin kazandırılabilceği en uygun ortamlar olan ulusal bayram kutlamalarını, amacına en uygun biçimde düzenlememiz gerekmektedir.

Anketin yirmialtıncı maddesinde yer alan “Okulda ulusal bayram kutlamalarının düzenlenmesinde bir yeniliğe ihtiyaç vardır.” ifadesine öğretmenlerin % 42,5 inin (*Katılıyorum*) seçeneğini işaretledikleri gözlemlenmiştir. Öğrencilerin de bu ifadeye % 36,1 inin (*Kesinlikle Katılıyorum*) seçeneğini işaretledikleri gözlemlenmiştir. Öğretmenlerin verdikleri cevapların ortalamalarına bakıldığında ($X= 4,04$) ile Okulda ulusal bayram kutlamalarının düzenlenmesinde bir yeniliğe ihtiyaç olduğu konusuna katıldıkları gözlemlenmiştir. Öğrencilerin verdikleri cevapların ortalamalarına bakıldığında da ($X= 3,92$) ortalama ile Okulda ulusal bayram kutlamalarının düzenlenmesinde bir yeniliğe ihtiyaç olduğu konusuna katıldıkları gözlemlenmiştir. Bu ifadeye verilen cevaplarına ortalamalarından çıkan sonucu yorumlayabilmek için 30-40 yıl önce, aynı bayram gösterilerinden geçmiş çocukların, şimdi ne yapıp ne ettiklerine,

nasıl yaşadıklarına ve nasıl bayramlar kutladıklarına bir bakmak lazım. Anlatırken halen aynı coşku ve heyecanı yaşayabiliyorlar onlar. Şimdilerde ise kimileri, modası geçmiş, hamaset dolu, militarize gösteriler bitmeli diye, kimileride ulusal bayram kutlamaları otoriter devlet zihniyetini yansıtıyor diye siyasi bir rantın içine çekmeye çalışıyorlar milletin bayramlarını. Bayramlarda yapılması gereken en büyük yenilik bayramların milletçe bir bütün olarak kutlanmasının sağlanmasıdır. Askeriyle, polisiyle, akademisyeni ile, vekili ile, işçisi ile, memuru ile, köylüsüyle kentlisiyle, kadını ile erkeği ile, doğulusuyla batılısıyla, zenginiyle fakiriyle bu millete, bayrağa ve cumhuriyetine olan yüksek sevgi ve sadakatini göstermek üzere. Bayramlar okullarda öğrencilerin hazırladığı birkaç etkinlikle sınırlı kalmamalıdır.

(Küçük, 2001)'in araştırmasında bulunan sonuca göre, bu önermeye ilişkin öğretmen algılarının ortalaması ($X=3,81$) “katılıyorum” seçeneğinde toplanırken, öğrenci algılarının ortalaması ($x=4,54$) “kesinlikle katılıyorum” seçeneğinde yer almış ve gurupların ortalaması arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Öğretmenler ve öğrenciler ulusal bayram kutlamalarında yeni bir düzenlemeye gidilmesini arzulamaktadırlar. Öğrencilerin, ulusal bayram törenlerinin yenilenmesi ihtiyacını öğretmenlerden daha çok hissetmeleri, okul yaşamında düzenlenen ulusal bayram kutlamalarının, öğretmenler ve özellikle öğrenciler tarafından beklentileri karşılayamadığı sonucunu göstermektedir. Bizim araştırmamızın sonucunda ise öğretmenlerin, öğrencilerden daha çok yenilenmeye ihtiyaç duymaları, öğretmenlerin bu konudaki hassasiyetlerinin daha fazla olduğu şeklinde yorumlanabilir. Bu iki araştırma arasındaki ortalamalar karşılaştırıldığında ise hem Eskişehir İli bölgesinde, hem de Afyonkarahisar İli bölgesindeki öğretmen ve öğrencilerin, bayram kutlamalarının düzenlenmesi konusunda hemfikir oldukları anlaşılmaktadır.

Anketin yirmiyedinci maddesinde yer alan “Okul kulüpleri arasında “Ulusal Bayramlar Kutlama Etkinlikleri Kulübü”nün de olması gerekir.” ifadesine öğretmenlerin % 23,6 sının (*Katılmıyorum*) seçeneğini işaretledikleri gözlemlenmiştir. Öğrencilerin ise bu ifadeye % 30,5 inin (*Katılıyorum*) seçeneğini işaretledikleri gözlemlenmiştir. Öğretmenlerin verdikleri cevapların ortalamalarına bakıldığında ($X=2,76$) ile Okul kulüpleri arasında “Ulusal Bayramlar Kutlama Etkinlikleri Kulübü”nün de olması gerektiği konusuna kısmen katıldıkları gözlemlenmiştir. Öğrencilerin verdikleri cevapların ortalamalarına bakıldığında da ($X=3,92$) ortalama ile Okul

kulüpleri arasında “Ulusal Bayramlar Kutlama Etkinlikleri Kulübü”nün de olması gerektiği konusuna katıldıkları gözlemlenmiştir. Guruplar arasında anlamlı bir fark vardır. Bu fark, öğretmenlerin kulüp çalışmalarını angarya işler olarak algılamalarından, kulüp kurulmasının faydalı olmayacağından veya kurulması gereken, ulusal bayramlar kutlama etkinlikleri kulübünden daha önemli kulüplerin olduklarını düşündüklerinden kaynaklanabilir. Öğrencilerin ise kulüpler arasından, bu isimde bir kulübünde seçilebilecek olmasını memnuniyetle karşıladıkları anlaşılmaktadır.

Anketin otuzüçüncü maddesinde yer alan “Okulda, ulusal bayram kutlamalarında, kutlamaların anlam ve önemiyle ilgili olmayan etkinlikler düzenlenmektedir.”ifadesine öğretmenlerin % 36,2 sinin (*Katılmıyorum*) seçeneğini işaretledikleri gözlemlenmiştir. Öğrencilerin de bu ifadeye % 25,5 inin (*Katılmıyorum*) seçeneğini işaretledikleri gözlemlenmiştir. Öğretmenlerin verdikleri cevapların ortalamalarına bakıldığında ($X= 3,44$) ile okulda, ulusal bayram kutlamalarında, kutlamaların anlam ve önemiyle ilgili olmayan etkinliklerin düzenlenmekte olduğu konusuna katıldıkları gözlemlenmiştir. Öğrencilerin verdikleri cevapların ortalamalarına bakıldığında da ($X= 3,06$) ortalama ile okulda, ulusal bayram kutlamalarında, kutlamaların anlam ve önemiyle ilgili olmayan etkinliklerin düzenlenmekte olduğu konusuna kısmen katıldıkları gözlemlenmiştir. Bu ifadeye verilen cevapların ortalamaları arasında anlamlı bir fark vardır. Bu fark bayram kutlamalarında öğrencilerin anlayabileceği düzeyde olmayan ve kutlamalarla ilgisi bulunmayan etkinliklerin düzenlendiği yönünde öğretmenlerin olumlu fikir bildirmeleridir. Bunun nedeni, tören etkinlikleri arasında, çocuğun doğasına aykırı, şenliksi olmaktan uzak, aşırı disipline edilmiş, sıkıcı hale getirilmiş, her bayram aynı öğrencilerle organize edilen, formalite haline gelmiş ve zamana uyarlanamamış resmi tören gösterileri ve nutuklarıyla, bir toplumun öz gerçekleri arasındaki büyük mesafedir. Bu durum, toplumun çağdaş uygarlık düzeyine doğru koşusunu da kösteklemektedir.

(Küçük, 2001) araştırma sonuçlarına bakıldığında önermeye ilişkin , öğretmenlerin algılarının ortalaması ($x=2,33$) “katılmıyorum” seçeneğinde yer alırken, öğrenci algılarının ortalaması ($x= 2,89$) “kısmen katılıyorum” seçeneğinde toplanmıştır. İki araştırma arasında en önemli fark olarak öğretmenlerin Küçük’ün araştırmasında önermeye katılmadıkları, bizim araştırmamızda ise katıldıkları gözlemlenmektedir. Bu fark, zaman ve şehir farklılığı bakımından yapılan etkinlikler

açısından farklılık gösterdiği biçiminde yorumlanabilir. Yani Eskişehir iline bağlı eğitim öğretim veren okullarda yapılan tören etkinliklerinde öğretmenlere göre, kutlamaların anlam ve önemiyle ilgili olmayan etkinlikler düzenlenmemektedir. Afyonkarahisar ilindeki okullarda yapılan tören etkinliklerinde ise öğretmenlere göre anlamsız etkinlikler düzenlenmektedir. Bu durum, arasında yapılan etkinliklerin anlamlı yada anlamsız olduğu konusunda öğretmen algıları açısından iller arasında farklılık olduğunun göstergesidir. Öğrenci algıları arasında ise anlamlı bir fark yoktur.

Anketin otuzdördüncü maddesinde yer alan ‘‘Diğer önemli gün ve haftaların yıl içinde sayısının fazla olması kutlamaların önemini azaltmakta, alışlagelmişlik yaratmaktadır.’’ifadesine öğretmenlerin % 39,4 ünün (*Kesinlikle Katılmıyorum*) seçeneğini işaretledikleri gözlemlenmiştir. Öğrencilerin de bu ifadeye % 38,0 inin (*Kesinlikle Katılmıyorum*) seçeneğini işaretledikleri gözlemlenmiştir. Öğretmenlerin verdikleri cevapların ortalamalarına bakıldığında ($X= 3,57$) ile diğer önemli gün ve haftaların yıl içinde sayısının fazla olmasının kutlamaların önemini azaltmakta ve alışlagelmişlik yaratmakta olduğu konusuna katıldıkları gözlemlenmiştir. Öğrencilerin verdikleri cevapların ortalamalarına bakıldığında da ($X= 3,54$) ortalama ile diğer önemli gün ve haftaların yıl içinde sayısının fazla olmasının kutlamaların önemini azaltmakta ve alışlagelmişlik yaratmakta olduğu konusuna katıldıkları gözlemlenmiştir. Bu durum her hafta hatta günün, bir kutlama haftası olarak okullarda kutlandırılmasının, öğretmen ve öğrenciler arasında olumsuz etki yarattığı, asıl kutlanması gereken ulusal bayram törenlerinin de bu çokluk içinde rutinleşip gitmesine, anlam ve önemini yitirmesine ve amacına ulaşamamasına sebep olduğu gerçeğini ortaya koymaktadır. Sürekli kutlama programları bir zamandan sonra eğitim öğretimi de aksatır hale gelmektedir. Bu önemli, belirli gün ve haftaların, bakanlığımızın kuracağı ilgili komisyonlar tarafından incelenerek en aza indirilmesi, kutlanacak önemli gün ve haftaların anlam ve önemini artıracak ve eğitim öğretimin de olumsuz etkilenmemesini sağlayacaktır.

Tablo 2. Resmi Bayram ve Törenlerin Kutlanma Şekilleri İle İlgili Öğretmen ve Öğrencilerin Anketin Tümüne Verdikleri Cevaplara Göre Ortalamalar Arası Fark Tablosu

	N	\bar{X}	S.S	T (Hesaplanan)	T (Tablo)
Öğretmen	34	3,71	0,359	1,000	2,000
Öğrenci	34	3,61	0,426		

Çalışmada yer alan ‘‘Resmi bayram ve törenlerin kutlanma şekilleri ve ideal bayram kutlama etkinlikleri ile ilgili, öğretmen ve öğrencilerin tutum ve görüşleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?’’ alt problemi incelendiğinde; öğretmen ve öğrencilerin ankete verdikleri cevapların ortalamalarına uygulanan t testi sonuçlarına göre; Tablo-2 de belirtildiği gibi, öğretmenlerin verdikleri cevapların ortalaması 3,71 (*katılıyorum*), standart sapması (0,359) ve öğrencilerin ortalaması 3,61(*katılıyorum*), standart sapması (0,426) olarak hesaplanmıştır. Ortalama puanlara uygulanan t testi sonucu ise (1,000) olarak bulunmuştur. Bulunan bu değere göre gruplar arasındaki fark 0,5 düzeyinde ($p>0,5$) anlamsızdır.

3.2.Araştırmanın 2. Alt Problemi Olan; Resmi Bayram Ve Törenlerin Kutlanma Şekilleri İle İlgili, Kent Merkezi Ve Kırsal Kesim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Tutumları Arasında, Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Bulgu Ve Yorumlar.

Tablo 3. Resmi Bayram Ve Törenlerin Kutlanma Şekilleri İle İlgili Kırsal Kesimde Ve Kent Merkezinde Görev Yapan Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplara Göre Ortalamalar Arası Fark Tablosu

	N	\bar{X}	S.S	T (Hesaplanan)	T (Tablo)
Kent Merkezi	34	3,61	0,474	-,071	2,000
Kırsal Kesim	34	3,62	0,485		

Çalışmada yer alan ‘‘Resmi bayram ve törenlerin kutlanma şekilleri ile ilgili kent merkezinde ve kırsal kesimde görev yapan öğretmenlerin algıları arasında anlamlı bir fark var mıdır?’’ alt problemi incelendiğinde; kent merkezinde ve kırsal kesimde görev

yapan öğretmenlerin ankete verdikleri cevapların ortalamalarına uygulanan t testi sonuçlarına göre; Tablo-3 de belirtildiği gibi, kent merkezindeki öğretmenlerin verdikleri cevapların ortalaması 3,61 (*katılıyorum*), standart sapması (0,474) ve kırsal kesimdeki öğretmenlerin cevaplarının ortalaması 3,62 (*katılıyorum*), standart sapması (0,485) olarak hesaplanmıştır. Ortalama puanlara uygulanan t testi sonucu ise (-0,071) olarak bulunmuştur. Bulunan bu değere göre gruplar arasındaki fark 0,5 düzeyinde ($p>0,5$) anlamsızdır.

3.3. Araştırmanın 3.Alt Problemi Olan; Resmi Bayram Ve Törenlerin Kutlanma Şekilleri İle İlgili, Kent Merkezi Ve Kırsal Kesim Okullarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Tutumları Arasında Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Bulgu Ve Yorumlar.

Tablo 4. Resmi Bayram Ve Törenlerin Kutlanma Şekilleri İle İlgili Kırsal Kesimde Ve Kent Merkezinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Verdikleri Cevaplara Göre Ortalamalar Arası Fark Tablosu

	N	\bar{X}	S.S	T (Hesaplanan)	T (Tablo)
Kent Merkezi	34	3,62	0,337	-1,221	2,000
Kırsal Kesim	34	3,76	0,549		

Çalışmada yer alan ‘‘Resmi bayram ve törenlerin kutlanma şekilleri ile ilgili kent merkezinde ve kırsal kesimde öğrenim gören öğrencilerin algıları arasında anlamlı bir fark var mıdır?’’ alt problemi incelendiğinde; kent merkezinde ve kırsal kesimde öğrenim gören öğrencilerin ankete verdikleri cevapların ortalamalarına uygulanan t testi sonuçlarına göre; Tablo-4 de belirtildiği gibi, kent merkezindeki öğretmenlerin verdikleri cevapların ortalaması 3,62 (*katılıyorum*), standart sapması (0,337) ve kırsal kesimdeki öğretmenlerin cevaplarının ortalaması 3,67 (*katılıyorum*), standart sapması (0,549) olarak hesaplanmıştır. Ortalama puanlara uygulanan t testi sonucu ise (-1,221) olarak bulunmuştur. Bulunan bu değere göre gruplar arasındaki fark 0,5 düzeyinde ($p>0,5$)

anlamsızdır.

3.4. Araştırmanın 4. Alt Problemi Olan; Resmi Bayram Ve Törenlerin Kutlanma Şekilleri İle İlgili, İdeal Bir Bayram Kutlamasının Nasıl Olabileceğine İlişkin Öğretmen Ve Öğrencilerin Görüşleri Arasında Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Bulgu Ve Yorumlar.

Tablo 5. Öğretmen Ve Öğrencilerin İdeal Bir Bayram Kutlamasının Nasıl Olabileceğine İlişkin Verdikleri Cevaplara Göre Ortalamalar Arası Fark Tablosu

	N	\bar{X}	S.S	T (Hesaplanan)	T (Tablo)
Kent Merkezi	15	3,92	0,336	,550	2,048
Kırsal Kesim	15	3,85	0,372		

Çalışmada yer alan “Ulusal bayramlarla ilgili olarak ideal bir bayram kutlamasının nasıl olabileceğine ilişkin öğretmen ve öğrenci algıları arasında fark var mıdır?” alt problemi incelendiğinde; öğretmen ve öğrencilerin ankete verdikleri cevapların ortalamalarına uygulanan t testi sonuçlarına göre; Tablo-5 de belirtildiği gibi, öğretmenlerin verdikleri cevapların ortalaması 3,92 (*katılıyorum*), standart sapması (0,336) ve öğrencilerin ortalaması 3,85 (*katılıyorum*), standart sapması (0,372) olarak hesaplanmıştır. Ortalama puanlara uygulanan t testi sonucu ise (0,550) olarak bulunmuştur. Bulunan bu değere göre gruplar arasındaki fark 0,5 düzeyinde ($p>0,5$) anlamsızdır.

3.5. Araştırmanın 5. Alt Problemi Olan; Resmi Bayram Ve Törenlerin Kutlanma Şekilleri İle İlgili, İdeal Bir Bayram Kutlamasının Nasıl Olabileceğine İlişkin, Kent Merkezi Ve Kırsal Kesim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Tutumları Arasında, Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Bulgu Ve Yorumlar.

Tablo 6. Kent Merkezinde Ve Kırsal Kesimde Görev Yapan Öğretmenlerin İdeal Bir Bayram Kutlamasının Nasıl Olabileceğine İlişkin Verdikleri Cevaplara Göre Ortalamalar Arası Fark Tablosu

	N	\bar{X}	S.S	T (Hesaplanan)	T (Tablo)
Kent Merkezi	15	3,95	0,303	1,422	2,048
Kırsal Kesim	15	3,74	0,493		

Çalışmada yer alan ‘‘Ulusal bayramlarla ilgili olarak Kent merkezi ve kırsal kesim okullarında görev yapan öğretmenlerin ideal bir bayram kutlamasının nasıl olabileceğine ilişkin görüşleri açısından bir fark göstermekte midir?’’ alt problemi incelendiğinde; kent merkezinde ve kırsal kesimde görev yapan öğretmenlerin ankete verdikleri cevapların ortalamalarına uygulanan t testi sonuçlarına göre; Tablo-6 de belirtildiği gibi, kent merkezindeki öğretmenlerin verdikleri cevapların ortalaması 3,95 (*katılıyorum*), standart sapması (0,303) ve kırsal kesimdeki öğretmenlerin cevaplarının ortalaması 3,74 (*katılıyorum*), standart sapması (0,493) olarak hesaplanmıştır. Ortalama puanlara uygulanan t testi sonucu ise (1,422) olarak bulunmuştur. Bulunan bu değere göre gruplar arasındaki fark 0,5 düzeyinde ($p>0,5$) anlamsızdır.

3.6. Araştırmanın 6. Alt Problemi Olan; Resmi Bayram Ve Törenlerin Kutlanma Şekilleri İle İlgili, İdeal Bir Bayram Kutlamasının Nasıl Olabileceğine İlişkin, Kent Merkezi Ve Kırsal Kesim Okullarında Okuyan Öğrencilerin Tutumları Arasında, Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Bulgu Ve Yorumlar.

Tablo 7. Kent Merkezinde Ve Kırsal Kesimde Öğrenim Gören Öğrencilerin İdeal Bir Bayram Kutlamasının Nasıl Olabileceğine Dair Verdikleri Cevaplara Göre Ortalamalar Arası Fark Tablosu

	N	\bar{X}	S.S	T (Hesaplanan)	T (Tablo)
Kent Merkezi	15	3,86	0,282	,306	2,048
Kırsal Kesim	15	3,80	0,713		

Çalışmada yer alan “Ulusal bayramlarla ilgili olarak Kent merkezi ve kırsal kesim okullarında öğrenim gören öğrencilerin ideal bir bayram kutlamasının nasıl olabileceğine ilişkin görüşleri açısından bir fark göstermekte midir?” alt problemi incelendiğinde; kent merkezinde ve kırsal kesimde öğrenim gören öğrencilerin ankete verdikleri cevapların ortalamalarına uygulanan t testi sonuçlarına göre; Tablo-7 de belirtildiği gibi, kent merkezindeki öğretmenlerin verdikleri cevapların ortalaması 3,86 (*katılıyorum*), standart sapması (0,282) ve kırsal kesimdeki öğretmenlerin cevaplarının ortalaması 3,80 (*katılıyorum*), standart sapması (0,713) olarak hesaplanmıştır. Ortalama puanlara uygulanan t testi sonucu ise (0,306) olarak bulunmuştur. Bulunan bu değere göre gruplar arasındaki fark 0,5 düzeyinde ($p>0,5$) anlamsızdır.

3.7. Araştırmanın 7. Alt Problemi Olan; Günümüzde Düzenlenen Resmi Bayram Tören Etkinliklerine İlişkin, Öğretmen Ve Öğrenci Görüşleri Arasında Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Bulgu Ve Yorumlar.

Tablo 8. Ulusal Bayramlarla İlgili Günümüzde Düzenlenen Tören Etkinliklerine İlişkin Olarak Öğretmen Ve Öğrenci Tutumları Anketine Verilen Cevaplara İlişkin Ortalamalar Arası Fark Tablosu

	N	\bar{X}	S.S	T (Hesaplanan)	T (Tablo)
Öğretmen	19	3,71	0,440	-1,023	2,021
Öğrenci	19	3,85	0,354		

Çalışmada yer alan “Ulusal bayramlarla ilgili düzenlenen tören etkinliklerine ilişkin olarak öğretmen ve öğrenci alguları arasında fark var mıdır?” alt problemi incelendiğinde; öğretmen ve öğrencilerin ankete verdikleri cevapların ortalamalarına uygulanan t testi sonuçlarına göre; Tablo-8 de belirtildiği gibi, öğretmenlerin verdikleri cevapların ortalaması 3,71 (*katılıyorum*), standart sapması (0,440) ve öğrencilerin ortalaması 3,85 (*katılıyorum*), standart sapması (0,354) olarak hesaplanmıştır. Ortalama puanlara uygulanan t testi sonucu ise (-1,023) olarak bulunmuştur. Bulunan bu değere göre gruplar arasındaki fark 0,5 düzeyinde ($p>0,5$) anlamsızdır.

3.8. Araştırmanın 8. Alt Problemi Olan; Günümüzde Düzenlenmekte Olan Resmi Bayram Tören Etkinliklerine İlişkin, Kent Merkezi Ve Kırsal Kesim İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Tutumları Arasında Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Bulgu Ve Yorumlar.

Tablo 9. Ulusal Bayramlarla İlgili Düzenlenen Tören Etkinliklerine İlişkin Olarak Öğretmen Tutumlarının, Kent Merkezi Ve Kırsal Kesim Okulları Açısından Verdikleri Cevaplara İlişkin Ortalamalar Arası Fark Tablosu

	N	\bar{X}	S.S	T (Hesaplanan)	T (Tablo)
Kent Merkezi	19	3,78	0,459	,863	2,021
Kırsal Kesim	19	3,65	0,491		

Çalışmada yer alan “Ulusal bayramlarla ilgili düzenlenen tören etkinliklerine ilişkin olarak öğretmen tutumları, kent merkezi ve kırsal kesim okulları açısından bir fark göstermekte midir?” alt problemi incelendiğinde; kent merkezinde ve kırsal kesimde görev yapan öğretmenlerin ankete verdikleri cevapların ortalamalarına uygulanan t testi sonuçlarına göre; Tablo-9 da belirtildiği gibi, kent merkezindeki öğretmenlerin verdikleri cevapların ortalaması 3,78 (*katılıyorum*), standart sapması (0,459) ve kırsal kesimdeki öğretmenlerin cevaplarının ortalaması 3,65 (*katılıyorum*), standart sapması (0,491) olarak hesaplanmıştır. Ortalama puanlara uygulanan t testi sonucu ise (0,863) olarak bulunmuştur. Bulunan bu değere göre gruplar arasındaki fark 0,5 düzeyinde ($p>0,5$) anlamsızdır.

3.9. Araştırmanın 9. Alt Problemi Olan; Günümüzde Düzenlenen Resmi Bayram Tören Etkinliklerine İlişkin, Kent Merkezi Ve Kırsal Kesim İlköğretim Okullarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Tutumları Arasında Anlamlı Bir Fark Olup Olmadığına İlişkin Bulgu Ve Yorumlar.

Tablo 10. Ulusal Bayramlarla İlgili Düzenlenen Tören Etkinliklerine İlişkin Olarak Öğrenci Tutumlarının, Kent Merkezi Ve Kırsal Kesim Okulları Açısından Verdikleri Cevaplara İlişkin Ortalamalar Arası Fark Tablosu

	N	\bar{X}	S.S	T (Hesaplanan)	T (Tablo)
Kent Merkezi	19	3,78	0,324	-1,547	2,021
Kırsal Kesim	19	3,96	0,419		

Çalışmada yer alan ‘‘Ulusal bayramlarla ilgili düzenlenen tören etkinliklerine ilişkin olarak öğrenci tutumları, kent merkezi ve kırsal kesim okulları açısından bir fark göstermekte midir?’’ alt problemi incelendiğinde; kent merkezinde ve kırsal kesimde öğrenim gören öğrencilerin ankete verdikleri cevapların ortalamalarına uygulanan t testi sonuçlarına göre; Tablo-10 de belirtildiği gibi, kent merkezindeki öğretmenlerin verdikleri cevapların ortalaması 3,78 (*katılıyorum*), standart sapması (0,324) ve kırsal kesimdeki öğretmenlerin cevaplarının ortalaması 3,96 (*katılıyorum*), standart sapması (0,419) olarak hesaplanmıştır. Ortalama puanlara uygulanan t testi sonucu ise (-1,547) olarak bulunmuştur. Bulunan bu değere göre gruplar arasındaki fark 0,5 düzeyinde ($p>0,5$) anlamsızdır.

3.10. Araştırmanın 10. Alt Problemi Olan, Öğretmen Ve Öğrencilerin Resmi Bayram Ve Törenlerin Kutlanma Şekilleri İle İlgili Olarak, Okullarda Düzenlenen Etkinliklere Dönük, Beklenti Ve Önerilerinin Neler Olduğuna İlişkin Bulgu Ve Yorumlar.

İlköğretim okullarında öğretmen ve öğrencilerin ulusal bayramlarla ilgili düzenlenen tören ve diğer kutlama etkinlikleri ile ilgili önerilerini anket formuna maddeler halinde yazmaları için bir bölüm ayrılmıştır. ‘‘Resmi bayram ve törenlerin kutlanma şekilleri ile ilgili diğer görüş ve önerilerinizi yazınız’’ ifadesine, ankete katılan 169 öğretmenden 26’sı, 540 öğrenciden 273’ü ayrılan bu bölüme görüş ve önerilerini yazmışlardır. İlgilenen 293 öğretmen ve öğrencinin öneri niteliğinde yazdıkları ifadeler, ulusal bayram günleri düzenlenen resmi törenler üzerinde yoğunlaşmıştır. Önerilerin öğretmen ve öğrenciler tarafından tekrarlanma sayıları

rakamsal olarak çizelgeler halinde ortaya konulmuş ve yorumlanmıştır.

Tablo 11: Tören Etkinliklerine İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Önerilerinin Tekrarlanma Sayıları

ÖNERMELER		Önermelerin Tekrarlanma Sayıları			
		Öğretmen		Öğrenci	
		Merkez	Kırsal	Merkez	Kırsal
1	Kutlamalarda mutlaka oturacak yer ayarlanmalı.	31	15	34	62
2	Kutlamalar dar ve sıkıcı mekanlarda değil açık alanlarda yapılmalı.	3		9	
3	Yıl içindeki diğer kutlamaların çokluğu bıkkınlık veriyor.	18	19	48	39
4	Teknolojik aletlerin eksikliği kutlamaların sönük geçmesine neden oluyor	14	19	12	41
5	Konuşmaların uzun olması dinleyenleri sıkıyor	21	5	69	16
6	Uzun süre ayakta beklemek dikkati dağıtıyor	17	14		
7	Öğrencilere kutlamalarda zoraki görev verilmemesi gerekiyor.	23	28	45	62
8	Hazırlanan programlar, mülk ve özel idare amirlerini memnun etme yönünde değil, amacına uygun öğrenciye ve halka yönelik hazırlanması gerekiyor	6	8	12	4
9	Niçin bayram kutladığımızı öğrencilerle sürekli anlatımlarla iyice kavratmalıyız	1	1		
10	Bayramlar siyasi ideolojilerin üzerinden fayda sağlayabilecekleri bir araç olmamalıdır	1			
11	Kutlama programları mutlaka uzman kişilerce hazırlanmalıdır	6	7	1	
12	İl ve ilçe merkezindeki okullar kutlamaları hep bir arada bu merkezlerde yapmalıdır.		2		2
13	Kutlamalar bugünkü kutlama şekliyle devam ederse törenlere ve bayramlara katılım giderek azalacaktır.	4		2	
14	Resmi erkanın yaptığı konuşmalar olabildiğince kısa tutulmalıdır	26	11	38	21
15	Kutlamaların daha doğal ve samimi ortamlarda kutlanması, resmi bayram ve törenlere katılımın bir zorunluluk olmaktan çıkartılarak gönüllü katılımın sağlanması gerekmektedir.	19	14		2

Tablo 11: (devam) Tören Etkinliklerine İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Önerilerinin Tekrarlanma Sayıları

ÖNERMELER		Önermelerin Tekrarlanma Sayıları			
		Öğretmen		Öğrenci	
		Merkez	Kırsal	Merkez	Kırsal
16	Ses düzeni eksikliği kutlamaları olumsuz etkiliyor.	15	24	61	73
17	Şenlik havasında kutlanmalı	28	35	43	48
18	Kutlamalarda ödüle daha çok yer verilmeli	9	14	12	16
19	Kutlamalar tatil günlerinde yapılmamalı	2	15	6	36
20	Öğrenciler programı rahat izleyebilecekleri şekilde dizilmelidir.	1	2	1	7
21	Kutlamaların uzun sürmesi nedeniyle su ve yiyecek dağıtılması gerekiyor			3	
22	Bayram kutlamaları kapsamında ücretsiz konser verilsin ve gezi düzenlensin	2		4	9
23	Ulusal bayram törenlerinde daha fazla Atatürkçülük'e yer verilmeli.	24	21	48	37
24	Yapılan kutlama hazırlıkları dersleri aksatmamalı	15	14		
25	Kutlamalar ortak kararlarla hazırlanmalı	3			
26	Her yıl değişik etkinlikler yapılmalı	9	14	16	12
27	Ulusal bayram günü dışında da etkinlikler düzenlenmeli	2	8	2	1
28	Kutlama içeriği günün anlam ve önemine uygun olmalı	3			
29	Birlik ve beraberliğe vurgu yapan içeriğe daha fazla yer verilmeli	4	2		

Verilen önerilere bakıldığında; en çok tekrar edenlerden birinin öğrenci ve öğretmenlerin törenlerde ayakta kalması durumu olduğu göze çarpmaktadır. Tören alanlarının okul bahçelerinden ibaret olduğu düşünürsek, törenlerin ayaktan izlenmesi muhtemel olup, bu durum öğretmen ve öğrencilerin canını en çok sıkan ve telafi edilmesini istedikleri önerilerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ulusal bayram günlerinde düzenlenen törenler zorunluluktan dolayı değil, görev olduğu için yapılması gerektiği, öğretmen önerileri arasında en üst sırada yer almakta, öğrenciler de katılımdaki zorunluluğun kaldırılmasını istemektedirler. Öğrencilerin gönüllü katılımlarını etkileyen birçok etken bulunmakta, öğrenci ilgi ve

düzeyine uygun olmayan düzenlemeler, törenlere katılma isteğini azaltabilmektedir. Bir törene katılma, törenin anlamını onaylama ve bu onaylamayı istenilen tarzda ortaya koyma ile ilgilidir. Anlamın ortaya konulması hakkındaki öğretmen ve öğrenci önerileri, Atatürk ve Atatürkçülük'e yapılan vurgu üzerinde yoğunlaşmaktadır.

Öğretmen ve öğrencilerin, çoğunlukla üzerinde durduğu diğer bir önerme ise; yıl içindeki diğer anma ve kutlama programlarının bıkkınlık verecek kadar sayısının çok olmasıdır. Bu önerme yıl içindeki diğer anma ve kutlama etkinliklerinin en aza indirgenmesi veya konu aralarında işlenmesi gerektiği sonucunu doğurmaktadır.

Diğer bir önermede ise resmi erkan tarafından yapılan konuşmaların gereğinden fazla uzun ve sıkıcı olduğu vurgulanmaktadır. Bu görüşe paralel olarak, kutlamaların mülki ve idari amirleri memnun etmek için hazırlanmış etkinlikler olarak görülmektedir. Bu kutlamaların doğallıktan ve samimiyetten uzak, gönüllülük esası baz alınmadığının ve kutlama programları hazırlanırken ferdi davranıldığı ve bayramın kazandırması gereken niteliklerden uzak kutlanıldığı sonucu olarak yorumlayabileceğimiz bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır.

Öğrencilerin bayram ve tören ayrımı arasında kaldıkları ileri sürülebilir. Törenin önemli öğelerinden biri, farklılaştırılmış zamanıdır. Ulusal bayram törenlerindeki şiirler, konuşmalar v.b. kulağa hitap eden ve dinlemeyi gerektiren etkinlikler ile gösteriler, yarışmalar v.b. göze hitap eden şenliksi etkinlikler arasındaki keskin geçişlerin uygunsuz mekanda katılımcı öğrencilerde yarattığı kargaşa, öğrencilerin tören zamanının akışı ile olan uyumunu belirtmektedir.

Öğretmen ve öğrenciler, mekansal dönüşümden öte, mekansal koşullara ilişkin öneriler ortaya koymaktadırlar. Öğretmen ve öğrencilerin en çok paylaştıkları öneri, öğrencilerin oturarak törenleri izlemeleri için düzenlemeler yapılması önerisi olmuştur. Öğrencilerin töreni ayakta izlemeleri, ulusal bayram törenlerinin en büyük sorunlarından biri olduğu söylenebilir.

Öğretmen ve öğrenci önerileri, mekanın dar ve elverişsiz oluşu ile mevsim koşullarına uymayışı yönelimlerinden başka bir yönetime daha sahiptir: Mekanda iletişimi sorunlaştıran ses düzeninin yokluğu ya da niteliksizliğidir.

İlköğretim okullarında düzenlenen ulusal bayram kutlamalarına ilişkin

programların, okuldaki değişik yaş gruplarına dönük olmadığı sonucu çıkarılabilir, İlköğretimin sekiz yıla çıkarılması ve, farklı psikolojik, bilişsel v.b, düzeylere sahip öğrencilerin ortak olarak düzenlenen etkinliklerdeki birlikteliklerinin tören içeriğinin yeniden düzenlenmesini zorunlu kılması, öğretmen ve öğrenci önerilerinde yer almaktadır.

Ulusal bayram günlerinin şenlik havasında kutlanması; her yıl değişik etkinliklerin yapılması; öğrenci yeteneklerini sergileyen etkinliklerin artırılması, en çok paylaşılan öneriler durumundadır. Bu öneriler, ulusal bayram kutlamalarının resmi prosedüre dayalı yapısının Öğrenciler tarafından eleştirildiğini de göstermektedir.

Öğretmenler ve Öğrencilerin, törenlerin alışılmış içeriklerini eleştirdikleri ve törenlerin öğrencilerin düzenledikleri değişik etkinliklerin zenginleştirilmesini önerdikleri söylenebilir. Ayrıca, cumhuriyetin ilk yıllarında düzenlenen ulusal bayram kutlamalarında örnekleri bulunan, köy ve kent çocuklarının birbirlerini ziyaret ederek bayramlarını kutlaması önerisi de sunulmuştur.

Kutlamaların alışlagelmiş ve sıkıcı olmaktan kurtarılması için değişik etkinlikler yapılması, kutlamalarda etkin rol alanların ödüllendirilmesi, ulusal bayram günleri dışında da etkinliklerin düzenlenmesi gerektiği önerileri göze çarpmaktadır

Önermeler arasında öğrencilerin törenler esnasında su ve yiyecek gibi ihtiyaçlarının da karşılanması gerektiği vurgulanmıştır. Bu durum törenlerin uzun sürdüğünün bir göstergesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

(Küçük, 2001)'in araştırmasında en çok tekrarlanan öneriler ise; öğretmenler 13 ve öğrenciler 38 ile “Ulusal bayram törenlerinde daha fazla Atatürkçülük’e yer verilmeli”, Öğrenciler tarafından 46 defa tekrarlanan “törenlere katılım zorunlu olmamalı”, öğretmenler tarafından 36 ve öğrenciler tarafından 97 defa tekrarlanan “Ulusal bayram törenleri kısa sürmeli”, öğretmenler tarafından 39 ve öğrenciler tarafından 81 defa tekrarlanan “Öğrencilerin oturabilmesi için düzenlemeler yapılmalı”, “Her yıl değişik etkinlikler yapılmalı”, “Şenlik havasında kutlanmalı” gibi öneriler en çok tekrarlanan öneriler arasında yer almaktadır. Bu durum gösteriyor ki her iki araştırmada da öneriler, tekrarlanma sayılarının çokluğu

bakımından benzerlikler göstermektedir. Buna göre, yukarıda en çok tekrarlanan önerilerin, kutlama programları hazırlanırken en çok dikkat edilmesi gereken hususlar olarak dikkate alınmalıdır.

4. BÖLÜM

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

4.1. SONUÇLAR

“Resmi bayram ve törenlerin kutlanma şekilleri ile ilgili, öğretmen ve öğrenci görüşleri” anketinin tamamına uygulanan t testi sonuçlarına göre gruplar arasındaki fark 0,5 düzeyinde ($p>0,5$) anlamsız çıkmıştır. Resmi bayram ve törenlerin kutlanma şekilleri ile ilgili öğretmen ve öğrencilerin görüş ve tutumları arasında anlamlı bir fark yoktur. Araştırmanın hipotezine aksi yönde bir sonuç ortaya çıkmıştır. Araştırmacıya göre bunun nedeni, hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin kutlamalarda görev alma durumlarının benzer şekillerde gerçekleşmesidir. Yani öğrenciler öğretmenlerinden aldıkları görevleri yerine getirirken, öğretmenlerde idareden aldıkları emirler doğrultusunda görevlerini yerine getirmektedirler. Öğretmenler ve öğrenciler için bayram kutlamalarının amacı, verilen görevleri en iyi şekilde ve kazasız-belasız yerine getirmek olarak algılanmaktadır. Bu sonuç, gönüllü ve etkin görevlendirmenin yapılamamasından kaynaklanan bir durumdur.

Anketin birinci bölümünde, ideal bir bayram kutlamasının nasıl olması gerektiğine ilişkin ifadeler verilen cevaplara uygulanan t testi sonuçlarına göre gruplar arasındaki fark da 0,5 düzeyinde ($p>0,5$) anlamsız çıkmıştır. İdeal bir bayram kutlamasının nasıl olması gerektiği ile ilgili öğretmen ve öğrenci tutumları arasında da anlamlı bir farklılık yoktur. Öğretmen ve öğrencilerin tutumlarının aynı yönde olduğu ortaya çıkmıştır. Bu durum, öğretmen ve öğrencilerin tören etkinlikleri ile ilgili yapılması gereken yenilikler konusunda, beklenti ve şikayetlerinin benzer olduğu sonucunu ortaya çıkarmıştır.

Anketin ikinci bölümünde yer alan ve günümüzde kutlanmakta olan resmi bayram ve tören etkinliklerine yönelik ifadeler verilen cevaplara uygulanan t testi

sonuçlarına göre, öğretmen ve öğrenci gurupları arasındaki fark 0,5 düzeyinde ($p>0,5$) anlamsız çıkmıştır. Öğretmen ve öğrencilerin kutlanmakta olan etkinlikler ile ilgili görüşleri paralellik göstermektedir. Sonuçlara göre guruplar arasında anlamlı bir fark olmadığından hipotezin aksine bir sonuç çıkmıştır. Bunun nedeni öğretmen ve öğrencilerin kutlamalarla ilgili problemlerinin aynı olması ve aynı sıkıntıları çekiyor olmalarından kaynaklanmaktadır.

Kent merkezi ve kırsal kesim ilköğretim okullarında görevli öğretmenlerin anketin tamamına, birinci ve ikinci bölümüne verdikleri cevapların ayrı ayrı ortalamalarına uygulanan t testi sonuçlarına göre, guruplar arasındaki fark 0,5 düzeyinde ($p>0,5$) anlamsız çıkmıştır. Yani kent merkezi ve kırsal kesimde görev yapan öğretmenlerin resmi bayram ve törenlerle ilgili görüş ve tutumları arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Sonuçlara göre anlamlı bir fark olmadığından hipotez doğrulanamamıştır. Bunun nedeni, kırsal kesimde ve kent merkezinde yapılan tören etkinliklerinin birbirine benzer olması ve olanaklar açısından sonucu etkileyecek bir farklılığın olmayışıdır.

Kent merkezi ve kırsal kesim ilköğretim okullarında öğrenim gören öğrencilerin anketin tamamına, birinci ve ikinci bölümüne verdikleri cevapların ayrı ayrı ortalamalarına uygulanan t testi sonuçlarına göre, guruplar arasındaki fark 0,5 düzeyinde ($p>0,5$) anlamsız çıkmıştır. Kent merkezi ve kırsal kesim öğrenci guruplarının da resmi bayram ve törenlerin kutlanma şekilleri ile ilgili görüş ve tutumları arasında anlamlı bir fark yoktur. Gurupların görüş ve tutumları paralellik göstermektedir. Hipotez doğrulanamamıştır. Bunun nedeni de yine, kırsal kesim okullarında düzenlenen tören etkinlikleri ile kent merkezinde düzenlenen tören etkinlikleri arasında kutlanma şekilleri bakımından farklılık olmayışıdır. Bu durum kutlamaların yerel katkılarla zenginleştirilemediğini göstermektedir.

Örneklem grubunun 16,22,24 ve 26. maddelere verdikleri cevaplardan sağlanan nicel verilerin ortalamaları, standart sapma değerleri ile frekans ve yüzde değerlerinin sonuçlarını incelediğimizde, ulusal ve resmi bayramlarda yapılacak törenler yönetmeliğinde (R.G.: 1.10.1981) belirtilen amaçlara göre; ‘‘Bayramların anlam ve önemine uygun olarak coşku ile kutlanmasını sağlamak ve böylece Büyük Atatürk'e ve ilkelerine bağlılığı geliştirmek ve ulusal birliği pekiştirmek,’’ ve milli bayramlar ve mahalli kurtuluş günleri hakkında ki 10.01.1997 tarihli genelgeye göre de;

“Başta devletimizin kurucusu Büyük Önder Atatürk olmak üzere Kurtuluş Savaşı'nın isimli ve isimsiz bütün kahramanlarını hatırlamak, onların aziz hatıralarını anmak ve bayramlarımızı şanına uygun kutlamak, milli birliğimizin güçlenmesini sağlamak” olarak ifade edilen Türk milli eğitiminin bu amaçlarına ulaşamadığı görülmektedir. Çünkü, öğretmen ve öğrencilerin verdikleri cevaplara göre, kutlamalar çok zevkli ve coşkulu geçmemekte, öğrenciler törenlerde neyin niçin kutlandığını bilmemektedirler. Her iki guruba göre, ulusal bayram kutlamalarının düzenlenmesinde bir yeniliğe ihtiyaç vardır.

Ulusal bayramlarla ilgili düzenlenen tören etkinliklerine ilişkin, öğretmen ve öğrencilerin anketin tümüne verdikleri cevaplardan sağlanan nicel verilerin ortalamaları, standart sapma değerleri, frekans ve yüzde değerleri incelendiğinde;

Bayram kutlamaları yaparken toplumun beklentilerinin göz önünde bulundurulmadığı,

Kutlamaların resmi törensel formdan öte bir halk şenliği havasında yapılamadığı,

Kutlamaların herkesin katılabileceği saatlerde ve uygun hava şartlarında yapılamadığı,

Okuldaki bayram kutlamalarına her öğrencinin etkin biçimde katılımının sağlanamadığı,

Ulusal bayram günleri ile ilgili konuları içeren panel, sempozyum ve konferansların, halk ve öğretmenler ile öğrencilerin izleyebileceği şekilde düzenlenemediği,

Kutlamalarda teknolojiden yeterince yararlanılmadığı

Bayram kutlamalarının alternatif etkinliklerle zenginleştirilemediği,

İdari makamlarca yapılan konuşmaların gerektiğinden fazla uzun olduğu,

Ulusal bayram günleri ile ilgili sergilerin düzenlenmesi gerektiği,

Ulusal bayram günleri ile ilgili tören etkinliklerine ilişkin yeni bir düzenlemeye gidilmesi gerektiği, sonuçları ortaya çıkmıştır.

Öğretmen ve öğrencilerin anketin üçüncü bölümündeki açık uçlu ifadeye verdikleri cevapların sonuçlarını değerlendirdiğimizde ise; anlamsal ve amaçsal birlikteliğe ilişkin öğretmen önerileri genelde, ulusal bayram kutlamalarının anlam ve öneminin öğretmen ve öğrencilerce benimsenerek yapılması gerektiği boyutunda odaklanmıştır. Öğrenci önerilerinin ise, kutlamalarda karşı karşıya kaldıkları fiziksel

zorluklar, kutlamaların sıkıcı ve oyunsuluktan uzak olması, yıl içinde yapılan anma günlerinin çok olmasından dolayı bıkkınlık v.b. boyutlarda odaklaştıkları sonucu ortaya çıkmıştır.

Araştırmada ortaya çıkan sonuçlar, (Küçük, 2001) in araştırmasında ortaya çıkan sonuçlarla paralellik göstermektedir. Bu paralellik, araştırmamızdaki törenlerin amaçsal boyutunu ölçmeye yönelik 16,22,24 ve 26. ifadelerine verilen cevapların analizlerinin karşılaştırılması ve anketimizin 3. bölümüne verilen cevapların analizlerinin karşılaştırılması ile ortaya çıkmıştır. Afyonkarahisar ve Eskişehir bölgelerindeki öğretmen ve öğrencilerin, ulusal bayram ve törenlerin kutlanma şekilleri ile ilgili görüş ve önerileri, beklenti ve şikayetleri örtüşmektedir.

4.2.ÖNERİLER

Resmi bayram ve törenlerin kutlanma biçimleri ile ilgili, öncelikle yapılması gereken, kutlamaları ilgilendiren herkesin görüş ve önerilerinin alınması ve bu görüş ve önerilerin değerlendirilmesi sonucunda kutlama programlarının hazırlanması her açıdan önemlidir. Bu açılardan biri, kutlamalarda herkesin kendinden bir şey bulabilmesi ve kutlamaları sahiplenerek, coşku ve arzu ile törenlere katılma isteğinin doğmasıdır. Bir diğeri ise, yerel katkılarla kutlamaların zenginleştirilebileceğidir. Çünkü bayram herkesindir ve nasıl kutlanması gerektiği konusunda herkesin görüş ve önerileri değerlendirilirse, herkes elinden katkıyı sağlamaya çalışacak, gönüllü ve etkin bir katılım sağlanmış olacaktır.

Kutlamalarda çocukları en ilgilendiren salıncak, atlı karınca, kukla, ve diğer eğlenceler şehir ve kasabanın alışlagelmiş yerinde hazırlanmalıdır. Çocukların çok geldiği bu eğlence meydanlarında ve yerlerinde onların gözlerine çarpacak alakalarını çekecek surette, törenlerin neden niçin yapıldığına, kazandırılması istenen davranışlara ve amaçlara yönelik hatırlatıcı gösteriler tertip edilmelidir.

Kutlamalar bir günle sınırlandırılmamalı, spordan sanata, müzikten şiire çeşitli etkinliklerin yer aldığı bir karnavala dönüştürülmelidir.

Bayramların amaç ve manasına uygun film ve piyesler, okul salonlarında, sinema salonlarında ve şehir salonlarında hafta boyunca gösterime sunulmalıdır.

Kutlanan günün, anlam ve amacına uygun vecize ve dövizlerle donatılan ve ışıklandırılan taklar, şehrin en önemli yerlerine kurularak, halkın katılımının en üst seviyeye çıkarılması sağlanmalıdır.

Ulusal bayram törenleri merkeze alınarak halkın hoşlandığı tarzda düzenlenmelidir.

Ulusal bayram günleri, çocuksu ve oyunsu etkinliklerle kutlanmalıdır.

Ulusal günler şenlik anlayışı içinde kutlanmalıdır.

Ulusal bayram kutlamaları ulusal bilincin aktarılabileceği etkinliklerle kutlanmalıdır.

Ulusal bayram kutlamaları katılımcıları, anılan günün zamanına götürebilecek etkinliklerle kutlanmalıdır.

Törenlere ilişkin görevlendirmeler, her öğrencinin aktif katılımcı olabilmesine ve yeteneklerini sergileyebilmesine olanak sağlamalıdır.

Ulusal bayram kutlamalarında, yerel katkılarla zenginleştirilme yönüne gidilmelidir.

Çevre şehirlerle işbirliği içinde daha geniş ve etkin etkinlikler düzenlenmelidir.

Bu araştırma, Türkiye'de ilköğretim okullarında resmi bayram ve törenlerin kutlanma şekilleri üzerine yapılan bir araştırma olarak, ilköğretim okulları 8.sınıflarından seçilen sınırlı sayıda öğrenci ve ilköğretim okullarında görev yapan sınırlı sayıdaki öğretmenlerden oluşan, sınırlı örneklem grubundan sağlanan verilerle sonuçlara ulaşılmaya çalışılan bir araştırmadır. Bu konuda yapılacak diğer araştırmalar, daha geniş örneklem grupları üzerinde; örneğin Türkiye genelinde de gerçekleştirilebilir.

Bu araştırmada, yalnızca ilköğretim okullarında resmi bayram ve törenlerde düzenlenen tören etkinlikleri araştırılmıştır. Bundan sonra yapılacak tören etkinlikleri konulu araştırmalarda diğer tören etkinlikleri de araştırılabilir.

Bu araştırma, Afyonkarahisar il sınırları içerisindeki ilköğretim okullarının, içinde buldukları sosyo-ekonomik çevreye göre gruplandırılan iki grupta; kent merkezi ve kırsal kesimdeki kasaba ve köy ilköğretim okullarında yapılmıştır. Benzeri araştırmalar, farklı yerleşim birimlerinde ya da bu yerleşim birimlerinin karşılaştırılmasıyla yapılabilir.

Bu araştırma, kamuya bağlı ilköğretim okullarında yapılmıştır. Özel ilköğretim okullarında veya bu okullarla devlet okulları arasında yapılacak araştırmalar,

törenler dışında ulusal günlerin kutlanmasında anlayış ve uygulama farklılıkları bulunup bulunmadığını ortaya koyabilecektir.

Bu araştırmada, ulusal bayram günleriyle ilgili törensellikler ilköğretim okullarında görevli öğretmenler ve öğrencilerden sağlanan nicel verilere bağlı olarak açıklanmaya çalışılmıştır. Buna benzer çalışmalarda, okul yöneticileri, okul denetçileri, eğitimci olmayan personel ve özellikle veliler araştırma kapsamına alınabilir.

Tören etkinlikleri, uygulamısal bir karaktere sahip olduklarından, tören etkinliklerine ilişkin gözlemsel araştırmalar yapılabilir. Stadyumlarda yapılan merkezi törenler ile okul bahçelerinde yapılan törenlerin video kayıtlarının da alınarak gözleme dayalı görsel yorumların yapılması ile, tören öğelerinin kullanımı, zamansal ve mekansal dönüşüm gibi birçok unsurun değerlendirilmesini sağlayan farklı araştırmalar yapılabilir.

Okul kültürünün bir ögesi olan tören etkinliklerinin bir tek okulda bir öğretim yılı boyunca süren görünümleri irdelenerek okul yaşamındaki yeri ve işlevleri araştırılabileceği gibi, bir tek tören etkinliği üzerinde yoğunlaşarak içeriksel boyutu, hazırlanma süreci, amaçlarına ulaşma düzeyi ele alınabilir.

Ulusal bayram günlerinde düzenlenen tören etkinlikleri yalnızca ilköğretim okulları ile sınırlı olmadığından, diğer okul kademelerinde de benzeri çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Afet, İ., 1959, Atatürk Hakkında Hatıralar ve Belgeler, Ankara, s.166.
- Altınköprü, T., 2000, Çocuğun Başarısı Nasıl Sağlanır, 1. Baskı, Hayat Yayınları, İstanbul.
- Anderson, B., 1995, Hayali Cemaatler, Milliyetçiliğin Kökenleri ve Yayılması, Çev.: İ. Savaşır, 2. Baskı, Metis Yayınları, İstanbul.
- Ankara Valiliği Resmi Web Adresi,
<http://www.ankara.gov.tr/turkce/haberler.aspx?idd=39>, (11.05.2004).
- Arslan, C., Tarihten Günümüze Türk Eğlence Kültürü,
<http://www.turan.tc/kalem/eglencekulturu.htm>, (02.02.2007).
- Aslan, İ., 1983, ‘‘Dünyanın İlk Çocuk Bayramı 23 Nisan ve Uluslararası Çocuk Yılı’’. Belleten, Cilt 14, s.567.
- Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı Kutlama Yönergesi,
 (T.D.: 5.11.1985/2442).
- Aydın, S., 1999, Kimlik Sorunu, Ulusallık ve ‘‘Türk Kimliği’’, 1. Baskı, Öteki Yayınları, Ankara.
- Bauman, Z., 1994, Yasa Koyucular ve Yorumlayıcılar, Çev.: K. Atakay, 1. Baskı, Metis Yayınları, İstanbul.
- Bayram Törenlerinde Halk Eğitimi Esaslarına Göre Çalışılması Hk.,
 (Halk Eğitimi Genel Md.: 30.4.1962 / 040/742).
- Baykara, T., 2000, Türklerde Şenlikler, Kutlamalar, Toylar ve Eğlenceler, Erdem 12(36), 867-898. ss.
- Bilgin, N., 1994, Sosyal Bilimlerin Kavşağında Kimlik Sorunu,1. Baskı,Ege Yayınları, İstanbul.

- Bostancı, M.N., 1999, Milliyetçilik, 1. Baskı, Doğan Kitap Yayınları, İstanbul.
- Bursalıoğlu, Z., 1994, Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış, 9. Baskı, Pegem Yayınları, Ankara.
- Childe, V.G., 1974, Tarihte Neler Oldu?, Çev.: A. Şenel, Odak Yayınları, İstanbul.
- C.H.P., 1938, Cumhuriyet Meydanları, Halkevleri ve Parti Binalarında Çocuk Haftasında ve 23 Nisan da Yapılacak Tören Programı, Matbaai Ebuzziya, İstanbul.
- Cumhuriyet Gazetesi, (28 Ekim 1933).
- Cumhuriyet Gazetesi, (29 Ekim 1933).
- Cumhuriyet Gazetesi, (30 Ekim 1933).
- Cumhuriyet Gazetesi, (23 Nisan 1933).
- Çelebi, M., 1999, Manisa'da Cumhuriyetin 10. Yılı Kutlamaları, Toplumsal Tarih Dergisi, 70(12), s. 44-47.
- Çelik, V., 2000, Okul Kültürü ve Yönetimi, 1. Baskı, Pegem Yayınları, Ankara.
- Çetin, T., 1998, İzmir'de Cumhuriyet Bayramının 15.Yıldönümü Kutlama Törenleri, Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi Özel Sayı, 3(8), s.60-67.
- DAVIS, F., 1997, Moda, Kültür ve Kimlik, Çev.: Ö. Arıkan, 1.Baskı, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Duman, D., 1997, Cumhuriyet Baloları, Toplumsal Tarih Dergisi, Sayı 37, İstanbul, s. 44-48.
- Elmacı, M.E., 1998, Cumhuriyet'in İlanının İlk Yıldönümü Kutlamaları, Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi Özel Sayı, 3(8), s. 49-59.

- _____, 1999, Osmanlı Başkentinde Cumhuriyet' in İlk Yıldönümü, Toplumsal Tarih, 5(65), s.14-18.
- Encyclopaedia Britannica, 1970, Cilt XIX, s. 864.
- Esslin, M., 1992, TV Beyaz Camın Arkası, Çev.: M. Çiftkaya, 1.Baskı, Pınar Yayınları, İstanbul.
- Genç, R.,1977, Kaşgarlı Ahmud'a Göre XI. Yüzyılda Türklerde Oyunlar ve Eğlenceler. <İçinde> I. Uluslararası Türk Folklor Kongresi Bildirileri NI / Kültür Bakanlığı Milli Folklor Araştırma Dairesi, s.231-242
- Giddens, A., 1999, Toplumun Kuruluşu, Çev.: H. Özel, 1. Baskı, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara.
- Gürbüz Türk Çocuğu Dergisi, 1929, Çocuk Haftası Ankara'da Nasıl Geçti?, Sayı:32, s.17-18.
- Güven, Ö., 1999, Osmanlı'dan Cumhuriyete Gençlik ve Spor Bayramları, Toplumsal Tarih, s.33-38.
- Güven Ö., 1996, Türkiye'de Cumhuriyet Dönemi'nde Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni Yetiştiren Okulların Eğitimi Hazırlayıcı Çalışmalar, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, c:1, s:2, Nisan, s.73.
- Güvenç, B., 1997, Kültürün ABC'si, 1. Baskı, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Hakimiyeti Milliye Gazetesi, (20.05.1930).
- Hakimiyeti Milliye Gazetesi, (31.10.1924).
- Hobsbawm, E., 1995, 1870'Den Günümüze Milletler ve Milliyetçilik, "Program, Mit ve Gerçeklik" Çev.: O. Akınhan, 2.Baskı, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Huizinga, J., 1995, Homo Ludens, Oyunun Toplumsal İşlevi Üzerine Bir Deneme, Çev.: M.A. Kılıçbay, 1.Baskı, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- İllich, İ., 1998, Okulsuz Toplum, Çev.: M.Özay, 1.Baskı, Şule Yayınları, İstanbul.

- İsmihan, E., 1992, Dramatizasyonun Çocuk Eğitimindeki Yeri, Gazi Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara (yayınlanmamış).
- Kaptan, S., 1984, Bilimsel Araştırma Teknikleri ve İstatistik Yöntemler, Bilim Yayınları, Ankara.
- Kaya, Ş., 1937, Cumhuriyetin 14. Yıldönümü, Ülkü Dergisi, Sayı 57, s.209.
- Kayabalı, İ., ve Arslanoğlu, C., 1983, Propagandanın Sosyo-Psikolojik Temelleri, Ankara.
- Kocatürk, U., 1983, Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Kronolojisi, 1.Baskı, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.
- Küçük M., 2001, Okulda Törenselleştirilen Etkinlikler, Osmangazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir (yayınlanmamış).
- Mahalli Günler, Atatürk Günleri ve Tarihi Günlerde Yapılacak Törenler Yönetmeliği, (R.G.: 5.4.1982 /17655).
- Neill, M., 1998, Dünya Tarihi, Çev.: A. Şenel, 4. Baskı, İmge Kitabevi, İstanbul.
- Mestroviç, S.G., 1999, Duygu ötesi Toplum, Çev.: A. Yılmaz, 1.Baskı, Ayrıntı Yayınları, İstanbul
- Milli Eğitim Bakanlığı Bayrak Törenleri Yönergesi (T.D. 10.03.2007/2594).
- Morköpük Sanat-Felsefe Bülteni, 1985, Oyun Özel Sayısı, İstanbul.
- Mumcu, U., 1990, Kazım Karabekir Anlatıyor, Tekin Yayınları, İstanbul.
- Nadi, Y., 1998, Birinci Meclis. 1. Baskı, Sabancı Üniversitesi Yayınları, Promat Matbaası, İstanbul.
- Okullarda Kutlanması ve Anılması Gereken ‘‘Gün’’ ve ‘‘Haftalar’’ Hk.,

(4.4.1964/891-4).

Okulların Merasim Geçişi Yönetmeliği, (T.D.: 24.12.1973 /1772).

Özbudun, S., 1995, Ayinden Törene: Siyasal İktidarların Kurulma ve Kurumsallaşması Sürecinde Törenlerin işlevi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Özdamar, K., 1997, Paket programlar ile istatistiksel Veri Analizi, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.

Öztürkmen, A., 1996a, Milli Bayramlar: Sekli ve Hatırası-1, Toplumsal Tarih Dergisi, Sayı 28, İstanbul, s. 29-35.

Öztürkmen, A., 1996b, Milli Bayramlar: Sekli ve Hatırası-II, Toplumsal Tarih Dergisi, Sayı 29, İstanbul, s. 6-12.

Postman, N., 1995, Çocukluğun Yokoluşu, Çev.: K. İnal, İmge Yayınları, İstanbul.

Resmi Bayramlar ve Anma Günlerinde Anıtlara Konulacak Çelenklerin Hazırlanması, Taşınması ve Sunulması Hakkında Yönetmelik, (R.G.: 21.9.1974/4662).

Resmi Gazete, S. 17284 (19 Mart 1981), s.2.

Sakaoğlu, N., 1998, Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın Tarihinden, Toplumsal Tarih, 9(52), s.4-12.

Schlesinger, P., 1994, Medya, Devlet ve Ulus, Çev.: M. Küçük, 1. Baskı, Ayrıntı Yayınları, İstanbul

Smith, A.D., 1994, Milli Kimlik, Çev.: B.S. Şener, 1. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul.

Sönmez, C., 1997, Atatürk'te Çocuk Sevgisi, 1. Baskı, Türkiye İş Bankası Ya. İstanbul.

Sönmez, V., 1994, Eğitim Felsefesi, 3. Baskı, Pegem Yayınları, Ankara.

- Şapolyo, B.E., 1935, Cumhuriyet Nasıl İlan Edildi?, Ülkü Dergisi, s. 199-202.
- Şirin, M.R., 1997, Çocuk Yüzlü Yazılar, 1. Baskı, İz Yayınları, İstanbul.
- Şişman, M., 1994, Örgüt Kültürü, Anadolu Üniversitesi, Doktora Tezi, Eğitim Fakültesi Yayınları, Eskişehir.
- Talay, B., 2003, İlerici Kadınlar Derneği'nin Düzenlediği ‘‘Alternatif’’ 23 Nisan Kutlamaları, Tarih ve Toplum Dergisi, 39(232), s.196-202.
- Tanfer, M.V., 1997, Atatürk'ün Türk Milleti'ne Armağan Ettiği Milli Bayramlar, Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, 13(39), s.1039-1052.
- Tarcan, S.S., 1946, Hatıralarım, Türkiye Yayınevi, İstanbul.
- Tekeli, İ., 1997, Türkiye Cumhuriyeti'nin 75. Yılı Etkinlikleri Çerçeve Eylem Planı, Ankara.
- Türkkahraman, M., 1997, Siyasal İktidarların Meşrulaştırılmasında Sembollerin Rolü, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Sakarya.
- Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı ile Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı Kutlama Yönergesi, ‘‘baskıda’’ , Ankara.
- Ulusal ve Resmi Bayramlarda Yapılacak Törenler Yönetmeliği, (R.G.: 1.10.1981 / 17475).
- Uras, G., 2005, Milliyet Gazetesi, (29 Ekim 2005).
- White, L.A., 1982, İnsan ve Kültür, Süreç Siyasal Kültür Dergisi, Cilt 3, Sayı.9, s.22.
- Williams, R., 1993, Kültür, Çev.: E. Başer, 1. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Yavuzer, H., 1995, Çocuk Psikolojisi, 12. Baskı, Remzi Kitabevi, İstanbul.

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

“ Resmi Bayram ve Törenlerin Kutlanma Şekilleri İle İlgili Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri Anketi”

Bu anket üç bölümden oluşmuş olup birinci bölümde resmi bayram ve törenlerin kutlanma şekilleri ile ilgili şu anki kutlama etkinliklerinin değerlendirilmesine yönelik ifadeleri; ikinci bölüm, ideal bir bayram kutlamasının nasıl olabileceğine dair görüşlerinizi yansıtacağınız ifadeleri, üçüncü bölümde ise Resmi Bayram ve törenlerin kutlanma şekilleri üzerine diğer görüş ve önerilerinizi belirtebileceğiniz bölümlerden oluşmaktadır. Her cümlede belirtilen durumu dikkatle okuyarak, görüş ve tutumunuza en uygun seçeneği işaretleyiniz.

Okulunuzdaki Konumunuz : Öğretmen () Öğrenci ()

Okulunuzun Bulunduğu Yerleşim Yeri : Şehir Merkezinde () Kırsal kesimde ()

Örnek:

	Kesinlikle katlıyorum (5)	Katlıyorum (4)	Kısmen katlıyorum (3)	Kararsızım (2)	Katılmıyorum (1)
Okulda, ulusal bayram kutlamaları neşe ve sevinç içerisinde geçmelidir			X		

Yukarıdaki maddeye, karşısında gösterildiği gibi cevap veren bir kişi, söz konusu maddede belirtilene “Kısmen Katılmış” olacaktır.

1.İdeal Bir Bayram Kutlamasının Nasıl Olması Gerektiğine İle İlgili İfadeler

	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum
1-Okuldaki bayram kutlamalarına her öğrencinin etkin biçimde katılması sağlanmalıdır.					
2-Ulusal bayram günleri ile ilgili konuları içeren panel, sempozyum ve konferanslar, halk ve öğretmenler ile öğrencilerin izleyebileceği şekilde düzenlenmelidir.					
3- Ulusal bayram günleri ile ilgili konuları içeren resim, müzik, şiir, kompozisyon ve senaryo yazma yarışmaları düzenlenmeli ve dereceye girenler ödüllendirilmelidir.					
4- Ulusal bayram günleri ile ilgili konuları içeren ödüllü bilgi-kültür yarışmaları düzenlenmeli ve dereceye girenler ödüllendirilmelidir.					
5- Ulusal bayram günleri ile ilgili konuları içeren ödüllü spor yarışmaları düzenlenmeli, yarışmalarda dereceye girenler ödüllendirilmelidir					
6- Öğretmenler arasında ulusal bayram günleri ile ilgili konuları içeren makale yazma, proje oluşturma gibi etkinlikler düzenlenmelidir.					
7- Ulusal bayram günleri ile ilgili konuları içeren sergiler düzenlenmelidir					
8- Ulusal bayram günleri ile ilgili konuları içeren mektup yazma yarışmaları düzenlenmelidir					
9- Ulusal bayram günleri kutlama etkinlikleri çerçevesinde ilgili tarihi yerlere geziler düzenlenmelidir					
10- Okullarda yayınlanan okul gazete ve dergilerinin o ayki sayıları Ulusal bayram günleri ile ilgili konuları içeren özel sayı olarak çıkarılmalıdır.					
11- Okullarda Ulusal bayram günleri ile ilgili konuları içeren etkinlik panoları ve köşeler oluşturulmalıdır.					
12- Okul koridor ya da sınıflarında ulusal bayram günleri ile ilgili konuları içeren öğrenme istasyonları oluşturulmalıdır					

	Kesinlikle katılıyor	Katılıyor	Kısmen katılıyor	Kararsız	Katılmıyor
13- Ulusal bayram günleri kutlama etkinlikleri çerçevesinde hatıra ormanları oluşturulmalıdır					
14-Çevremizde (okul, cadde, sokak vb.) yeni isimlendirilen yerlere ulusal bayram günleri ile ilgili konuları içeren isimler verilmelidir					
15- Ulusal bayram günleri ile ilgili halka açık konserler düzenlenmelidir					

2. Ulusal Bayramlarla ilgili olarak, günümüzde düzenlenmekte olan etkinliklere ilişkin ifadeler

16- Ulusal bayram günlerinde yapılan stat kutlamaları çok zevkli geçmektedir					
17-Ulusal bayram kutlamalarında yer alan tören geçişleri güzeldir					
18-19 Mayıs Gençlik Gösterisinde yer alan kareografik etkinlikler eğlenceli ve güzeldir.					
19- Ulusal bayram kutlamalarında yer alan, günün anlam ve önemini belirten ve idari makamlarca yapılan konuşmalar bilinçlendirici ve güzeldir					
20- Ulusal bayram kutlamalarında yer alan halk oyunları gösterileri eğlenceli ve güzeldir					
21- Ulusal bayram kutlamalarında yer alan piyesler eğlenceli ve güzeldir.					
22-Okulda öğrenciler , ulusal bayram törenlerinde,neyin niçin kutlandığının bilincindedirler					
23-Okulda ulusal bayram kutlamalarının alışlagelmiş, sıkıcı olmaması için her öğretmen çaba göstermektedir					
24-Ulusal bayram törenleri, törenlere katılanları coşkulu bir havaya sokmakta ve anılan günün zamanına götürebilmektedir					
25-Okulda hem ulusal bayram günlerinde, hem de bayram törenleri dışında, bütün öğrencilerin katılımı ile kültürel, sanatsal etkinlikler düzenlenmektedir					
26-Okulda ulusal bayram kutlamalarının düzenlenmesinde bir yeniliğe ihtiyaç vardır					

T.C.
AFYONKARAHİSAR VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.03.00.07.423/

10822*04.05.2007

Konu : Araştırma İzinleri

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜNE
AFYONKARAHİSAR

İlgi 1: 27/04/2007 Tarih ve B.30.2.AKÜ.0.E1.00.00-510/1111 sayılı Necmettin AVCI konulu araştırma izin talebi yazısı

Müdürlüğümüze bağlı kurum ve kuruluşlarda yapılması planlanan araştırmalar için Müdürlüğümüz bünyesinde oluşturulan "Araştırma Değerlendirme Komisyonu" toplanarak "Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı" tarafından 28.02.2007 tarih ve B.08.4.EGD.0.33.03.311-311/1084 sayılı bakanlık onayı ile yayınlanan "Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi" doğrultusunda ilgili izin talebini incelemiş olup "Valilik Oluru", "Araştırma ve Değerlendirme Formu" ve "Onaylanmış Veri Toplama Aracı" ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Hidayet YILDIRIM
İl Milli Eğitim Müdürü

EKLER :

1. Valilik Oluru (1 Adet)
2. Araştırma Değerlendirme Formu (1 Adet)
3. Onaylanmış Veri Toplama Aracı (4 Sayfa)

EGİTİM
%100
DESTEK

DANISMA
444 0 632
H A T T I

İl Milli Eğitim Müdürlüğü
Yazılarımıza verilecek cevaplarda yazımızın ilgisinin mutlaka belirtilmesi
Tel: 0 272 213 76 04 / 204
Fax: 0 272 213 76 05

AB Eğitim ve Gençlik Programları Birimi
E-posta : avbir03@mcb.gov.tr
İnt.adresi : <http://afyon.meb.gov.tr>

T.C.
AFYONKARAHİSAR VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

10602 *03.05.2007

Sayı : B.08.4.MEM.4.03.00.07.423/

Konu : Araştırma İzinleri

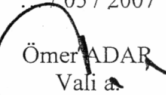
VALİLİK MAKAMINA
AFYONKARAHİSAR

İlgi 1 : 27/04/2007 Tarih ve B.30.2.AKÜ.0.E1.00.00-510/1111 sayılı Necmettin AVCI konulu araştırma izin talebi yazısı

Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde tezli yüksek lisans öğrencisi olan Necmettin AVCI'nın, İhsaniye ve Merkez ilçeye bağlı 11 ilköğretim okulunda 28.05.2007 tarihinde "Resmi Bayram ve Törenlerin Kutlama Şenlikleri Üzerine Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri Anketi" konulu anket çalışması yapması Müdürlüğümüz Araştırma ve Değerlendirme Komisyonu tarafından uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde tensiplerinize arz ederim.

Hidayet YILDIRIM
İl Milli Eğitim Müdürü

OLUR
27/05/2007

Ömer ADAR
Vali
Vali Yardımcısı

EK : 1 Adet Araştırma Değerlendirme Formu

EGİTİME
%100
DESTEK

DANISMA
444 0 632
H A T T I

İl Milli Eğitim Müdürlüğü
Yazılarımıza verilecek cevaplarda yazımızın ilgisinin mutlaka belirtilmesi
Tel: 0 272 213 76 04 / 204
Fax: 0 272 213 76 05

AB Eğitim ve Gençlik Programları Birimi
E-posta : avbir03@mcb.gov.tr
İnt.adresi : <http://afyon.meb.gov.tr>